

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารและการรับรู้ต่ออาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรมในบ้านเกิร์ตตระการ ได้นำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่

การรายงานผลการวิจัยใน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการดำเนินงานของโครงการฯ รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานให้การฝึกอบรมในด้านต่างๆ เพื่อทราบถึงนโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนรูปแบบและกลยุทธ์ในการใช้สื่อของโครงการฯ

การรายงานผลการวิจัยใน ส่วนที่ 2 เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้เข้ารับฯ เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อหาความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อตนเองและต่ออาชีพโสเภณี

ทั้งนี้เพื่อต้องการประเมินถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของโครงการฯ ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นั่นคือ การให้การฝึกอบรมแก่อดีตหญิงโสเภณีเพื่อให้สามารถปรับสภาพจิตใจ ทัศนคติ ค่านิยมในการที่จะไม่กลับไปค้าประเวณี และมีการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้บริหารรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ พบว่า ผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่มีสภาพจิตใจที่ผิดปกติ โดยกลุ่มที่ 1 จะเป็นหญิงที่มีสภาพจิตใจซึมเศร้า หดหู่และท้อแท้ใจ รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ซึ่งกลุ่มหญิงเหล่านี้มีจำนวนมากถึงประมาณครึ่งหนึ่งของผู้เข้ารับฯ ทั้งหมด สำหรับหญิงกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มหญิงที่มีลักษณะสภาพจิตใจที่แข็งแกร่ง ขอบความรุนแรง และมีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบการทะเลาะวิวาท เป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มแรก แต่ก็ถือว่าอยู่ในอัตราส่วนที่ค่อนข้างสูงคือ ร้อยละ 25 และสำหรับส่วนที่เหลือเป็นผู้เข้ารับฯ ที่มีสภาพจิตใจปกติซึ่งมีจำนวนเพียง ร้อยละ 25 เท่านั้น

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่มีสภาพจิตใจที่ผิดปกติจำเป็นต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูปรับสภาพจิตใจอย่างเร่งด่วนเป็นประการแรก โดยทางโครงการฯ ได้เล็งเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ “การทำกลุ่มบำบัด” ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งทางจิตวิทยาที่ใช้ได้ผลดีที่สุดในการบำบัดรักษาปรับสภาพจิตใจของผู้ที่มีลักษณะผิดปกติเหล่านี้ให้เข้าสู่สภาวะจิตใจที่เป็นปกติ เกิดความพร้อมในการที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่จะช่วยโน้มน้าวใจในการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีและข้อมูล

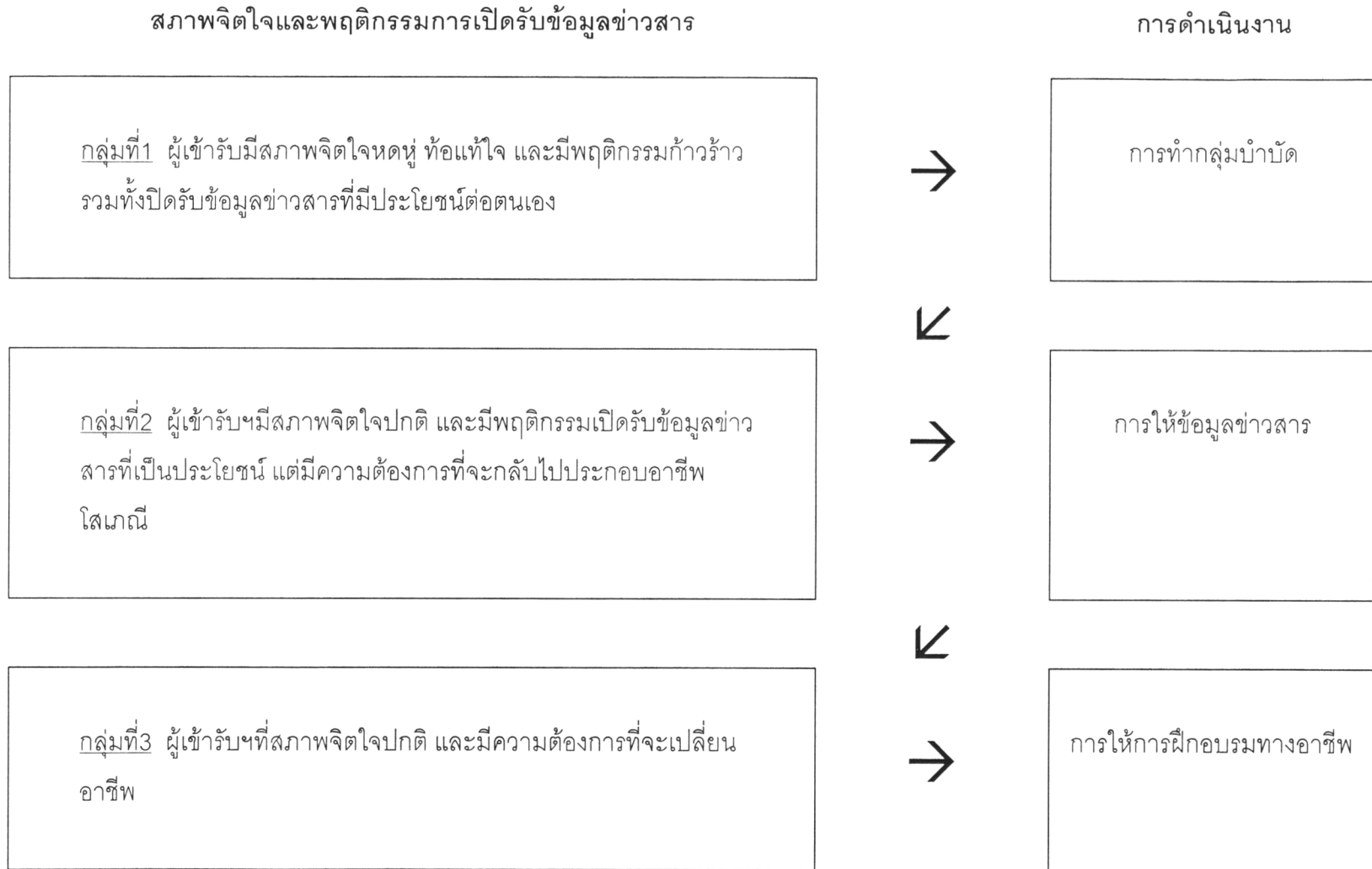
ส่วนอื่นที่อาจนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมที่บ้านเกร็ดตระการไปแล้ว

เมื่อหญิงเหล่านี้ได้รับการบำบัดปรับสภาพจิตใจให้อยู่ในสภาวะที่เป็นปกติ พร้อมทั้งจะเปิดรับข้อมูลข่าวสารเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมที่มีต่ออาชีพโสเภณี โดยทางโครงการฯ ได้จัดดำเนินการด้าน “การให้ข้อมูลข่าวสาร” ซึ่งสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ การให้เห็นถึงภัยอันร้ายแรงที่ได้รับจากโรคเอดส์ เนื่องจากสถิติรายงานประจำปี พ.ศ.2539 ของบ้านเกร็ดตระการ พบว่าผู้เข้ารับฯ มีการติดเชื้อเอดส์กว่า ร้อยละ 40 และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ อันเป็นเรื่องที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่ง รวมทั้งจะต้องรีบหาวิธีแก้ไขปัญหานี้ในจุดนี้อย่างเร่งด่วน โดยให้ผู้เข้ารับฯ ได้ทราบถึงวิกฤติการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวดังกล่าวนี้ และเพื่อให้ตระหนักว่าโรคดังกล่าวนี้มีสาเหตุมาจากการประกอบอาชีพค้าประเวณี ดังนั้นผู้เข้ารับฯ ต้องตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพนี้ อย่างเด็ดขาด

นอกจากนั้นโครงการฯ นี้ยังได้มีการให้ข้อมูลข่าวสารอีกด้านหนึ่ง คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับธรรมะ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า การมีความรู้ทางธรรมะจะเป็นแนวทางที่สามารถนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง โดยเน้นในเรื่องของ บาป บุญ คุณ โทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บาปอันเกิดจากการประกอบอาชีพค้าประเวณี นอกจากนี้ยังให้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยอยู่ห่างจากสิ่งชั่วร้ายหรือสังคมแบบเดิม หรือสิ่งต่างๆ ที่อาจจะนำไปสู่การกลับไปประกอบอาชีพดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพค้าประเวณีของผู้เข้ารับฯ ได้อย่างถาวร รวมทั้งยังมีการฝึกอบรมให้นั่งสมาธิเพื่อให้จิตใจสงบ ผ่องใส โดยจะเป็นส่วนช่วยเสริมการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจของการทำกลุ่มบำบัดให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้นอีกด้วย

นอกจากนั้นยังมีความเห็นว่าหากหญิงเหล่านี้ต้องการที่จะกลับตัวเป็นคนดี หรือมีความประสงค์ที่จะออกไปประกอบอาชีพสุจริตเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม หากแต่ส่วนใหญ่มักขาดวุฒิทางการศึกษาและความรู้ในการประกอบอาชีพอื่น ส่งผลให้หญิงเหล่านี้ต้องมีแนวโน้มในการหวนกลับไปประกอบอาชีพเดิม จึงจำเป็นต้องมีการให้ความรู้ในการฝึกอาชีพควบคู่ไปกับการปรับสภาพฟื้นฟูทางจิตใจ โดยมีการดำเนินงานด้าน “การให้การฝึกอบรมอาชีพ”

ดังนั้นการดำเนินงานตามโครงการฯ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การทำกลุ่มบำบัด 2. การให้ข้อมูลข่าวสาร 3. การให้การฝึกอบรมอาชีพ (ดังแผนภูมิที่ 1)

แผนภูมิที่ 1 แสดงสภาพจิตใจและพฤติกรรมในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของผู้เข้ารับฯ รวมทั้งการดำเนินงานของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ทั้งนี้การรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับ การทำกลุ่มบำบัด การให้ข้อมูลข่าวสาร และการให้การฝึกอบรมอาชีพ ได้แบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ คือ วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เนื้อหาสาร การใช้สื่อบุคคลและวีดีโอ การประเมินผลสื่อ และปัญหาของการดำเนินงานในด้านต่างๆ

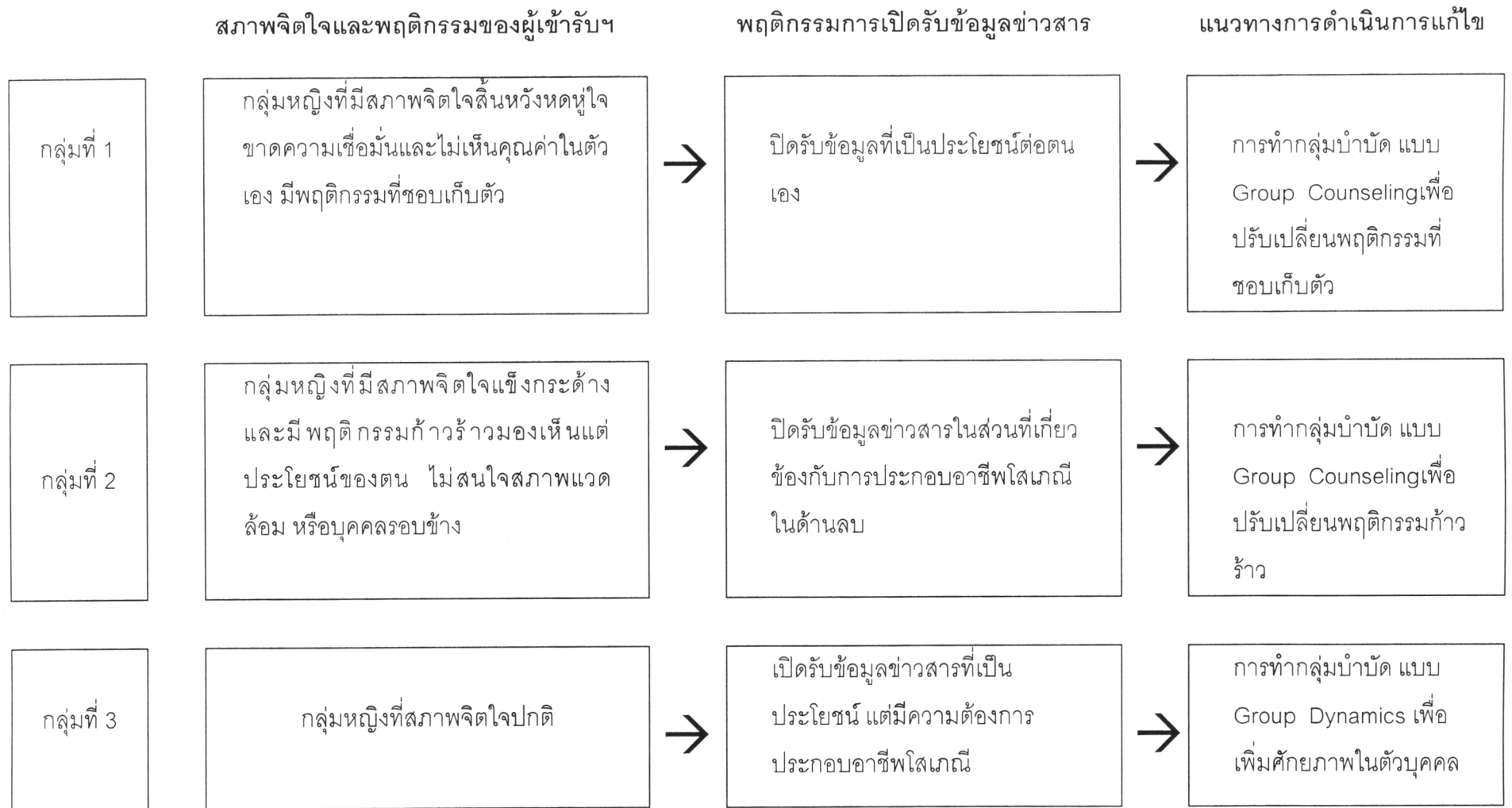
โดยจะนำเสนอการดำเนินงานด้าน การทำกลุ่มบำบัดเป็นอันดับแรกซึ่งเป็นการดำเนินงานด้านหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้เข้ารับฯมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการปรับและฟื้นฟูสภาพจิตใจก่อนที่จะมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆต่อไป

1. การทำกลุ่มบำบัด การที่จะปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจจำเป็นต้องทราบถึงสภาพจิตใจโดยทั่วไปของผู้เข้ารับฯ ทั้งนี้เพื่อจะได้กำหนดวิธีการและแนวทางในการทำกลุ่มบำบัด จากการศึกษาและการสังเกตจะพบว่าผู้เข้ารับฯส่วนใหญ่มักมีสภาพจิตใจที่ผิดปกติ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการที่ต้องประกอบอาชีพโสเภณี ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมไทยไม่ยอมรับจึงต้องประสบปัญหาและเผชิญกับชีวิตที่โหดร้ายและยากลำบาก ได้รับการดูถูกเหยียดหยามและกีดกันออกจากสังคม ซึ่งส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้เข้ารับฯ ทำให้มีสภาพจิตใจที่เลวร้ายโดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตใจหดหู่ใจ ท้อแท้ใจ กลุ่มหญิงเหล่านี้จะมีพฤติกรรมอยู่ในลักษณะที่สิ้นหวัง ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง และไม่ชอบทำงานหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ แต่มักชอบเก็บตัว รวมทั้งไม่ชอบการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกกลุ่มของตนเอง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตใจแข็งกระด้าง ชอบความรุนแรง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มักจะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ชอบก่อเหตุทะเลาะวิวาท มีความต้องการที่จะประชดชีวิตและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความพอใจและเต็มใจที่จะประกอบอาชีพโสเภณี โดยคำนึงถึงแต่รายได้และความสุขสบายจากการประกอบอาชีพนี้ ดังนั้นกลุ่มหญิงเหล่านี้มักปิดรับข้อมูลข่าวสารในด้านลบเกี่ยวกับการประกอบอาชีพดังกล่าว

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตปกติ กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มหญิงที่มีสภาพจิตใจที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีพฤติกรรมที่เป็นปกติเหมือนคนธรรมดาทั่วไป และจะใช้กิจกรรมการทำกลุ่มบำบัดเพื่อพัฒนาเพิ่มทักษะ สติปัญญา และบุคลิกภาพให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถออกไปใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลภายนอกได้อย่างปกติสุข (ดูแผนภูมิที่ 2 ประกอบ)

แผนภูมิที่ 2 แสดงลักษณะสภาพจิตใจและพฤติกรรมกาเปิดรับข้อมูลข่าวสารของผู้เข้ารับ และแนวทางดำเนินการเพื่อปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์การดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัด พบว่ามีขั้นตอนและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

เทคนิควิธีการ สำหรับวิธีการทำกลุ่มบำบัดนั้นจะสอดคล้องกับสภาพจิตใจและพฤติกรรมของผู้เข้ารับฯ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท โดยกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นพวกที่มีจิตใจหดหู่ ท้อแท้ใจ และพวกที่มีจิตใจแข็งกระด้างชอบความรุนแรง ก็จะใช้วิธีการทำกลุ่มบำบัดแบบ Group Counseling เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาหรือปรับสภาพจิตใจของผู้ที่มีลักษณะสภาพจิตใจที่คล้ายคลึงกันให้เข้ามาอยู่ด้วยกันเพื่อบำบัดรักษาให้มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้หรือเปิดรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองในขั้นต่อไป ส่วนกลุ่มที่ 2 ก็เป็นผู้เข้ารับฯ ที่มีสภาพจิตใจที่เป็นปกติ ก็ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการที่เป็น Group Counseling แต่จะใช้การทำกลุ่มบำบัดแบบ Group Dynamics โดยเป็นการทำกลุ่มบำบัดเพื่อพัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ สติปัญญา และบุคลิกภาพ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการที่จะออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกอย่างปกติสุขหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมไปแล้ว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการทำกลุ่มบำบัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. Group Counseling และ 2. Group Dynamics โดยการทำกลุ่มทั้ง 2 ประเภทนี้ได้ใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก และสำหรับวิธีการในการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจได้ใช้การเล่นเกมส์และการอภิปรายกลุ่ม โดยไม่มีการใช้สื่อทางด้านอื่นประกอบ เช่น สื่อวิดีโอ สื่อแผ่นพับ และสื่อโปสเตอร์ ฯลฯ เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่ามีการใช้สื่อดังกล่าวในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสารแล้ว นอกจากนั้นยังมีความเห็นว่าการใช้สื่อบุคคลและการเล่นเกมส์มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการปรับฟื้นฟูทางสภาพจิตใจ ซึ่งจะสามารถดึงดูดใจและโน้มน้าวใจผู้เข้ารับฯ ได้มากกว่าสื่อวิดีโอและสื่อแผ่นพับที่ผลิตออกมามีคุณภาพต่ำ เนื่องจากโครงการฯ ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อต่างๆ เหล่านี้

สำหรับระยะเวลาในการทำกลุ่มบำบัดทั้ง 2 ประเภทนี้ ได้ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ถึง 2 ชั่วโมง โดยพบกัน 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง หรือมีการทำกลุ่มบำบัดคนละ 5-6 ครั้ง ต่อโครงการฯ 1 ปี โดย Group Counseling ในกลุ่มหนึ่งจะมีสมาชิกประมาณ 9-10 คน ส่วน Group Dynamics จะมีสมาชิกประมาณ 26 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้เข้ารับฯ ใน Group Counseling จะน้อยกว่า เนื่องจากเป็นกลุ่มหญิงที่มีสภาพจิตใจที่ผิดปกติ จึงต้องใช้ระยะเวลาและการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์รวมทั้งละลายพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นๆ โดยมีขั้นตอนการทำกลุ่มบำบัด ดังนี้

1.1 Group Counseling การทำกลุ่มบำบัดสำหรับผู้ที่มีจิตใจหดหู่ ซึมเศร้า ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ และมีพฤติกรรมที่ชอบเก็บตัว

ขั้นตอนที่ 1 ในสัปดาห์แรก เป็นขั้นการทำกลุ่มบำบัดครั้งแรก โดยมีการแนะนำสมาชิกในกลุ่มให้รู้จักกัน ได้ทราบชื่อของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม และให้ผู้เข้ารับฯออกมาเล่าถึงภูมิหลัง ประวัติส่วนตัว ภูมิสำเนา สภาพครอบครัว รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อตัวเองและความชอบส่วนตัว เช่น งานอดิเรก ภาพยนตร์ เพลง นักร้องหรือดาราที่ผู้เข้ารับฯชื่นชอบ ต่อจากนั้นก็จะเป็นการเล่าถึงความรู้สึกส่วนตัวที่ต้องมาอยู่บ้านเกร็ดตระการว่า พอใจหรือไม่พอใจในจุดใด ตลอดจนให้พูดถึงความใฝ่ฝัน เช่น ในอนาคตว่าต้องการที่จะประกอบอาชีพอะไร ต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร หรือถ้ามีเงินจำนวนมากจะนำไปใช้ทำอะไรบ้าง เป็นต้น

สำหรับเทคนิคในการทำกลุ่มบำบัดในขั้นแรกนี้ จะเป็นการสร้างบรรยากาศของความสนุกสนานและความเป็นกันเอง โดยจะหลีกเลี่ยงหัวข้อสนทนาที่ก่อให้เกิดความเครียด เช่น พูดถึงเรื่องการประกอบอาชีพใฝ่ฝัน หรือประสบการณ์ที่โหดร้ายในชีวิตต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับฯเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีและเกิดความรู้สึกต่อต้านหรือเบื่อบ้านต่อการทำกลุ่มบำบัดได้ ทั้งนี้เพราะการทำกลุ่มบำบัดในครั้งแรกจะต้องการโน้มน้าวใจให้ผู้เข้ารับฯเกิดความรู้สึกว่ามีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนาและการทำกลุ่มบำบัดในครั้งต่อไป นอกจากนี้ นักจิตวิทยาจะเป็นผู้คอยกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับฯพูดคุยซักถามกันเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดปฏิกิริยาการสร้างความสัมพันธ์ รู้จักคุ้นเคยกันในกลุ่มสมาชิก รวมทั้งทำให้เกิดความเคยชินและไม่ประหม่าในการพูดต่อหน้ากลุ่มเพื่อนๆสมาชิก อีกทั้งยังช่วยให้นักจิตวิทยาได้ทราบถึงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อในเรื่องต่างๆของผู้เข้ารับฯ โดยจะสามารถใช้เป็นแนวทางเสริมหรือตอกย้ำความคิดที่ถูกต้อง และปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ความคิดในด้านที่ไม่พึงประสงค์ในการทำกลุ่มบำบัดในครั้งต่อไป

ตัวอย่างของการทำกลุ่มบำบัดในขั้นแนะนำตัวนี้ นักจิตวิทยาจะให้ผู้เข้ารับฯนั่งรอบวงเป็นวงกลมและแนะนำตัว ชื่อ นามสกุล และพูดคุยตามหัวข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังตัวอย่างส่วนหนึ่งจากการสนทนาในขั้นนี้

- ผู้เข้ารับฯ : “ดิฉัน ชื่อ จันทน์ ชื่อเล่น ชื่อจัน มาจากลำปางคะ งานอดิเรกที่ชอบๆฟังเพลง ดูหนัง ดาราที่ชอบ พีเบิร์ด ธงชัยคะ”
- นักจิตวิทยา : “ขอบคุณมากครับ คนต่อไปครับ”
- ผู้เข้ารับฯ : “ดิฉัน ชื่อผิ่ง มาจากเชียงใหม่ ไม่รู้จะพูดอะไร”
- นักจิตวิทยา : “ผิ่งเคยดูหนังที่พีเบิร์ดเล่นมั๊ยครับ”
- ผู้เข้ารับฯ : “เคยคะ”
- นักจิตวิทยา : “ชอบพีเบิร์ดไหมและชอบที่แสดงหนังเก่ง หรือร้องเพลงเพราะ”
- ผู้เข้ารับฯ : “ไม่ทราบคะ”

ทั้งนี้ในการทำกลุ่มบำบัดประเภทนี้ ผู้เข้ารับฯส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมดังตัวอย่างข้างต้น คือไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ไม่ต้องการที่จะพูดคุยต่อบทสนทนา ซึ่งนักจิตวิทยาต้องใช้ความอดทนพยายามหาทางให้ผู้เข้ารับฯเกิดการพูดคุย โดยพยายามใช้คำถามนำเพื่อให้ผู้เข้ารับฯได้เริ่มแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองออกมาในเรื่องที่ผู้เข้ารับฯรู้สึกชื่นชอบมากที่สุด

โดยส่วนใหญ่ นักจิตวิทยาก็อาจประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้เข้ารับฯไม่ให้ความร่วมมือในการทำกลุ่มบำบัด ถึงแม้จะพยายามตั้งคำถามที่ทำให้เกิดความสนใจเพียงใด ผู้เข้ารับฯบางคนก็ยังไม่ยอมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมสนทนาด้วย แต่จะมีพฤติกรรมที่เศร้าซึม นั่งมองผู้อื่นพูด และเมื่อนักจิตวิทยาได้ใช้ความพยายามตั้งคำถามในเชิงรุกและชวนพูดคุยในระดับหนึ่งแล้ว โดยสังเกตว่าผู้เข้ารับฯเริ่มแสดงอาการเบื่อหน่าย นักจิตวิทยาก็จะไม่สร้างความกดดันแต่พยายามจะเปลี่ยนสถานการณ์โดยกล่าวว่า "ในวันนี้ผู้เข้ารับฯอาจจะไม่พร้อมที่จะพูดคุย อาจต้องใช้เวลากลับไปคิดว่าอยากจะพูดคุยเรื่องอะไร ในการทำกลุ่มบำบัดคราวหน้าโดยอาจจะเขียนเป็นเรียงความเล่าถึงความรู้สึกที่อยู่ที่นี่ หรือเรื่องอะไรก็ตามที่ต้องการอยากจะเล่าให้เพื่อนๆฟัง"

นักจิตวิทยาได้แสดงความเห็นว่ากลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีอาการในลักษณะนี้ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการรักษาโดยการทำกลุ่มบำบัดเพื่อปรับสภาพฟื้นฟูจิตใจ รวมทั้งต้องใช้วิธีติดตามดูแลรักษาเป็นรายบุคคล โดยจะใช้เวลาว่างในการเข้าไปพูดคุย สร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองให้มากที่สุดในการค้นหาถึงสาเหตุที่มาของอาการหรือพฤติกรรมซึมเศร้านั้นๆ เช่น บางคนคิดถึงบ้านและลูกเพราะไม่เคยมีคนพาลูกมาเยี่ยมตั้งแต่มาอยู่ที่บ้านเกร็ดตระการ นักจิตวิทยาก็จะประสานไปทางนักสังคมสงเคราะห์ให้ติดต่อกลับไปยังญาติของผู้เข้ารับฯให้พามาดูมาเยี่ยม หรือกรณีที่ผู้เข้ารับฯได้ผ่านประสบการณ์ที่เลวร้ายนักจิตวิทยาก็ชี้ให้เห็นว่าคนอื่นก็ได้รับเช่นกัน โดยชี้ให้เห็นว่าถ้ามีความพยายามและความตั้งใจจริงแล้ว ก็จะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้และปัญหาทุกอย่างต้องมีทางออก โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงคนพิการที่ด้อยโอกาสและมีชีวิตที่ลำบากกว่า เพราะต้องต่อสู้กับชีวิตไม่ห้อยลอย หากอาชีพเลี้ยงตัวเองให้มีชีวิตอยู่รอดได้ ซึ่งผู้เข้ารับฯถือว่ามีความพร้อมกว่า มีร่างกายที่ครบถ้วนสมบูรณ์จึงไม่สมควรยอมแพ้ต่อชีวิต ต้องสู้ต่อไป และถ้าเป็นไปได้ควรช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่า สำหรับในกรณีที่ผู้เข้ารับฯบางคนขาดความรักก็ต้องเสริมโดยการให้เพื่อนฝูงช่วยเหลือ ให้ความสนิทสนมดูแลเป็นพิเศษจนกระทั่งมีอาการดีขึ้น รวมทั้งนักจิตวิทยาก็ต้องให้ความดูแล เอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอให้ความเป็นกันเองเพื่อทำให้ผู้เข้ารับฯไม่รู้สึกว่าเหว อ่างว่าง และรู้สึกว่ามีปัญหาอะไรก็สามารถเข้ามาพูดคุยแก้ไขปัญหากันได้ตลอดเวลา

ขั้นตอนที่ 2 สัปดาห์ที่ 2 และ 3 จะเป็นการใช้กิจกรรมการทำกลุ่มบำบัดในรูปแบบของการเล่นเกมส์สร้างความสัมพันธ์ และความรู้สึกที่ดีต่อกันของกลุ่มสมาชิก ที่เรียกว่าเกมส์การให้

หัวใจ สำหรับวิธีการเล่นนั้น เมื่อผู้เข้ารับฯชอบเพื่อนคนใดในกลุ่มสมาชิกก็จะเอากระดาษที่ตัดเป็นรูปหัวใจและเขียนข้อความแสดงความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนโดยการนำไปให้คนที่ชอบที่สุด ซึ่งจะต้องไม่ซ้ำกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายความรู้สึกที่ดีให้ทั่วถึงกัน รวมทั้งการเข้าไปสัมผัสภาษาหรือพูดคุยในหัวข้อที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเป็นหัวข้อเดิมในการทำกลุ่มบำบัดครั้งแรก เนื่องจากในครั้งแรกผู้เข้ารับฯมักไม่ยอมให้ความร่วมมือ เป็นในลักษณะของการถามคำตอบคำ แต่เมื่อเล่นเกมสหัวใจผู้เข้ารับฯจะรู้สึกกล้าพูดมากขึ้น และมีความภูมิใจที่เพื่อนให้ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง โดยจะสนทนากับเพื่อนมากขึ้นและเล่ารายละเอียดในชีวิตส่วนตัวและทัศนคติของตนออกมาให้บุคคลอื่นได้รับรู้มากขึ้น

สำหรับเทคนิคในการทำกลุ่มบำบัดโดยใช้วิธีการเล่นเกมสหัวใจนั้น เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศให้เกิดความตื่นเต้น สนุกสนาน และสร้างความเป็นกันเองในกลุ่มสมาชิก รวมทั้งก่อให้เกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงการเกิดความรักใคร่สามัคคีระหว่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้ารับฯจะได้ดึงตัวเองออกจากโลกส่วนตัว ไม่คิดถึงปัญหาและความทุกข์ของตัวเองมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลต่อการลดอาการซึมเศร้า หรือแม้กระทั่งการมองคนอื่นในแง่ร้าย นอกจากนี้การเล่นเกมนหัวใจจะช่วยทำให้เกิดการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา อันจะส่งผลต่อสภาพจิตใจโดยตรง ทำให้เกิดความสนุกสนาน ร่าเริง ยิ่งกว่านั้นเกมนหัวใจจะทำให้เกิดการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกัน เป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ การพูดคุยไม่เก็บตัวเองอีกต่อไป ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การใช้เกมนหัวใจในการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจเป็นวิธีการที่ดีที่สุดวิธีการหนึ่งในการทำกลุ่มบำบัด

กลุ่มบำบัดนี้จะมีจำนวนสมาชิก 10 คน โดยจับกลุ่มคู่กัน เป็น 5 คู่ แต่ละคู่จะเขียนถึงกันในกระดาษรูปหัวใจและส่งให้กัน ตัวอย่างข้อความดังกล่าว เช่น “ก้อย เราชอบเธอ เพราะเธอเป็นคนเจ้าระเบียบ ชอบความสะอาด ถึงแม้เธอเป็นคนเงิบๆแต่เธอก็ช่วยเพื่อนทำงาน ไม่เอาเปรียบคนอื่น...” ซึ่งเมื่อได้รับก็จะมีความรู้สึกที่ดีอยากที่จะพูดคุยในเรื่องอื่นๆต่อไป

สำหรับปัญหาในการทำกลุ่มบำบัดในชั้นตอนนี้ ได้แก่ในกรณีที่ผู้เข้ารับฯจับคู่เพื่อนที่ตนไม่ชอบและเป็นคนเดียวกับคนที่เพื่อนๆทุกคนในกลุ่มก็ไม่ชอบ จึงมีบางคนที่ไม่ยอมจับคู่ด้วย โดยบุคคลเหล่านี้จะมีลักษณะที่เก็บกด เศร้าซึม ไม่ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานภายในกลุ่ม ซึ่งในจุดนี้นักจิตวิทยาจะเข้ามาช่วยเหลือโดยการอธิบายว่า ผู้เข้ารับฯดังกล่าวนั้นมีข้อดีในส่วนใดจะต้องพยายามหาจุดดีในตัวเขาและดึงออกมาให้เพื่อนสมาชิกได้ทราบ โดยนักจิตวิทยามีความเห็นว่าคุณคนมีส่วนดีของตัวเองทั้งนั้น ไม่มีใครที่มีนิสัย หรือพฤติกรรมที่คนอื่นรังเกียจไปหมดทุกๆด้าน เช่นในกรณีดังกล่าวนักจิตวิทยาจะอธิบายให้สมาชิกเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้เข้ารับฯที่มีปัญหาเช่นนี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “พวกเราทุกคนเข้าใจว่าจริงๆแล้วอ้อยต้องการที่จะช่วยเพื่อนๆทำงาน แต่ยังไม่พร้อมในตอนนี้เป็นเพราะมีปัญหาทางบ้านหรือปัญหาส่วนตัวให้ครุ่นคิดมาก จนในบาง

ครั้งอาจจะล้มช่วยเพื่อนทำงานไปบ้าง แต่อ้อยก็มีส่วนดีและมีนิสัยน่ารัก ในเรื่องของการตรงเวลา พวกเราจะเห็นว่าอ้อยจะรีบมาทำกลุ่มบำบัดโดยไม่ให้เพื่อนคอย แสดงว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบมากและคิดถึงส่วนรวมต้องการที่จะปรับปรุงตัว ถ้าอ้อยมีความสบายใจสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ อ้อยก็จะเป็นเพื่อนที่มีนิสัยดีและมีน้ำใจมากคนหนึ่ง" ซึ่งจะเห็นได้ว่านักจิตวิทยาพยายามโน้มน้าวให้สมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนคนที่มีปัญหาและจะให้กลุ่มช่วยเป็นแรงเสริมให้ผู้ที่มีพฤติกรรมในด้านลบปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เข้ารับฯที่มีปัญหาเกิดความภาคภูมิใจว่าตัวเองก็เป็นคนดีคนหนึ่งเหมือนกัน โดยอาจพยายามปรับปรุงตัวให้ดียิ่งขึ้นตามพื้นฐานของจิตวิทยาที่มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต้องการเป็นคนดีและต้องการให้คนอื่นมองเห็นว่าตนเป็นคนดีด้วย

ขั้นที่ 3 สัปดาห์ที่ 4 และ 5 สำหรับขั้นตอนนี้เป็นขั้นของการใช้กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งนักจิตวิทยาจะเป็นผู้ตั้งหัวข้อและคุมประเด็นในการพูดคุยระหว่างสมาชิก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นหัวข้อที่ให้ผู้เข้ารับฯได้บอกเล่าถึงความทุกข์ ความลำบากใจและความไม่สบายใจต่างๆ โดยพยายามระบายความอัดอั้นของตนเองออกมา เช่น"ประสบการณ์ที่เลวร้ายที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า" "ทางเลือกในการดำเนินชีวิตของข้าพเจ้า" ฯลฯ และเมื่อผ่านการทำกลุ่มบำบัดทั้ง 2 ขั้นมาแล้ว ในขั้นนี้ผู้เข้ารับฯจะเกิดความคุ้นเคยและกล้าที่จะเล่าเรื่องราว ชีวิตความหลัง ความรู้สึกของตนออกมา ซึ่งนักจิตวิทยาจะอธิบายว่า การเล่าเรื่องและการพูดคุยในช่วงที่ทำกลุ่มบำบัดนี้จะเก็บเป็นความลับ หากมีผู้ใดนำไปพูดต่อหรือล้อเลียนก็จะถูกลงโทษตามกฎหมายของบ้านเกร็ดตระการ เช่น ห้ามคนในครอบครัวหรือคนรู้จักเข้าเยี่ยม หรือการต้องอยู่บ้านเกร็ดตระการเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ เป็นต้น

สำหรับตัวอย่างในการทำกลุ่มบำบัดในขั้นตอนนี้ ผู้เข้ารับฯจะต้องออกมาเล่าถึงประสบการณ์ที่เลวร้ายที่ตนเองได้รับ เช่น "...เราถูกคนแถวบ้านหลอกให้ไปอยู่ในช่องทางใต้ เราไม่รู้ว่าแถวไหนแต่อยู่ติดๆกับทะเล และบังคับให้เรารับแขกที่เป็นพวกประมง พวกคนออกเรือ คั้นหนึ่งรับแขก 10 กว่าคนไม่ทำก็โดนซ้อม เจ็บตัวด้วย กลัวติดเอดส์ก็กลัว เงินก็ไม่ได้ บางวันก็อดข้าว คิดถึงบ้าน คิดถึงพ่อแม่ ช่วงนั้นลำบากมากคิดอยากฆ่าตัวตายวันละหลายๆหน จากนั้นก็มีตำรวจไปช่วย แล้วก็ส่งมาอยู่ที่นี้ ตอนนี้อากกลับบ้านมาก คิดถึงพ่อแม่ๆคงอายุที่รู้ว่าเราโดนหลอกไปทำอย่างนั้น ตอนนี้อยู่ที่นี่ไม่เห็นมีใครติดต่อมาเลย ไม่รู้ว่าพวกเขาคิดอย่างไรกับเรา รู้สึกกลัวเหมือนถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว"

ประสบการณ์ของผู้เข้ารับฯคนต่อมา "...พี่เข้ามาทำงานนี้ เพราะแฟนทิ้งมีลูกกับมัน 5 คน ไม่เอาไปเลี้ยงสักคน เราต้องเลี้ยงเองความรู้สึกไม่มีหนังสือก็ไม่ได้เรียนไม่รู้จะทำงานอะไร ถึงจะเลี้ยงพวกมันไหว แล้วเนี่ยเริ่มหาเงินไม่ค่อยได้ ลูกก็เริ่มโตเป็นสาวถามว่า พี่ทำงานอะไรไอ้เราก็

ตอบไม่ถูกคนแถวบ้านมันก็ชอบสาระแนไปบอกลูก เรายกอายุลูกมากจนบางทีอยากจะหนีไปวอกที่
ห้วงลูก โอ๊ยลำบากไม่รู้จะทำยังไงต่อไป มาอยู่ที่นี้ก็ห้วงลูกไม่รู้จะเป็นยังไง อยากออกจากที่นี่เร็ววู”

สำหรับเทคนิคในการทำกลุ่มบำบัดในขั้นนี้ เมื่อผู้เข้ารับฯ ได้เล่าถึงประสบการณ์หรือ
เหตุการณ์ที่ทำให้สภาพจิตใจของตนเองแย่ ส่งผลให้เกิดความหดหู่ ท้อแท้ใจ และสิ้นหวังในชีวิต
และเมื่อผู้เข้ารับฯ ต่างคนต่างทราบว่า ทุกคนก็เจอปัญหาหรือสภาพการณ์ที่เลวร้ายพอกๆกัน หรือ
ร้ายแรงมากกว่าตน ก็จะทำให้เกิดการสร้างกำลังใจให้กับตัวเอง และต้องการที่จะช่วยเหลือเพื่อน
สมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม ทำให้ตนเองมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้นมา พร้อมทั้งจะต่อสู้ชีวิตและปัญหา
ต่างๆของตนเอง ตลอดจนมีความต้องการใฝ่หาความรู้ เพิ่มทักษะในการทำงานฝึกอาชีพ และ
พยายามหาวิธีการที่จะทำให้ตัวเองมีคุณค่า

นอกจากนั้นการมีความรู้สึกเห็นใจซึ่งกันและกัน การรู้ถึงความห่วงใยของเพื่อนๆที่มีต่อตน
เอง การช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาของแต่ละคนก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี ประทับใจ รักใคร่ผูกพัน
ต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้ผู้เข้ารับฯ เกิดความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการมีปฏิ
สัมพันธ์ในกลุ่ม ซึ่งในขั้นตอนนี้กลุ่มบำบัดสามารถละลายพฤติกรรมในด้านลบของผู้เข้ารับฯ ที่ปิด
กั้นตัวเองจากเพื่อน มีพฤติกรรมซึมเศร้าท้อแท้ใจได้ถึง ร้อยละ 80-90 และสามารถปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการได้ ผู้เข้ารับฯ จะมีพฤติกรรมพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในทุกๆด้าน
เห็นคุณค่าในตัวเอง ตลอดจนมีความหวังในชีวิตและต้องการที่จะมีอนาคตที่ดีขึ้น โดยการหาทาง
เพิ่มทักษะให้กับตัวเองด้วยการตั้งใจฝึกอาชีพ รวมทั้งการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อ
ตัวเองในลำดับต่อไป

1.2 Group Counseling การทำกลุ่มบำบัดสำหรับผู้เข้ารับฯ ที่มีสภาพจิตใจแข็งกระด้าง
ชอบความรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าว มักก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับเพื่อนในช่วงที่เข้ารับการฝึก
อบรมที่บ้านเกร็ดตระการ ซึ่งการบำบัดรักษาปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้เข้ารับฯ ในกลุ่มนี้ จะใช้สื่อ
บุคคลเป็นหลัก โดยการใช้นักจิตวิทยาเป็นผู้นำและควบคุมจัดระบบการให้ข้อมูลข่าวสารไปในทิศ
ทางที่ต้องการ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการละลายพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าว รวม
ทั้งได้นำ “การอภิปรายกลุ่ม” มาใช้เป็นกิจกรรมในการทำกลุ่มบำบัด โดยมีขั้นตอนการปรับและ
ฟื้นฟูสภาพจิตใจ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ในสัปดาห์แรก เป็นการทำกลุ่มบำบัดเพื่อให้สมาชิกได้รู้จักกัน รวมทั้งได้
ทราบถึงภูมิหลังของสมาชิกแต่ละคน โดยการจัดให้สมาชิกนั่งล้อมรอบเป็นวงกลม และให้สมาชิก
แต่ละคนออกมาเล่าประวัติส่วนตัว สภาพครอบครัวที่บ้าน การใช้ชีวิตของผู้เข้ารับฯ ก่อนเข้าอยู่
บ้านเกร็ดตระการ

สำหรับเทคนิคในการทำกลุ่มบำบัดในขั้นนี้ เน้นการที่สมาชิกมีโอกาสได้รู้จักกันและเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของเพื่อนในการทำกลุ่มบำบัด โดยนักจิตวิทยาจะออกมาทำการสรุปประเด็นในการพูดคุยถึงประวัติชีวิตของผู้เข้ารับฯในตอนท้ายว่า การมีสภาพครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่หย่าร้าง และต้องใช้ชีวิตที่โดดเดี่ยวช่วยเหลือตัวเองคนเดียวตามลำพังในสภาพสังคมที่เสื่อมทรามเต็มไปด้วยการกดขี่ ข่มเหงจากผู้อื่นมาโดยตลอด รวมทั้งการที่ผู้เข้ารับฯต้องเอาชนะผู้อื่นและไม่ยอมใครเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด ส่งผลให้ผู้เข้ารับฯมีสภาพจิตใจที่แข็งกระด้าง มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ซึ่งแสดงออกมาด้วยการพูดจาหยาบค้าย ชอบก่อความทะเลาะวิวาทกัน ทั้งนี้ นักจิตวิทยาก็จะชี้แจงให้ผู้เข้ารับฯได้เข้าใจถึงการกระทำของผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว ว่าเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ก็จะไม่มีความสุข เป็นผู้ที่ม่แต่ความร้อนใจ ไม่สบายใจ ต้องหาเรื่องผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ทำให้เพื่อนฝูงและคนรอบข้างเกลียดชัง แต่อย่างไรก็ตามการทำกลุ่มบำบัดสามารถที่จะช่วยแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว และทำให้หญิงเหล่านี้มีสภาพจิตใจที่เป็นปกติและมีพฤติกรรมที่สุภาพเรียบร้อย สามารถเข้ากับเพื่อนๆและเป็นที่ยอมรับของทุกๆคน และสามารถออกไปอยู่กับผู้อื่นในสังคมภายนอกได้อย่างมีความสุข

สำหรับตัวอย่างในการทำกลุ่มบำบัดในระยะเริ่มแรกนี้ คือการที่ผู้เข้ารับฯได้ออกมาเล่าถึงประวัติชีวิตและความเป็นอยู่ของตัวเองก่อนมาอยู่บ้านเกร็ดตระการว่า “ตอนเด็กๆเราอยู่กับป้า ไม่รู้ป้าแท้ๆหรือเปล่าคนแถวบ้านบอกเขาขอเรามาเลี้ยง เราไม่รู้จักพ่อแม่ว่าเป็นใครที่ไหน ป้ามีลูกชาย 2 คน มันรุ่มกันใช้งานเรา ชอบดุด่าตบตี จนทนไม่ไหว เบื่อมากเลยหนีออกมาอยู่กับเพื่อนชายพวกมาลัย ดิดยาบ้าง ลักขโมยบ้าง ดิดคูกบ้าง แล้วเพื่อนก็ชวนไปรับแขกแถวพญา รายได้ดีแต่ใช้แขกบางคนมันก็ทำเราเจ็บๆ เราก็สู้บ้าง วิ่งหนีบ้างต้องเอาตัวเองให้รอดไม่เง้นตายไปนานแล้ว”

สำหรับบรรยากาศในการทำกลุ่มบำบัด ผู้เข้ารับฯได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยออกมาเล่าประวัติส่วนตัวด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น ซึ่งไม่มีผู้เข้ารับฯคนใดพูดจาหยาบค้ายหรือแสดงความก้าวร้าวกับนักจิตวิทยาและเพื่อนๆในช่วงการทำกลุ่มบำบัด ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผู้เข้ารับฯอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่มักไม่กล้าหาเรื่องโดยกลัวการถูกลงโทษ เช่น อาจถูกเพิ่มช่วงระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมเกินกว่า 1 ปี หรือห้ามญาติมาเยี่ยมในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ต้องทำความสะอาดเรือนนอนหรืออาคารเรียนต่างๆที่อยู่ในบริเวณบ้านเกร็ดตระการ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 เป็นการทำกลุ่มบำบัดในสัปดาห์ที่ 2 และ 3 โดยใช้การอภิปรายกลุ่มตามหลักจิตวิทยาเรื่อง การสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับฯได้บรรยายความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเพื่อนและอธิบายเหตุผลของการที่บางครั้งโมโหเพื่อน มีการต่อว่า หรือถึงขั้นตบตีทะเลาะวิวาทกัน ซึ่งนักจิตวิทยากล่าวว่า ในกรณีที่ผู้เข้ารับฯเกิดการทะเลาะวิวาทกันเจ้าหน้าที่คนอื่นๆจะพิจารณาว่าเป็นลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ติดตัวผู้เข้ารับฯที่ชอบก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ทั้งนี้ต้อง

ใช้วิธีการลงโทษให้เข็ดหลาบจึงจะสามารถแก้ไขพฤติกรรมของหญิงเหล่านี้ได้ แต่อย่างไรก็ตามนักจิตวิทยาเห็นว่าการกระทำทุกอย่างของผู้เข้ารับฯต้องมีเบื้องหลังและมีเหตุผลในการกระทำนั้นๆ โดยในการทำกลุ่มบำบัดขั้นนี้ จะให้ผู้เข้ารับฯออกมาเล่าถึงสาเหตุของพฤติกรรมในการก่อเหตุ ความวุ่นวาย ในช่วงที่เข้ารับการฝึกอบรม

สำหรับตัวอย่างของผู้เข้ารับฯที่มีปัญหาเกิดการทะเลาะวิวาทกับเพื่อนถึงขั้นใช้กำลังต่บตี เพื่อนบนอาคารเรือนนอนได้ออกมาเล่าถึงเหตุการณ์ในวันนั้นว่า "ก็ทีนางเข้าไปตบตีแก้ว เพราะวันนั้นไม่สบายปวดหัวมาก แก้วก็เข้ามา พูดๆ ไม่ยอมหยุด ขอร้องดีๆไม่ยอมเลยด่าว่าไป อีบ้า อีนกแก้ว นกขุนทอง กูไม่อยากฟังแล้ว หยุดพูดได้แล้วมีเงาะปากมาพูดหรือไง ปวดหัวจนจะระเบิดอยู่แล้ว แต่ตอนนั้นเหมือนแก้วเขาประซด ยิ่งว่าเหมือนยิ่งยุ พูดใหญ่ไม่ยอมหยุด ก็เลยเข้าไปชัตตะ" แล้วแก้วก็ออกมาอธิบายว่า "วันนั้นก็แกล้งพูดจริงๆ หมั่นไฉนนางที่เป็นหัวหน้าเรือนนอนแล้วชอบสั่งโน้นสั่งนี้ให้คนนั้นคนนี้หยุดพูด ก็เลยแกล้งพูดไม่หยุด"

นักจิตวิทยาได้อธิบายว่า ถ้าเกิดปัญหาอย่างนี้ให้ใจเย็นๆและควรบอกเจ้าหน้าที่จัดการให้ ผู้เข้ารับฯไม่ควรลงมือตัดสินแก้ปัญหาด้วยวิธีการรุนแรง จากนั้นก็ได้สรุปและพยายามแก้ไข ปัญหาในทุกเรื่องของผู้เข้ารับฯมาเล่าในช่วงการทำกลุ่มบำบัด โดยโยงเรื่องต่างๆเข้าสู่การบรรยายหัวข้อ การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้ การวางตัวของบุคคลในสังคม เทคนิคการใช้คำพูด การเก็บระงับอารมณ์ การแยกสถานการณ์ในการเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่

สำหรับตัวอย่างในการบรรยายเรื่องการสื่อสารระหว่างบุคคล เกี่ยวกับเทคนิคในการใช้คำพูด นักจิตวิทยาก็จะให้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การพูดคุยกันว่าควรต้องเป็นการโต้ตอบ 2 ทาง โดยผู้พูดและผู้ฟังควรมีความพร้อมที่จะพูดคุยทั้งสองฝ่าย คือต้องดูเพื่อนด้วยว่ากำลังอยู่ในอารมณ์ไหน ควรพูดในลักษณะธรรมดา แหย่เล่นได้หรือไม่ ถ้าเพื่อนกำลังอารมณ์ไม่ดีก็อย่าเพิ่งเข้าไปพูดเล่น ต้องรอให้อารมณ์ดีเสียก่อน ควรตระหนักว่าถ้าเราพูดดีด้วยเขาก็จะพูดดีตอบ แต่ถ้าเราร้ายไปเขาจะร้ายกลับมา ซึ่งบางครั้งอาจร้ายกว่าเราเป็น 2 เท่า ดังนั้นจึงควรพูดจาในสิ่งที่ดีไพเราะสุภาพ พูดเพื่อแสดงมิตรภาพ ความรัก ความห่วงใย ไม่นินทาใส่ร้ายป้ายสีกัน อายากตนข่มท่าน หรือแสดงความรู้สึกที่เหนือคนอื่น อยู่ในนี้ทุกคนเท่าเทียมกันต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ก็จะอยู่ด้วยความรัก และมีความสุขด้วยกันทุกๆฝ่าย

นอกจากการบรรยายในเรื่องการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแล้ว ก็จะมีการยกคำคมหรือนิทานมาเล่าให้ผู้เข้ารับฯได้ฟังเพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อที่บรรยายในช่วงนั้นๆ เช่น เรื่องเทคนิคในการใช้คำพูด ก็จะมีคำคมไว้ว่า "คนน่าเบื่อคือคนที่พูดเรื่องตัวเอง คนช่างนินทาคือคนที่พูดเรื่องของคนอื่น และคนวาจาดีจะพูดเรื่องของคุณ" หรือมีการบรรยายเรื่องการโอนอ่อนผ่อนตามและให้รู้ว่าการเป็นคนที่มีนิสัยแข็งกระด้าง เป็นสิ่งไม่ดีโดยยกนิทานสุภาษิตประกอบ

ตุ้มกับตามเป็นพี่น้องกัน บ้านอยู่ใกล้ป่า เมื่อไปเที่ยวได้พักหนึ่งก็เกิดฝนตกลงมาหนักมีลมพายุแรง ก็เลยไปแอบในถ้ำ พอฝนหยุดก็พากันกลับบ้าน เวลาเดินกลับตุ้มมองข้างทางเห็นต้นไม้ใหญ่ล้มระเนระนาดเลยได้โอกาสสอนน้องว่า “น้องคูลี ต้นไม้ใหญ่ เหมือนไม้ยาง ไม้มะค่า ไม้เต็งรัง เวลาลมพายุพัดมันทำเป็นแข็งแรงยืนล้ม แต่สู้ไม่ไหวก็ต้องล้มตายกันไป แต่พวกต้นหญ้าต้นอ้อมันอ่อนลู่ไปตามลม พอลมสงบมันก็ตั้งตัวตรงได้ อันนี้สอนให้รู้ว่าไอ้ของที่แข็งแรงนี้ไม่ดี คือหรือกระด้างก็ไม่ดี ควรรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน เวลาใดควรอ่อนก็ต้องอ่อน อย่าไปแข็งไว้ให้อ่อนอ่อนเอนตาม” นี่ก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งในการบรรยาย เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้นำไปคิดพิจารณาด้วยตัวเองส่งผลต่อการลดสภาพจิตใจที่แข็งกระด้างและเป็นวิธีที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก้าวร้าว และขอใช้ความรุนแรงของผู้เข้ารับฯ ซึ่งได้ผลดีวิธีการหนึ่ง

บรรยายภาคในการทำกลุ่มบำบัดในขั้นนี้ ผู้เข้ารับส่วนใหญ่มีความสนใจในการฟังคำบรรยายและการยกตัวอย่างต่างๆ รวมทั้งได้พยายามที่จะปรับปรุงนิสัยและพฤติกรรมส่วนตัวโดยสังเกตจากการที่มีผู้เข้ารับส่วนใหญ่ได้มีการพูดจาที่อ่อนหวานสุภาพขึ้น การด่าทอหรือพูดหยาบคายน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมเช่นเดิม คือ ขอใช้อำนาจ พูดจาข่มขู่หยาบคายกับเพื่อน ซึ่งต้องใช้การทำกลุ่มบำบัดไปอีกระยะหนึ่งเพื่อแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวนี้

ขั้นที่ 3 เป็นการทำการกลุ่มบำบัดในสัปดาห์ที่ 4,5 และ 6 โดยจะเป็นการอภิปรายกลุ่มด้วยการยกตัวอย่างพฤติกรรมก้าวร้าว หรือการใช้ความรุนแรงจากในหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งนักจิตวิทยาจะให้ผู้เข้ารับฯ แบ่งกลุ่มกัน 3 คน โดยให้หาข่าวที่มีเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดมาจากพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การฆ่าข่มขืน การทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย หรือการฆ่ากัน การทำสงคราม ฯลฯ โดยการนำมาแสดงให้เพื่อนดูพร้อมทั้งให้มีการอภิปรายกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่างๆตามข่าวที่ได้นำมาเสนอ เช่นตัวอย่างดังนี้

ผู้เข้ารับฯกลุ่มหนึ่งได้นำข่าวการฆาตกรรมหมู่ในกรณีที่ผู้ร้ายใช้เชือกผูกคอทั้งครอบครัว พ่อแม่และลูกห้อยจากราวบันได ผู้เข้ารับฯได้วิจารณ์ว่าไม่ควรที่จะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ถ้ามองย้อนกลับว่าเราเป็นคนที่ถูกกระทำจะได้รับความทรมานเพียงใด โดยได้แสดงความสงสารเห็นใจเด็กที่ไม่มีคามผิดรวมทั้งเห็นว่าฆาตกรเป็นโรคจิตเพียงแค่นี้หรือหรือผิดใจกันเรื่องคำพูดไม่น่าถึงขั้นต้องฆ่ากันตายทั้งครอบครัวเช่นนี้

โดยนักจิตวิทยาได้บรรยายสาเหตุที่มาของบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวว่าส่วนใหญ่เกิดมาจากการที่ครอบครัวต้องแตกแยก พ่อแม่หย่าร้าง ทำให้กลายเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกับเด็กในช่วงของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยสำคัญ และช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และยังเป็นวัยที่สภาพทางร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงรวมทั้งอ่อนไหวง่าย ตลอดจนมีความต้องการที่จะเลียนแบบอย่างผู้ใหญ่ หากต้องตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสื่อมทรามคนในสังคมมีการกด

ซึ่งเข้มแข็ง ใช้ความรุนแรง วัยรุ่นก็จะเอาเป็นแบบอย่างเหล่านั้น นอกจากนั้นจากสภาพสังคมที่มีแต่ การแย่งแย่งแข่งขัน เด็กวัยรุ่นอาจต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตเพื่อให้สามารถมีชีวิตรอดหรือปกป้องตัวเอง จากการถูกรังแก ซึ่งก็จะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มในการมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวจน กลายเป็นนิสัยหรือพฤติกรรมที่ติดตัวมาจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งก็จะสร้างปัญหาให้กับสังคมต่างๆ เหมือนในข่าวที่ทางกลุ่มได้นำมาอภิปรายกัน

ทั้งนี้นักจิตวิทยาก็จะสรุปความคิดเห็นของผู้เข้ารับฯ จากตัวอย่างข่าวที่ผู้เข้ารับฯ ได้นำมา เสนอ เพื่อตั้งใจที่จะโยงมาถึงตัวผู้เข้ารับฯ โดยพยายามไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าตัวเองกำลังถูกวิจารณ์ อยู่ เพราะหากเป็นเช่นนั้นผู้เข้ารับฯ ก็จะมีความคิดและความรู้สึกที่จะเข้าข้างตัวเอง ไม่ยอมรับ พฤติกรรมความก้าวร้าวของตัวเอง โดยที่นักจิตวิทยาต้องพยายามอธิบายถึงความเสียหายที่เป็น ภัยหรือก่อความวุ่นวายให้กับครอบครัวและสังคมจากพฤติกรรมดังกล่าว รวมทั้งให้ผู้เข้ารับฯ เกิด ความคิดเห็นเช่นเดียวกันนี้จากการอภิปราย โดยผู้เข้ารับฯ ได้มีโอกาสพิจารณาเปรียบเทียบและ สามารถมองเห็นความบกพร่องและพฤติกรรมในด้านลบของตัวเองโดยใช้เป็นวิธีการสำหรับแก้ไข พฤติกรรมก้าวร้าวของหญิงเหล่านี้

สำหรับผลจากการทำกลุ่มบำบัด Group Counseling เพื่อแก้ปัญหาผู้เข้ารับฯ ที่มีสภาพ จิตใจแข็งกระด้าง ขอบความรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ นักจิตวิทยาได้กล่าวว่าหลังจากผู้เข้า รับฯ ได้รับการบำบัดครบตามกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว ผู้เข้ารับฯ มักมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพและพฤติกรรมไปในทางที่น่าพอใจ ซึ่งพบว่าการทำกลุ่มบำบัด สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ถึงร้อยละ 80-90

2 Group Dynamics เป็นการทำการกลุ่มบำบัดสำหรับผู้เข้ารับฯ ที่มีสภาพจิตใจที่เป็นปกติ เพื่อที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สูงขึ้นรวมทั้งฝึกการใช้สติปัญญาให้พร้อมที่จะเปิดรับ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองสามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุขภายหลัง จากสิ้นสุดการฝึกอบรมไปแล้ว โดยใช้การเพิ่มประสิทธิภาพ ความสามารถของผู้เข้ารับฯ ผ่านการ เล่นเกมส์ การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง และการฝึกทักษะความเป็นผู้นำ ซึ่ง มีขั้นตอนการทำการกลุ่มบำบัดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ในสัปดาห์แรก เป็นขั้นของการทำการกลุ่มบำบัดเพื่อแนะนำสมาชิกในกลุ่มให้ รู้จักกัน ได้ทราบชื่อของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม โดยการให้ผู้เข้ารับฯ ออกมาเล่าถึงภูมิหลัง รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อตัวเองและความชอบส่วนตัว เช่น งานอดิเรก ภาพยนตร์ เพลง นักร้องหรือ ดาราที่ผู้เข้ารับฯ ชื่นชอบ นอกจากนั้นก็จะเป็นการเล่าถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองและการประกอบ อาชีพใฝ่ฝันว่ามีผลดีผลเสียอย่างไร ตลอดจนการให้พูดถึงความใฝ่ฝันว่าในอนาคตต้องการที่จะ

ประกอบอาชีพอะไร ต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร หรือถ้ามีเงินจำนวนมากจะนำไปใช้ทำอะไรบ้าง

สำหรับเทคนิคในการทำกลุ่มบำบัดในขั้นแรกนี้ จะเป็นการสร้างบรรยากาศความสนุกสนานและความเป็นกันเอง โดยการพยายามเจาะลึกให้ทราบถึงพื้นฐานความคิดในการมองตนเองและอาชีพใฝ่ฝันเพื่อที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการโน้มน้าวใจให้เกิดการตัดสินใจเล็กประกอบอาชีพดังกล่าวในการทำกลุ่มบำบัดครั้งต่อไป เช่น ผู้เข้ารับฯมีความเห็นว่าการประกอบอาชีพใฝ่ฝันให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ซึ่งนักจิตวิทยาก็ได้ให้คำแนะนำเพื่อให้เห็นถึงผลเสียที่มาจากอาชีพว่า การประกอบอาชีพนี้มีแนวโน้มที่จะติดเชื้อเอดส์ได้ง่าย ซึ่งถ้าหากเกิดเป็นโรคเอดส์แล้วแม้ได้รายได้มากเท่าใดก็ย่อมไม่คุ้มกับการเสียชีวิต เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 2 เป็นขั้นตอนของการแสดงบทบาทสมมติ โดยนักจิตวิทยาจะให้ผู้เข้ารับฯแสดงบทบาทตามอาชีพต่างๆแล้วให้เพื่อนทายว่าเป็นอาชีพอะไรที่ตนต้องการที่จะทำหลังจากที่สิ้นสุดการฝึกอบรม เพื่อได้ทราบถึงความใฝ่ฝันของผู้เข้ารับฯในการประกอบอาชีพ ต่อจากนั้นก็เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายว่าอาชีพดังกล่าวมีข้อดี ข้อเสียอย่างไร ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพดังกล่าว รวมถึงความรู้ความสามารถที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาชีพ และสิ่งดีต่างๆที่จะตามมาจากการประกอบอาชีพนั้น ไม่ว่าจะป็นรายได้ตลอดจนความมั่นคง ความมีชื่อเสียงและมีเกียรติในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพ พร้อมช่วยชี้แนะหรือโน้มน้าวใจผู้เข้ารับฯคนอื่นให้เห็นถึงความสำคัญ ความน่าสนใจในการประกอบอาชีพที่ตนยกขึ้นมาแสดง โดยให้สมาชิกในกลุ่มดูแล้วเกิดความรู้สึกต้องการที่จะประกอบอาชีพดังกล่าวแทนการค้าประเวณี

สำหรับบรรยากาศในการแสดงบทบาทจำลองนี้ ผู้เข้ารับฯได้มีความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการแสดง เพราะมีการรวมกลุ่มช่วยกันคิดบทเป็นละครสั้นๆ ซึ่งผู้เข้าฯก็มีความชอบส่วนตัวและความต้องการที่จะแสดงละคร เพื่อสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดฝันของตนเองออกมา เช่น แสดงเป็นช่างตัดเสื้อ ช่างทำผม ฯลฯ ดังตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมติดังต่อไปนี้ “เมื่ออ้อยพ้นการฝึกอบรมออกจากบ้านเกร็ดตระการไปแล้ว ก็ไปสมัครงานเป็นลูกจ้างในร้านตัดเสื้อผ้าสตรีร้านหนึ่งและได้พยายามเก็บหอมรอบริบจนมีเงินมาเปิดร้านตัดเสื้อผ้าของตัวเอง และจากประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมที่บ้านเกร็ดตระการจึงทำให้อ้อยได้เป็นช่างตัดเสื้อที่มีฝีมือ อีกทั้งคิดราคาต่ำตัดชุดไม่แพงจึงได้รับความนิยมมีลูกค้ามากมาย จนสามารถขยายกิจการมีร้านของตัวเองหลายแห่งและมีโรงเรียนเปิดสอนการตัดเย็บเสื้อผ้าที่มีชื่อเสียง”

เมื่ออ้อยกับเพื่อนในกลุ่มแสดงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะได้เห็นได้ชัดว่าผู้เข้ารับฯคนอื่นมีความหวังและความใฝ่ฝันที่ต้องการจะประสบความสำเร็จเหมือนอ้อย รวมทั้งมีความเชื่อมั่นว่าการแสดงดัง

กล่าวมาใช้เป็นเพียงการสมมติขึ้นเท่านั้น หากมีโอกาสเกิดเป็นความจริงขึ้นได้ ซึ่งเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมไปแล้วก็จะสามารถนำวิชาความรู้ในด้านอาชีพที่ได้รับที่บ้านเกิดตระการไปใช้ประโยชน์ในการทำงานในสถานประกอบการต่างๆ และสามารถเก็บสะสมเงินจนเปิดกิจการการค้าของตนเอง ซึ่งเป็นการโน้มน้าวใจให้ผู้เข้ารับฯ ไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 3 ในสัปดาห์ที่ 3 เป็นขั้นการทำกลุ่มบำบัดโดยใช้การแสดงสถานการณ์จำลอง เพื่อมีการฝึกอบรมมารยาทต่างๆ ในที่ชุมชน การเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี ตลอดจนความรู้ในการสอบสัมภาษณ์เพื่อสมัครงาน

นักจิตวิทยาจะทำการบรรยายถึงมารยาทการวางตัวและบุคลิกที่ดีในที่ชุมชน เช่น การพูดจาที่ไพเราะ มารยาทในโต๊ะอาหาร การแต่งกาย ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ “สำหรับบุคลิกของเรานั้นสำคัญมาก เพราะจะช่วยส่งเสริมความประทับใจจากคนอื่นขณะเดียวกันก็จะสร้างความมั่นใจในตัวเองไปพร้อมกัน นอกจากนั้นยังแนะนำให้สวมเสื้อผ้าที่สะอาดและเหมาะกับรูปร่าง ใส่แล้วสบายตัว ที่สำคัญควรต้องให้ถูกกาลเทศะ เรียบร้อย สุภาพ โดยต้องอาบน้ำทุกวัน (ผู้มีสภาพจิตใจปกติในกลุ่มนี้ไม่มีปัญหาในเรื่องการอาบน้ำ ซึ่งต่างไปจากผู้เข้ารับฯ ในกลุ่มแรก ที่มีสภาพจิตใจหดหู่ ท้อแท้ใจโดยส่วนใหญ่ มักไม่สนใจตัวเอง ไม่ยอมอาบน้ำสระผมซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องให้การดูแลอบรมอย่างใกล้ชิด) และแน่ใจว่าผมสะอาดและหวีเรียบร้อย รวมทั้งการแต่งหน้าด้วยความประณีต และใช้เครื่องสำอางแต่พอควร

สำหรับบุคลิกภาพที่เน้นว่ามีความสำคัญคือ การที่ต้องเป็นคนสุภาพ เรียบร้อย และเป็นมิตร เลิกนิสัยขู่ตะคอก ตีหน้าตมึงทิ้ง หรือบุดั้ง ควรทำหน้าที่เหมือนกับว่ามีความสุขกับชีวิตอยู่เสมอ ต้องเก็บความรู้สึกได้ดี...และสำหรับมารยาทในโต๊ะอาหารนั้น เช่น หากได้รับเชิญไปงานหรือมีผู้อื่นชวนไปทานข้าวอย่ารีบประทานทันทีที่นั่งโต๊ะ ควรรอจนกว่าเจ้าภาพจะหยิบช้อน หรือหากอยากได้อาหารที่อยู่ตรงกลางโต๊ะ ควรให้คนที่อยู่ใกล้ส่งให้โดยพูดคำว่า “ขอโทษนะคะ” เพื่อให้เขารู้ตัวก่อน จากนั้นจึงค่อยกล่าวต่อว่า “ช่วยส่งน้ำตาลให้หน่อยได้ไหมคะ” โดยในการทานอาหารที่บ้านเกิดตระการก็จะมี การสังเกตดูว่าผู้เข้ารับฯ ได้มีพฤติกรรมตามที่ฝึกอบรมไว้หรือไม่ ซึ่งผู้เข้ารับฯ ทุกคนมักจะปฏิบัติตามการฝึกอบรมดังกล่าว”

จากนั้นก็ให้สมาชิกจับกลุ่ม 4-5 คนออกมาแสดงสถานการณ์จำลอง หรือ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นสาธารณะหรือในที่ชุมชน เช่น การได้รับเชิญไปงานเลี้ยง งานแต่งงาน งานศพการเข้าสัมภาษณ์งาน เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ในสัปดาห์ที่ 4 เป็นขั้นตอนของการทำกลุ่มบำบัดโดยใช้การแสดงสถานการณ์จำลองในการฝึกอบรมความเป็นผู้นำและการปกครองแบบประชาธิปไตย

ในขั้นนี้ นักจิตวิทยาจะบรรยายถึงความสำคัญของการเป็นผู้นำการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งใช้การแสดงสถานการณ์จำลองเพื่อให้เป็นการง่ายต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับฯ โดยให้หญิงเหล่านี้จับกลุ่มประชุมในหัวข้อต่างๆ เช่น ในวันหยุดนี้จะไปเที่ยวที่ไหน และก็ให้สร้างสถานการณ์เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้นำแบบเผด็จการ กลุ่มผู้นำแบบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของผู้นำใน 2 ลักษณะดังกล่าว

ตัวอย่างของผู้นำกลุ่มเผด็จการ จากการตั้งหัวข้อว่าในวันหยุดจะไปเที่ยวไหน ผู้นำประเภทนี้จะออกคำสั่งว่า ทุกคนจะต้องไปเที่ยวเชียงใหม่โดยรถไฟ จะต้องมาอยู่ที่หัวลำโพงตอนเที่ยงตรง และต้องตรงเวลา ห้ามขาด มิฉะนั้นจะถูกลงโทษ สำหรับผู้นำด้านประชาธิปไตย เมื่อมีการจัดกลุ่มแล้วประมาณ 5-6 คน ก็จะให้ทุกคนออกเสียงเลือกหัวหน้ากลุ่ม เมื่อได้หัวหน้าแล้วก็จะจัดประชุมโดยให้ผู้ร่วมการประชุมเสนอแนะว่าต้องการจะไปเที่ยวจังหวัดใด เพราะเหตุใด จากนั้นก็จะทำการลงคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ว่ากลุ่มต้องการที่จะไปที่ใด โดยทุกคนจะต้องยอมรับและสมัครใจ เนื่องจากเป็นการรวมคะแนนเสียงของพวกเราทุกคน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการฝึกประชาธิปไตยให้กับผู้เข้ารับฯ ให้ได้เข้าใจถึงการใช้สิทธิใช้เสียงและข้อดีของการปกครองด้วยระบบนี้ อันสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงในกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อออกจากบ้านเกร็ดตระการไปแล้ว

สำหรับบรรยากาศในการสร้างสถานการณ์จำลองนี้ ก็คือการทำให้ผู้เข้ารับฯ ได้เข้าใจและมีความสนุกในการเรียนรู้ในเรื่องของการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยได้ดีกว่าการมาบรรยายให้ฟัง ทั้งนี้เพราะระบบการปกครองเป็นนามธรรมที่เข้าใจยาก การทำกิจกรรมกลุ่มก็จะทำให้เกิดมีการเคลื่อนไหว และเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มทักษะและจุดประกายทางความคิดในการที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆไปในทิศทางที่ส่งเสริมศักยภาพในตัวบุคคลนั้นได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 ในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 เป็นขั้นตอนของการทำกลุ่มบำบัดโดยใช้การเล่นเกสการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการตั้งโจทย์ตุ๊กตาที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เข้ารับฯ ได้คิดแก้ไขปัญหา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางสติปัญญาและสามารถพัฒนาทักษะในเรื่องการใช้เหตุผล โดยนักจิตวิทยาจะตั้งสถานการณ์จำลอง ตัวอย่างเช่น นางสมศรีต้องการที่จะไปหาคนรักที่ไม่ได้พบกันมานาน ซึ่งคนรักของนางสมศรีอาศัยอยู่บนเกาะอีกฟากหนึ่งของแม่น้ำต้องข้ามเรือไปหา และเมื่อมาถึงท่าน้ำก็ได้พบกับนายสมศักดิ์ซึ่งมีเรือสามารถที่จะพานางสมศรีข้ามเกาะไปพบคนรักได้ แต่นายสมศักดิ์ยื่นข้อเสนอว่าต้องมีเพศสัมพันธ์กับตนก่อน นางสมศรีจึงบอกปฏิเสธ ต่อมาได้พบกับนายสมชายที่มีเรือเช่นกัน นายสมชายเรียกร้องค่าแรงเป็นเงินจำนวนมาก แต่เนื่องจากนางสมศรีมีปัญหาด้านการเงินไม่พอกับความต้องการของนายสมชาย จึงจำเป็นต้องไปขอความช่วยเหลือจากนายสมศักดิ์แทน

โดยยินดีที่จะมีเพศสัมพันธ์กับนายสมศักดิ์ตามที่ร้องขอ และในที่สุดนางสมศรีก็ได้ข้ามเรือไปพบกับคนรัก แต่เนื่องจากนางสมศรีมีความรักต่อคนรักมากจึงได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้คนรักฟัง เมื่อคนรักทราบเรื่องราวทั้งหมดแล้วก็ไม่สามารถทนพฤติกรรมของนางสมศรีได้ จึงขอเลิกกับนางสมศรี

ต่อจากนั้นนักจิตวิทยาก็ได้เปิดการอภิปรายกลุ่มให้ผู้เข้ารับฯ สมมติว่า หากตนเองเป็นนางสมศรีจะตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยวิธีใด โดยผู้เข้ารับฯ ได้แสดงความคิดเห็นซึ่งใช้เหตุผลในการตัดสินใจต่าง ๆ กัน เช่น ผู้เข้ารับฯ บางคนเห็นว่า การที่มีเพศสัมพันธ์กับนายสมศักดิ์เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องแล้ว ในขณะที่บางคนเห็นว่านางสมศรีควรจะทำงานเก็บเงินให้ได้ครบตามจำนวนและนำไปให้นายสมชาย บางคนก็กล่าวว่าจะให้ลองไปหาคนอื่นที่สามารถช่วยเหลือได้นอกจากนายสมศักดิ์และนายสมชาย แต่บางคนก็ได้แสดงความคิดเห็นว่าควรรอให้น้ำลดซึ่งจะสามารถเดินไปอีกเกาะหนึ่งได้ ทั้งนี้ผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่จะตัดสินใจยอมที่จะมีเพศสัมพันธ์กับนายสมศักดิ์ เนื่องจากมีเหตุผลว่าเป็นการกระทำที่สะดวกรวดเร็วและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

นักจิตวิทยาก็จะสรุปถึงการตัดสินใจว่าจะเกิดผลเสียที่ตามมาอย่างไร นอกจากจะถูกคนรักปฏิเสธขอเลิกไปแล้ว หากคนอื่นหรือเพื่อนบ้านรู้อาจจะเกิดการดูถูกตีตราได้ รวมทั้งจะเป็นการสร้างควมเสียใจให้กับพ่อแม่และญาติพี่น้อง หรือมีฉะนั้นนี้อาจเกิดโรคภัยติดเชื้อเอชไอวีจากนายสมศักดิ์ก็เป็นไปได้ ดังนั้นในการตัดสินใจแก้ปัญหาต้องใช้เวลาและพิจารณาหาทางออกในหลายๆ ด้านเพื่อที่จะไม่เกิดการเสียใจหรือผลเสียที่จะตามมา โดยการเล่นเกมส์การตัดสินใจนี้เมื่อสิ้นสุดเกมส์ผู้เข้ารับฯ ก็จะได้นำไปใช้ในการคิดเปรียบเทียบกับปัญหาในชีวิตจริงของตนเอง

เนื้อหาสาระ สำหรับเนื้อหาสาระที่ใช้ในการทำกลุ่มบำบัดนั้น ได้จัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องตามสภาพจิตใจของผู้เข้ารับฯ โดยหญิงที่มีสภาพจิตใจหดหู่ ท้อแท้ใจ อยู่ในลักษณะอาการที่สิ้นหวัง ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ชอบเก็บตัว รวมทั้งไม่ชอบเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงหรือคนรอบข้างนั้น ในการทำกลุ่มบำบัดจะใช้วิธีการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การสร้างกำลังใจและการมองโลกในแง่ดี รวมทั้งสร้างความรู้สึกรู้สึกของการเห็นคุณค่าในตัวเอง ตลอดจนเน้นในด้านการให้ความรักและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ในส่วนของกลุ่มผู้เข้ารับฯ ที่มีสภาพจิตใจแข็งแกร่ง ชอบความรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าวและชอบก่อเหตุทะเลาะวิวาท ตลอดจนมีความต้องการที่จะประชดชีวิตและสังคมนั้น การปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ จะได้ให้ข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการสื่อสารระหว่างบุคคล การรู้จักวางตัวในสังคม รวมทั้งเทคนิคการใช้คำพูดที่สร้างมิตรภาพ การเก็บระงับอารมณ์ และการ

แยกสถานการณ์ของความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ นอกจากนั้นยังเน้นเนื้อหาของผลในด้านลบหรือผลเสียจากการมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว

สำหรับกลุ่มสุดท้ายคือ ผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตใจปกติ โดยกลุ่มนี้เป็นกลุ่มหญิงที่มีสภาพจิตใจที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีพฤติกรรมที่เป็นปกติเหมือนคนธรรมดาทั่วไป ซึ่งจะใช้กิจกรรมการทำกลุ่มบำบัดเพื่อพัฒนาเพิ่มทักษะ สติปัญญา และบุคลิกภาพให้ดีขึ้น โดยสามารถออกไปใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลภายนอกได้อย่างปกติสุขและตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใฝ่ฝันโดยเด็ดขาด ดังนั้นเนื้อหาที่ใช้ในการทำกลุ่มบำบัด จึงเป็นการให้เห็นถึงผลเสียและภัยจากการประกอบอาชีพใฝ่ฝันรวมทั้งหลักการให้เหตุผลและวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนความรู้ในเรื่องของการเป็นผู้นำและระบอบการปกครองประชาธิปไตยเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมที่บ้านเกร็ดตระการไปแล้ว

กลยุทธ์ในการทำกลุ่มบำบัด สำหรับกลยุทธ์ในการทำกลุ่มบำบัดนั้นต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาและเทคนิควิธีการนำเสนอสื่อให้สอดคล้องกับสภาพจิตใจของผู้เข้ารับฯ โดยหญิงที่มีสภาพจิตใจหดหู่ ท้อแท้ใจ สิ้นหวัง การทำกลุ่มบำบัดเพื่อการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพจิตใจจะใช้วิธีการเล่นเกมส์เป็นหลัก เนื่องจากถึงแม้หญิงเหล่านี้จะมีลักษณะเฉื่อยชาและอยู่ในอาการซึมเศร้า แต่อย่างไรก็ตามผู้เข้ารับฯส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งตามธรรมชาติของผู้ที่อยู่ในวัยนี้จะมีพลังงานส่วนเกินมากและต้องการใช้พลังงานต่างๆเหล่านี้ ดังนั้นกลยุทธ์ในการทำกลุ่มบำบัดจึงเป็นวิธีการที่ต้องการดึงเอาพลังงานดังกล่าวออกมาใช้ได้โดยการเล่นเกมส์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้เข้ารับฯเกิดความความกระตือรือร้น สนุกสนาน ตื่นเต้นตลอดเวลา อันจะส่งผลให้ลดพฤติกรรมก้าวร้าวซึมเศร้าลงได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากนั้นประโยชน์ของการเล่นเกมส์คือ การได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆสมาชิกในกลุ่ม จะช่วยให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความรักความเข้าใจที่ดีต่อกันทำให้อลดพฤติกรรมที่ชอบเก็บตัวและเกิดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆมากขึ้น

สำหรับกลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตใจแข็งกระด้าง ชอบใช้ความรุนแรง และมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว นั้น จะใช้การปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพจิตใจโดยใช้การอภิปรายกลุ่มเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อได้ทราบถึงประวัติส่วนตัวหรือสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ถูกจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ใช้การอภิปรายกลุ่มเพื่อให้ผู้เข้ารับฯได้ตระหนักถึงผลเสียจากการกระทำของผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะให้ผู้เข้ารับฯจัดอภิปรายกลุ่มโดยนำข่าวที่เกี่ยวกับการกระทำของผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ส่งผลเสียหายต่อบุคคลรอบข้างและชอกช้ำเหตุต่างๆที่ทำให้สังคมบ่นววยจากหนังสือพิมพ์รายวันมาเป็นหัวข้อในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้สึก

ในด้านลบที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว อันจะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนหรือละลายพฤติกรรมดังกล่าวในท้ายที่สุด

นอกจากนั้นยังมีการบรรยายให้ความรู้ในเรื่อง การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เทคนิคการใช้คำพูดและการวางตัวในสังคม ซึ่งจะทำให้เกิดการนำไปใช้ปฏิบัติเพิ่มบุคลิกภาพที่ดีและเข้ากับเพื่อนฝูงคนรอบข้างได้โดยการเป็นที่รักของคนทั่วไปและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในการทำกลุ่มบำบัดกลุ่มสุดท้ายได้แก่ กลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตใจปกติเหมือนคนธรรมดาทั่วไป ดังนั้นหญิงกลุ่มนี้จึงไม่จำเป็นต้องได้รับการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ แต่อย่างไรก็ตามก็ได้มีการทำกลุ่มบำบัด เพื่อสร้างศักยภาพให้แก่ผู้เข้ารับฯ และเพิ่มทักษะทางปัญญาด้วยการฝึกใช้ความคิดในเชิงแก้ไขปัญหา รวมทั้งเพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักจิตวิทยาและผู้เข้ารับฯ และระหว่างผู้เข้ารับฯด้วยกันเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านสังคม การสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม และการปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องเมื่อออกไปอยู่ร่วมกับสังคมภายนอก โดยใช้วิธีการทำกลุ่มบำบัดด้วยการเล่นเกมส์ ตั้งปัญหาเป็นเหตุการณ์หรือตัวตุ๊กตาว่าถ้าเกิดมีปัญหามาโดยที่ผู้เข้ารับฯจะแก้ไขปัญหายังไง รวมทั้งใช้การเล่นบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง

ความสามารถและประสบการณ์ของนักจิตวิทยา นักจิตวิทยาที่ทำกลุ่มบำบัดมีเพียง 1 คน เนื่องจากอัตราบุคลากรด้านจิตวิทยาของบ้านเกร็ดตระการมีเพียง 1 อัตราเท่านั้น ซึ่งนักจิตวิทยาคนปัจจุบันนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถมากและมีประสบการณ์ด้านจิตวิทยาในการแก้ไขปัญหาลักษณะด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ โน้มน้าวใจไม่ให้หันกลับไปประกอบอาชีพเดิม โดยมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในด้านการทำกลุ่มบำบัด เป็นระยะเวลา 4 ปีรวมทั้งมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีความเห็นว่า

"โสเภณีเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติซึ่งนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นแหล่งแพร่ระบาดของโรคเอดส์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณีเพื่อช่วยให้เกิดการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาลักษณะนี้ ถึงแม้จะเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุรวมทั้งเป็นเพียงการแก้ไขตรงจุดเล็กๆก็ตาม

การที่ตัดสินใจทำงานที่บ้านเกร็ดตระการนี้ เนื่องจากเป็นงานที่ได้พบกับปัญหาจริงๆ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นเสมือนการทำงานวิจัยระดับชาติชิ้นหนึ่ง หรือเป็นงานระดับนานาชาติก็ว่าได้ เพราะในการปฏิบัติงานจะพบปะประเด็นที่สำคัญถึงสาเหตุที่มาของการที่หญิงเหล่านี้ต้องเข้ามาประกอบอาชีพค้าประเวณี ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ในการที่ต้องพยายามแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถนำสิ่งที่ตนเองได้เรียนอยู่เข้ามาผสมผสานในการแก้ปัญหาลักษณะนี้

ดังกล่าวด้วยวิธีการทำกลุ่มบำบัด ถ้าหากงานตรงนี้ทำแล้วมีประสิทธิภาพได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งก็คือการที่ผู้เข้ารับฯ ตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพโสเภณีโดยเด็ดขาด ก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานนี้ไปถ่ายทอดต่อสาธารณชนในโอกาสข้างหน้าได้" (ถนัดกิจ ยามวาลี. สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2540)

นอกจากนั้นนักจิตวิทยายังเชื่อว่า หากมีการทำกลุ่มบำบัดปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจอย่างเต็มที่รวมทั้งให้การฝึกอบรมด้วยความเอาใจใส่และตั้งใจจริงแล้ว หญิงเหล่านี้จะสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนที่มีต่ออาชีพโดยอาจจะตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพ กลับมาเป็นคนดีประกอบอาชีพสุจริตในสังคมได้ซึ่งนักจิตวิทยาได้กล่าวว่า "เจ้าหน้าที่จะต้องทำให้ผู้เข้ารับฯ เกิดความไว้วางใจและตั้งมั่นการสร้างสรรค์สัมพันธภาพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก คือ เราจะต้องให้ผู้เข้ารับฯ รู้ว่าเรามีความจริงใจ มีความปรารถนาดี และเห็นศักยภาพของความเป็นมนุษย์ การเป็นคนดี แต่สิ่งที่ผ่านมาในชีวิตเป็นความบกพร่องทางความคิดของผู้เข้ารับฯ แล้วไปเจอเคราะห์กรรมมา จึงทำให้เกิดการตัดสินใจไปประกอบอาชีพดังกล่าว แต่ถ้าหากมีการฝึกอบรมชี้ให้เห็นถึงภัยและผลเสียจากการประกอบอาชีพและสามารถชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ ก็คิดว่าผู้เข้ารับฯ มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และพัฒนาตัวเอง ซึ่งก็จะมองว่าหญิงเหล่านี้เป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพที่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้"(ถนัดกิจ ยามวาลี)

ปัญหาในการทำกลุ่มบำบัด การปรับสภาพฟื้นฟูจิตใจโดยกิจกรรมการทำกลุ่มบำบัดนั้นเป็นส่วนสำคัญที่สุดของโครงการนี้ เนื่องจากการทำให้กลุ่มหญิงเหล่านี้มีสุขภาพจิตที่ดีสามารถมองเห็นคุณค่าในตนเอง เตรียมความพร้อมที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนทางทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อซึ่งทั้งหมดเหล่านี้ก็จะนำไปสู่ในการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอย่างเดิม แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ดำเนินการรับผิดชอบด้านนี้มีนักจิตวิทยาเพียง 1 ตำแหน่งซึ่งไม่เพียงพอและถือเป็นข้อจำกัดในด้านบุคลากร

ทั้งนี้เพราะการแก้ไขปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้เข้ารับฯ เพื่อไม่ให้กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีควรต้องใช้เวลาทำกลุ่มบำบัดมากขึ้นอีกหลายเท่า รวมทั้งต้องใช้เวลา และความใกล้ชิด ติดตามแก้ไขปัญหาของผู้เข้ารับฯ เพิ่มขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาผู้เข้ารับฯ ที่มีสุขภาพจิตที่ผิดปกติอย่างรุนแรงควรต้องได้รับการบำบัดเป็นรายบุคคล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญจำนวนหนึ่งมาร่วมกันแก้ปัญหาของกลุ่มหญิงเหล่านี้

โดยนักจิตวิทยากล่าวว่า "งานด้านการทำกลุ่มบำบัดจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรจำนวนมากที่มาดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ แต่ในขณะนี้ขาดบุคลากรที่จะดำเนินการและร่วมประสานงานใน

จุดนี้ ทำให้มีความเห็นว่าเป็นการยาก ที่จะให้หญิงเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณี เพราะการดำเนินการในการปรับสภาพจิตใจนี้ ต้องใช้เวลากับผู้เข้ารับฯ ในการทำกลุ่มบำบัดรวมทั้งทำการติดตามอย่างใกล้ชิด โดยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งหากไม่สามารถเข้าถึงสภาพจิตใจ ความนึกคิด และความเชื่อได้แล้ว เมื่อผู้เข้ารับฯ กลับออกไปพบกับกลุ่มบุคคลและสภาพแวดล้อมเดิม ก็อาจเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้หญิงเหล่านี้ ต้องกลับเข้าไปประกอบอาชีพค้าประเวณีอย่างเดิม”(ถนัดกิจ ยามวลี)

นอกจากนั้นยังขาดการใช้สื่อวิดีโอในการทำกลุ่มบำบัด ซึ่งในการปรับสภาพจิตใจมีเพียงการใช้สื่อบุคคลในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นเกมส์ การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทจำลอง ฯลฯ ซึ่งในบางครั้งทำให้ขาดความน่าสนใจ และเกิดการโน้มหน้าใจ โดยนักจิตวิทยาบอกว่า "การใช้สื่อวิดีโอเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และความเชื่อในการที่จะไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีมากกว่าการดูจากสิ่งพิมพ์หรือตัวบุคคลที่แสดงบทบาทสมมติ เนื่องจากผู้เข้ารับฯ ได้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียง ทำให้เกิดการดึงดูดความสนใจ รวมทั้งเป็นตัวแบบให้เห็นถึงการเคลื่อนไหว ที่ทำให้เกิดการเห็นอย่างสมจริงสมจังมากขึ้น เช่น ในการทำกลุ่มบำบัดแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวเราจะให้ผู้เข้ารับฯ ดูวิดีโอที่มีการแสดงออกถึงความก้าวร้าวว่าจะส่งผลเสียหรือทำให้เกิดผลกระทบอะไรที่ตามมา ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับฯ สามารถเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านี้และเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย หรือการใช้สื่อวิดีโอแสดงตัวแบบที่ดีที่ต้องการนำไปสู่การปรับพฤติกรรมและสร้างบุคลิกภาพตามที่ต้องการ หรือแม้กระทั่งแนวทางการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง เช่น การให้เห็นถึงความสุขจากการประกอบอาชีพสุจริต การมีความสุขและความอบอุ่นในครอบครัว ฯลฯ อย่างไรก็ตามสื่อวิดีโอที่นำมาเสนอนั้นต้องเป็นสื่อที่ผู้เข้ารับฯ ชอบและสนใจ โดยจะออกมาเป็นแนวที่เด็กรุ่นใหม่ชอบ คือ ใช้ฟรีเซนเตอร์เป็นดาราที่เขาชื่นชอบ หรือมีนักแสดงในวัยเดียวกัน รวมทั้งการมีเพลงประกอบที่กำลังได้รับความนิยมในช่วงนี้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการที่จะทำให้ผู้เข้ารับฯ เกิดความสนใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในทิศทางที่ต้องการ แต่ในขณะนี้ก็ยังไม่มีการใช้สื่อวิดีโอในการทำกลุ่มบำบัดโดยขาดทั้งเครื่องมือ คือ เครื่องเล่นวิดีโอเทปและการผลิตสื่อวิดีโอ" (ถนัดกิจ ยามวลี, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2540)

ทั้งนี้เพราะโครงการดังกล่าวนี้ไม่ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัดว่าสามารถประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นั่นคือการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ผู้เข้ารับฯ เกิดการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณี แต่อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์นักจิตวิทยาได้มีการประเมินผลการดำเนินงานโดยอาศัยความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเองว่า "การดำเนินงานในด้านการทำกลุ่มบำบัดนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดบุคลากรและสื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรม ทำให้การดำเนินงานไม่ครบสมบูรณ์ตามกระบวนการ

การของการทำกลุ่มบำบัด ซึ่งส่งผลให้ผู้เข้ารับฯยังมีความต้องการที่จะกลับเข้าไปประกอบอาชีพ
โสเภณีอีกประมาณ ร้อยละ 70-80 " (ถนัดกิจ ยามวลี)

จะเห็นได้ว่ามีผู้เข้ารับฯจำนวนมากได้กลับเข้าไปประกอบอาชีพโสเภณีอย่างเดิม ซึ่งหมายถึง
ถึงว่าการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัดไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามโค
รกรฯยังมีการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้เข้ารับฯเพื่อให้เห็นถึงโทษภัยจากการ
ประกอบอาชีพดังกล่าว โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

2. การให้ข้อมูลข่าวสาร ในการดำเนินการฝึกอบรมของโครงการฯมีการกำหนดให้มี
การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้เข้ารับฯ เนื่องจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของโครงการฯมีแนวคิดที่เชื่อว่
การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมความเชื่อต่ออาชีพโสเภณีนั้น ต้องใช้การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้เข้า
รับฯ เพื่อให้หญิงเหล่านี้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยอันตรายและผลเสียที่ตามมาจากการ
ประกอบอาชีพค้าประเวณี อันจะส่งผลให้ผู้เข้ารับฯเกิดการตัดสินใจไม่กลับเข้าไปประกอบอาชีพ
ดังกล่าว นอกจากนั้นยังให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น
กฎหมาย การวางแผนครอบครัว และหน่วยงานที่ผู้เข้ารับฯจะเข้าไปติดต่อเมื่อได้รับความเดือดร้อน
ฯลฯ ซึ่งจะเป็นความรู้ที่ติดตัวสามารถนำไปใช้ในสังคมภายนอกเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมที่บ้านเกร็ด
ตระการไปแล้ว

ทั้งนี้โครงการฯมิได้เน้นการให้ข้อมูลข่าวสารในด้านเหล่านี้มากนัก เนื่องจากมีความเห็น
ว่าหากผู้เข้ารับฯเกิดความต้องการที่จะไม่กลับเข้าไปประกอบอาชีพเดิมแล้ว และพร้อมที่จะเผชิญ
กับชีวิตได้อย่างคนที่ปกติทั่วไป ก็จะสามารถหาความรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้ด้วยตนเองต่อไป
ดังนั้นโครงการฯจึงได้เน้นเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารที่แบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ 1. ข้อมูลด้านธรรมะ
และ 2. ข้อมูลเรื่องโรคเอดส์ ดังนี้

1 การให้ความรู้ด้านธรรมะ

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการบ้านเกร็ดตระการทำให้ทราบว่า การให้ข้อมูลข่าวสาร
ด้านธรรมะ ได้เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2535 เมื่อผู้อำนวยการคนปัจจุบันเข้ามารับตำแหน่ง โดยมีการ
กำหนดนโยบายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า หลักปฏิบัติหรือคำสอนของพุทธศาสนามีคุณค่าและ
ประโยชน์อย่างยิ่ง เหมาะแก่การใช้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี
รวมทั้งยังทำให้หญิงเหล่านี้มีจิตใจที่สงบผ่องใสขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมการดำเนินงานด้านการปรับ
ฟื้นฟูสภาพจิตใจอีกด้วย ตลอดจนมีความเห็นว่าผู้เข้ารับฯส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธจึงเป็นการ

ง่ายที่จะปลุกฝังจากฐานความเชื่อเดิม และช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานรวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เข้ารับฯ ในทิศทางที่ต้องการได้รวดเร็วกว่าการให้ข้อมูลในด้านอื่น

นอกจากนั้นหลักคำสอนต่างๆยังสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆของผู้เข้ารับฯ ได้ในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชีวิต เรื่องส่วนตัว เรื่องในครอบครัว หรือแม้กระทั่งในด้านอาชีพ การงาน เกิดการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ซึ่งหากผู้เข้ารับฯ ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนก็จะเกิดผลดีต่อตนเองและคนรอบข้าง รวมทั้งทำให้สังคมเกิดความสงบร่มเย็นอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตามวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้มีเพียงการใช้สื่อบุคคลเท่านั้น เนื่องจากโครงการฯ ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อวีดิโอและสื่ออื่นๆ ซึ่งหากมีการใช้สื่อวีดิโอก็จะเป็นในลักษณะของวิทยากรภายนอก ซึ่งได้แก่พระภิกษุสงฆ์ที่เข้ามาเทศนาธรรมและนำสื่อวีดิโอมาใช้ประกอบในการอบรมเท่านั้น โดยการเชิญพระภิกษุสงฆ์มาให้การฝึกอบรมธรรมเพียงปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งพบว่าไม่มีผลต่อการรับสารและปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อของผู้เข้ารับฯ ได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สื่อบุคคล

สำหรับการให้ข้อมูลข่าวสารด้านธรรมะโดยสื่อบุคคลนั้นพบว่ามี การแบ่งการนำเสนอตามขั้นตอนและองค์ประกอบในการดำเนินงาน ได้แก่ วิธีการ ขั้นตอน เนื้อหา และกลยุทธ์ในการนำเสนอ รวมทั้งความรู้ความสามารถของวิทยากร ตลอดจนปัญหาในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านธรรมะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการนำเสนอ เป็นการนำเสนอโดยใช้สื่อบุคคลโดยไม่มีการใช้สื่อใดๆเข้ามาประกอบ เนื่องจากขาดงบประมาณในการผลิตสื่อต่างๆ นอกจากนั้นสื่อที่ได้รับการบริจาคมาก็เป็นสื่อวีดิโอที่มีรูปแบบในการนำเสนอที่ไม่น่าสนใจ ดังนั้นจึงได้ใช้วิทยากรบรรยายให้ข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียว โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ในบ่ายวันศุกร์วันสัปดาห์

ทั้งนี้ไม่ได้มีการจัดแบ่งประเภทของผู้เข้ารับฯ ตามสภาพจิตใจเหมือนการทำกลุ่มบำบัด เพราะเป็นเพียงการให้ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น ดังนั้นจึงได้ให้ผู้เข้ารับฯ เข้ามารับฟังการบรรยายข้อมูลข่าวสารและความรู้พร้อมกันทั้งหมดทุกคน

ในส่วนของ การปฏิบัติธรรมะนั้น จะใช้เวลาประมาณ 20 นาที หลังจากฟังการบรรยายจบลงแล้วก็จะมีการฝึกปฏิบัติธรรมะ คือ ให้ผู้เข้ารับฯ สวดมนต์ นั่งสมาธิ และจบลงด้วยการกล่าวปฏิญาณตนเป็นคนดีจะไม่ประพฤติผิดศีลธรรม

ในการฝึกอบรมได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 5 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงวิทยากรบรรยายเกริ่นนำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้สึกสนใจในการบรรยายธรรมะในครั้งนั้นๆ ซึ่งใช้นิทานสุภาพิต พุทธประวัติ นิทานชาดก เรื่องกฎแห่งกรรม หรือพุดนำเรื่องธรรมะในลักษณะโน้มน้าวใจเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระในการบรรยายที่เริ่มขึ้นในช่วงต่อไป

ช่วงที่ 2 เป็นการบรรยายให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา เช่น ศีล 5 การละเว้นจากบาป การทำจิตใจให้ผ่องใส วิธีสวดมนต์และการนั่งสมาธิ การมีหิริโอตตัปปะ และขันติ กฎแห่งกรรม เป็นต้น โดยจะเป็นการอธิบายให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน

ช่วงที่ 3 เป็นการสรุปเนื้อหาการบรรยายในครั้งนั้นๆ โดยชี้ให้เห็นถึงผลดีในการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีจิตใจผ่องใส เกิดความสุขความสบายใจจากการปฏิบัติธรรม รวมทั้งการนำหลักธรรมคำสอนต่างๆ ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

ช่วงที่ 4 เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อข้องใจในการบรรยายครั้งนั้นๆ

ช่วงที่ 5 เป็นการสวดมนต์นั่งสมาธิทำจิตใจให้สงบ และจบลงด้วยการกล่าวปฏิญาณตนเป็นคนดีจะไม่ประพฤติผิดศีลห้า โดยในศีลข้อที่ 3 ห้ามประพฤติผิดในกาม ผู้เข้ารับการอบรมก็ปฏิญาณตนต่อหน้าพระพุทธรูปว่า จะไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอีกต่อไป

การเลือกคำสอนทางธรรมะที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมที่มีสภาพจิตใจซึมเศร้า หดหู่ใจ ที่เกิดจากการได้รับการดูถูกเหยียดหยามกีดกันจากสังคม รวมทั้งคนที่มีความอดทน จะต้องไม่เป็นผู้ที่ดูร้าย คือ สามารถข่มความโกรธไว้ได้ ไม่โกรธหรือทำร้ายด้วยอำนาจแห่งความโกรธนั้น ผู้ที่โกรธง่าย แสดงว่าขาดความอดทน นอกจากนั้นยังไม่ก่อทุกข์ให้แก่ผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเจ็บแค้นด้วยความเกรี้ยวกราดของเรา ตลอดจนมีจิตใจเบิกบานแจ่มใสอยู่เป็นนิจ มีปิติอิ่มเอิบใจอยู่เสมอ ซึ่งคำสอนในข้อนี้จะเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมที่ชอบโกรธคนอื่นอยู่บ่อยๆ ให้ได้คิดและเป็นผู้ที่มีความอดทนอดกลั้นไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท

จากนั้นก็ถึงขั้นสรุปว่าทุกคนคงเข้าใจคำว่าขันติดีแล้ว และหากนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันก็จะทำให้ผู้นั้นมีจิตใจสงบผ่องใสและมีความสุข ขอให้ทุกคนลองนำไปปฏิบัติดู จากนั้นก็มีการเปิดโอกาสให้ตั้งคำถาม และมักจบการอบรมด้วยพุทธคติสั้นๆ เป็นเครื่องเตือนใจว่า "ผู้ใดโกรธตอบผู้ที่โกรธก่อนแล้ว ผู้นั้นกลับเป็นคนเลวกว่าผู้ที่โกรธก่อน ผู้ที่ไม่โกรธตอบบุคคลผู้ที่กำลังโกรธอยู่ ย่อมชื่อว่าเป็นผู้ชนะสงครามอันชนะได้ยากยิ่ง"

ในช่วงสุดท้ายก็จะให้ผู้เข้ารับการอบรมสวดมนต์ และนั่งสมาธิให้จิตใจสงบโดยใช้เวลาประมาณ 5 นาทีพร้อมปฏิญาณตนว่าจะไม่ประพฤติผิดศีลห้า

เนื้อหาในการนำเสนอ สำหรับเนื้อหาในการนำเสนอได้เน้นการให้ความรู้และความเข้าใจในหลักธรรมะของพุทธศาสนาที่สามารถนำมาปฏิบัติใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาชีวิต การขจัดความทุกข์โดยรู้ถึงสาเหตุและวิธีการแก้ไขความทุกข์นั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เห็นถึงการประกอบอาชีพโสภณี่ว่าจะส่งผลเสียต่อตัวเองและต่อผู้อื่นอย่างไรและเป็นบาปอย่างยิ่ง ควรที่จะตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพดังกล่าวอย่างเด็ดขาด แม้ว่าจะมีเหตุผลในการที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้ต่างๆกัน ไม่ว่าจะเป็นการที่ต้องรับภาระทางบ้าน เลี้ยงดูพ่อแม่ ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนความคิดของผู้เข้ารับฯ ต้องกตัญญูทดแทนบุญคุณให้ถูกต้องโดยการประกอบอาชีพสุจริต ถึงแม้จะลำบากแต่ก็เป็นการสร้างกุศลกรรมหรือกรรมดีให้กับผู้เข้ารับฯ หรือการที่ต้องการอยากได้รายได้สูง ก็ให้เข้าใจถึงความเพียงพอหรือให้ความสำคัญกับความสงบทางจิตใจมากกว่าการติดยึดในเรื่องวัตถุ เพราะการมีเงินหรือทรัพย์สินสมบัติมากแต่ถ้าไม่รู้จักรักษาการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ชอบก็ย่อมที่จะเกิดปัญหาหรือความไม่สบายใจให้แก่ผู้เข้ารับฯ ได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนั้นยังได้ให้ข้อมูลข่าวสารธรรมะในเรื่องของการปฏิบัติตัวให้อยู่ในศีลธรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้เกิดความรู้ และความเข้าใจถึงแก่นแท้ของชีวิต รวมทั้งแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เช่น การไม่ประพฤติดิฉิลห้า การมีระเบียบวินัย การมีขันติ และการทำจิตใจให้ผ่องใสอยู่เสมอ ฯลฯ ซึ่งในการนำเสนอเนื้อหาสารนั้นจะต้องพิจารณาว่าไม่ยากเกินกว่าความเข้าใจของผู้เข้ารับฯ สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและนำมาปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์ในการนำเสนอ การให้ข้อมูลข่าวสารธรรมะโดยสื่อบุคคลนั้น ถือว่ามีอิทธิพลต่อความเชื่อ การรับรู้ต่อการมองตนเองและอาชีพโสภณี่เป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เข้ารับฯ โดยส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธจึงเป็นการง่ายที่จะให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับธรรมะเพื่อโน้มน้าวใจให้เกิดความเชื่อและความศรัทธาอันจะส่งต่อการตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพโสภณี่ จากการตอกย้ำให้มี ความเกรงกลัวในบาป และความตั้งใจที่จะประกอบกรรมดีเพื่อบังเกิดแต่สิ่งที่ดี สิ่งที่เป็นสิริมงคลต่อชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ นำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆของตนเองและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องอีกด้วย

ทั้งนี้ยังได้เน้นในเรื่องของกฎแห่งกรรมรวมไปถึงความเชื่อในเรื่องชาติหน้า โดยจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่จะมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และมีความคิดว่าการที่ต้องเข้ามาประกอบอาชีพโสภณี่และการที่ต้องเกิดมามีชีวิตที่ยากลำบากของตนนั้นเป็นผลมาจากการกระทำเมื่อชาติก่อน และเมื่อมาถึงชาตินี้ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งวิทยากรก็จะชี้แจงว่า"คนเราทุกคนสามารถกลับตัวได้ และสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการกระทำของเราเองทั้งสิ้น และถ้าผู้เข้า

รับเกิดการตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพโสเภณี สร้างกรรมดีขึ้นมาใหม่ได้ ก็จะส่งผลให้ผู้เข้ารับฯ ประสบกับความสุขในชาตินี้และชาติหน้าต่อไป” (จำปี รัชมี,สัมภาษณ์,22 มีนาคม 2540)

สำหรับกลยุทธ์ที่ใช้ได้ผลที่สุดในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่หญิงกลุ่มนี้ คือการหาเรื่องราวใหม่ๆที่สนุกสนานตื่นเต้น เพื่อดึงดูดใจให้ผู้เข้ารับฯเกิดความสนใจและมีสมาธิในการฟัง ซึ่งวิทยากรได้กล่าวว่า “ผู้เข้ารับฯจะมีสมาธิในการรับข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องที่เป็นประโยชน์ได้น้อย หากเรื่องนั้นไม่มีความน่าสนใจ ไม่มีปาฏิหาริย์หรือเป็นเรื่องที่เหลือเชื่อ ดังนั้นจึงต้องนำเรื่องเหนือธรรมชาติ เช่น เรื่องของจิต วิญญาณ อดีตชาติ หรือนิทานที่แฝงไว้ด้วยคติธรรมมาเสนออยู่เป็นประจำ นอกจากนั้นจะทำการยกตัวอย่างพุทธสุภาษิต หรือนิทานธรรมะ ตลอดจนเรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ทั้งในเรื่องที่ประสบมาด้วยตัวเอง หรือได้ฟังมาจากคนรอบข้าง ตลอดจนจากการสนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์ ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับธรรมะ หรือการค้นคว้าจากหนังสือธรรมะต่างๆนำมาเล่าให้ผู้เข้ารับฯได้ฟังกัน ซึ่งผู้เข้ารับฯจะให้ความสนใจเป็นพิเศษสามารถโยงเข้าหาเนื้อหาธรรมะที่ต้องการจะอธิบาย รวมทั้งการบรรยายต้องพยายามให้ผู้เข้ารับฯเห็นภาพตามจึงจะเกิดความซาบซึ้งในรสพระธรรมยิ่งขึ้น” (จำปี รัชมี)

นอกจากนั้นยังได้มีการฝึกปฏิบัติธรรมะหลังจากการบรรยายให้ผู้เข้ารับฯได้ปฏิบัติโดยการ สวดมนต์ และนั่งสมาธิ เพื่อให้เกิดความสงบทางจิตใจ และเกิดสมาธิในการคิดวิเคราะห์หลักธรรมะและสามารถจดจำนำความรู้ที่ได้รับฟังจากการบรรยายมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิต และจะจบลงด้วยการกล่าวปฏิญาณตนเป็นคนดีจะไม่ประพฤติผิดศีลห้า โดยในศีลข้อที่ 3 ห้ามประพฤติผิดในกาม ผู้เข้ารับฯก็จะปฏิญาณตนต่อหน้าพระพุทธรูปว่า จะไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณี โดยโครงการได้ใช้หลักความเชื่อของคนไทยในเรื่องการให้สัตย์ปฏิญาณต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามก็จะนำความหายนะมาสู่ชีวิต และเป็นการใช้หลักจิตวิทยาในการตอกย้ำข้อความดังกล่าวให้เกิดการปลุกฝังในจิตส่วนลึก เพื่อกันการกลับไปประกอบอาชีพเดิม

ความสามารถและประสบการณ์ของวิทยากร วิทยากรมีประสบการณ์การบรรยายข้อมูลข่าวสารด้านธรรมะมาเป็นเวลา 5 ปี และมีความตั้งใจมุ่งมั่นในการให้การบรรยาย เพื่อให้ผู้เข้ารับฯเกิดการตระหนักถึงความดี ความชั่ว เป็นคนอยู่ในศีลในธรรม และปฏิบัติตัวถูกต้อง ซึ่งวิทยากรได้กล่าวว่า “เนื่องจากมีความคิดว่าการให้ข้อมูลความรู้หรือการบรรยายธรรมะให้แก่ผู้เข้ารับฯนี้ได้บุญมาก ทำให้เกิดความอึ้งใจและความสุขเมื่อได้ทำการบรรยาย ซึ่งเปรียบเสมือนชี้ทางให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ และเห็นทางสว่างในการดำเนินชีวิตของผู้เข้ารับฯ รวมทั้งมีความรู้สึกว่ามีมาจับงานด้านนี้ทั้งชีวิตการงานและชีวิตส่วนตัวประสบความสำเร็จขึ้น ทำให้มีความเชื่อถือ ศรัทธาในการประกอบคุณงามความดีจากการดำเนินงานดังกล่าว ดังนั้นจึงตั้งใจและต้องการที่จะปฏิบัติงานให้ดีที่สุดนี้ โดยการใฝ่หาความรู้ด้านธรรมะและไปวัดฝึกอบรมปฏิบัติธรรมะในทุกครั้งที่มิ

โอกาสเลือกอ่านวย ซึ่งส่วนใหญ่จะไปวัดธรรมกาย นอกจากนั้นยังทำการศึกษาระดมด้วยตัวเอง จากการอ่าน การฟัง การพูดคุยสนทนาธรรมกับผู้รู้ และผู้ที่สนใจธรรมะเพื่อสามารถนำเรื่องเล่าหรือเกร็ดความรู้ต่างๆในพุทธศาสนามาใช้ในการบรรยาย ซึ่งจะสร้างความสนใจมากกว่าการนำหลักคำสอนธรรมะต่างๆมาอธิบายเพียงอย่างเดียว และต้องใช้วิธีนี้เนื่องจากไม่มีสื่อวิดีโอหรือสื่ออื่นๆที่ใช้ในการดึงดูดใจให้ผู้เข้ารับฯสนใจ จึงพยายามหาเรื่องเล่าที่คิดว่าจะทำให้ผู้เข้ารับฯสนใจ และจะโยงเข้าหาเนื้อหาธรรมะที่เราต้องการจะให้” (จำปี รัชมี)

ปัญหาในการนำเสนอ สำหรับปัญหาในการนำเสนอข้อมูลความรู้ในด้านธรรมะนั้น ผู้เข้ารับฯมักมีความสนใจ นิทานเรื่องกฎแห่งกรรม พุทธภาษิต ชาดก และเรื่องราวที่เป็นปาฏิหาริย์เหนือธรรมชาติ เช่น เรื่องการกลับชาติมาเกิด เนื่องจากผู้เข้ารับฯมีความรู้สึกตื่นตื้นตันกับเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ จึงให้ความสนใจในการเปิดรับมากกว่าเนื้อหาสาระหลักคำสอนธรรมะ ดังนั้นผู้เข้ารับฯจึงขาดความเข้าใจในหลักคำสอนต่างๆในพุทธศาสนาที่แท้จริง และไม่สามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง เช่น การละกิเลส ละโลก โกรธหลง หรือติดยึดอยู่กับวัตถุทรัพย์สิน ซึ่งนำไปสู่การหารายได้จากการประกอบอาชีพค้าประเวณี ฯลฯ จึงทำให้การดำเนินงานด้านนี้ไม่ประสบความสำเร็จกว่าที่ควร โดยผู้เข้ารับฯยังคงมีความต้องการที่จะกลับเข้าไปประกอบอาชีพโสเภณี จากการสัมภาษณ์วิทยากรได้กล่าวว่า “ผู้เข้ารับฯมีความสนใจในเรื่องนิทานหรือเรื่องราวปาฏิหาริย์ต่างๆ โดยจากการสังเกตจะตั้งใจฟังไม่พูดคุยกัน แต่เมื่อให้การบรรยายเนื้อหาสาระเกี่ยวกับหลักคำสอน ก็จะมีการพูดคุยกันและแสดงท่าทางเบื่อหน่าย ข้อมูลความรู้ในด้านนี้ นอกจากนั้นในการสวดมนต์นั่งสมาธิและปฎิญาณตน ผู้เข้ารับฯก็ทำตามหน้าที่ โดยไม่ได้ทำออกมาจากความเข้าใจและความตั้งใจจริง เพราะไม่รู้ถึงแก่นแท้ของการปฏิบัติธรรม ดังนั้นวิธีการให้ข้อมูลความรู้ในด้านนี้จึงไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งความหวังไว้ ทั้งนี้ไม่ได้มีการประเมินของโครงการว่าทำให้ความรู้ด้านนี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ แต่จากการประเมินเป็นการส่วนตัวคิดว่าผู้เข้ารับฯมีความต้องการที่จะกลับไปประกอบอาชีพโสเภณีสูงถึง ร้อยละ 80-90

นอกจากนั้นยังไม่มีการใช้สื่อวิดีโอในการดำเนินงานจุดนี้ เนื่องจากการขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ ซึ่งในการใช้สื่อวิดีโอก็จะได้มาจากการที่พระภิกษุสงฆ์เข้ามาให้การบรรยายและการนำสื่อวิดีโอมาใช้ แต่อย่างไรก็ตามในกรณีนี้จะมีน้อยมากเพียง 2-3 ครั้งต่อปีเท่านั้น ทั้งนี้การใช้สื่อวิดีโอมีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อการดึงดูดใจให้ผู้เข้ารับฯเกิดความสนใจในการเปิดรับเนื้อหาสาระในด้านนี้ รวมทั้งหากวิธีดีธรรมะได้เสนอภาพที่ดึงดูดใจสร้างความอึดอึดใจก่อให้เกิดความซาบซึ้งและจะเป็นการง่ายที่จะทำให้ผู้เข้ารับฯเข้าใจถึงหลักธรรมะที่แท้จริงได้มากกว่าการบรรยายโดยสื่อบุคคลเพียงอย่างเดียว” (จำปี รัชมี, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2540)

ถึงแม้ว่าการให้ความรู้ด้านธรรมะจะไม่ประสบความสำเร็จดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามโครงการฯก็ยังมีกระดำเนินงานการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของโรคเอดส์แก่ผู้เข้ารับฯซึ่งปัญหาเรื่องโรคเอดส์นี้มีความเกี่ยวข้องพันกับการประกอบอาชีพโสเภณีโดยตรง และกำลังเป็นปัญหาที่อยู่ในสภาวะวิกฤติแล้วในขณะนี้ จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยให้ข้อมูลข่าวสารในด้านนี้แก่ผู้เข้ารับฯให้ตระหนักถึงภัยอันร้ายแรงจากโรคเอดส์ และเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้เข้ารับฯเลิกประกอบอาชีพโสเภณีในท้ายที่สุด

2. การให้ความรู้เรื่องภัยของโรคเอดส์

การดำเนินงานในการให้ข้อมูลด้านโรคเอดส์นี้ เป็นการดำเนินงานที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาวะการณโรคเอดส์ในประเทศไทยกำลังทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในขณะนี้ได้มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีแหล่งค้าประเวณีเป็นปัจจัยสาเหตุที่สำคัญส่วนหนึ่งในการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ ดังนั้นโครงการฯจึงได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการให้ข้อมูลข่าวสารด้านโรคเอดส์ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้เข้ารับฯ ในการร่วมมือป้องกันและหยุดยั้งการแพร่กระจายของโรคเอดส์ จากการตัดสินใจไม่เข้าไปประกอบอาชีพค้าประเวณีซึ่งจะส่งผลต่อการลดภัยที่คุกคามจากโรคเอดส์ได้ในส่วนหนึ่ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการรักษาชีวิตของผู้เข้ารับฯเองอีกด้วย

ทั้งนี้เป็นที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งว่า ในขณะนี้ผู้เข้ารับฯในโครงการฯมีการติดเชื้อเอดส์สูงถึงประมาณ ร้อยละ 40 ซึ่งถือว่าอยู่ในอัตราส่วนที่สูงมากเกือบถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เข้ารับฯทั้งหมด ดังนั้นทางโครงการฯจึงจำเป็นต้องเร่งระดมให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับฯเพื่อให้ตระหนักถึงภัยอันน่ากลัวของโรคเอดส์ที่มีต่อตนเองและเห็นว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวที่ไม่อาจนิ่งนอนใจได้อีกต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามทางโครงการฯยังมีได้แจ้งให้ผู้เข้ารับฯคนใดทราบว่าได้รับการติดเชื้อเอดส์แล้ว เนื่องจากเกรงว่าอาจเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาพจิตใจของผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ ซึ่งผู้เข้ารับฯก็ทราบดีว่าจะต้องเสียชีวิตอย่างแน่นอน เนื่องจากเป็นโรคที่ยังไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ อีกทั้งอาจเกิดการก่อเหตุรุนแรงขึ้นจากการที่ผู้เข้ารับฯที่ไม่ได้รับการติดเชื้อเกิดความรังเกียจไม่ยอมอยู่ร่วมกับผู้เข้ารับฯที่ติดเชื้อเอดส์ รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะแสดงปฏิกิริยาที่ต่อต้านอย่างรุนแรง โดยการสร้างความกดดันให้แก่ผู้ติดเชื้อเอดส์ จนกระทั่งอาจทำให้ผู้ติดเชื้อเอดส์เกิดความคิดอยากฆ่าตัวตายเพื่อหลบหนีจากปัญหาดังกล่าว หรือเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมในเชิงต่อต้านสังคมมากขึ้น

อย่างไรก็ตามทางโครงการฯได้พิจารณาถึงความปลอดภัยของผู้เข้ารับฯว่า หากมีใครที่มีการติดเชื้อเอดส์แล้ว และได้เข้ามารับการฝึกอบรมในสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ เจ้า

หน้าที่จะให้การเฝ้าดูแลเป็นพิเศษ โดยพยายามมิให้ผู้เข้ารับฯ กลุ่มดังกล่าวทราบว่าตนเองได้รับเชื้อเอชไอวี ซึ่งโดยธรรมชาติอาการป่วยของโรคเอชไอวีในขั้นแรกๆ นั้นจะยังไม่ได้แสดงอาการออกมาให้เห็นเด่นชัด แต่ถ้าหากผู้ป่วยเริ่มมีอาการรุนแรงแบบเรื้อรังด้วยโรคติดเชื้อต่างๆ อาทิ ปอดบวม เชื้อราในสมอง เป็นแผลพุพอง ทางโครงการฯ จะนำผู้เข้ารับฯ เหล่านี้ส่งโรงพยาบาลทันที เพื่อเข้ารับการรักษาทางกายภาพต่อไป เนื่องจากอาการป่วยก็จะทวีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งโครงการฯ ไม่สามารถช่วยเหลือดูแลรักษาผู้ป่วยได้อีกต่อไป

สำหรับวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยของโรคเอชไอวี ทางโครงการฯ มิได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างเป็นทางการ แต่จากการที่ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานในด้านนี้ สามารถสรุปเป็นวัตถุประสงค์ของการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ เพื่อต่อการวิเคราะห์ได้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อแจ้งให้ผู้เข้ารับฯ ทราบว่าโรคเอชไอวีเป็นโรคที่อันตรายร้ายแรงไม่มีทางรักษาให้หายขาดได้ และสามารถติดต่อกันได้โดยทางเลือดและการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งจะทำให้การเน้นว่าอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อ ดังนั้นผู้เข้ารับฯ จึงจำเป็นต้องตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพดังกล่าวโดยเด็ดขาด
2. เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโรคเอชไอวี โดยเน้นว่าโรคนี้ไม่สามารถติดต่อกันด้วยวิธีใด ทั้งนี้เพื่อลดความหวาดระแวงในการติดเชื้อเอชไอวีระหว่างผู้เข้ารับฯ ด้วยกันเอง
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้ทราบถึงวิธีการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวี และหากผู้เข้ารับฯ รายใดได้รับเชื้อก็จะสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องตามอาการของโรคในขั้นต่างๆ ทั้งนี้การดำเนินงานการให้ข้อมูลข่าวสารด้านโรคเอชไอวีจะสามารถดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้หรือไม่นั้น ก็จะขึ้นอยู่กับขั้นตอนและองค์ประกอบและการดำเนินงานด้านนี้ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งได้นำเสนอถึงวิธีการ ขั้นตอน เนื้อหาในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งประสบการณ์และความสามารถของวิทยากร ตลอดจนปัญหาจากการให้ข้อมูลข่าวสารด้านโรคเอชไอวี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอชไอวี สำหรับวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านโรคเอชไอวีนั้น ทางโครงการฯ ได้ให้ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่อต่างๆ ดังนี้ สื่อบุคคล วีดีโอ แผ่นพับ และโปสเตอร์ ซึ่งโครงการฯ ได้เน้นการให้ข้อมูลข่าวสารโดยสื่อบุคคลและสื่อวีดีโอเป็นหลัก ทั้งนี้จากแนวคิดทฤษฎีการเสาะแสวงหาข่าวสาร สื่อที่ใช้ได้ผลที่สุดคือ สื่อบุคคลและสื่อวีดีโอ ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงในการเปิดรับสื่อของผู้เข้ารับฯ ที่สถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ จากการสังเกตการณ์การดำเนินงานในการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอชไอวีเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์นั้น ยังไม่พบว่ามีการใช้สื่อแผ่นพับและ

สื่อโปสเตอร์ในการให้ความรู้ในเรื่องนี้ ซึ่งจากการสอบถามวิทยากรทำให้ทราบว่า ผู้เข้ารับฯ ไม่นิยมอ่านแผ่นพับและโปสเตอร์ เนื่องจากบางส่วนอ่านหนังสือไม่ออก คิดเป็นร้อยละ 15 และมีชาวไร่ปัญหาตำร้อยละ 20 และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในช่วงประถมศึกษาปีที่ 1-4 จึงทำให้กลุ่มหญิงเหล่านี้อ่านหนังสือไม่คล่องและไม่นิยมเปิดรับสื่อทั้งสองประเภทนี้

นอกจากนั้นโครงการฯ ได้มีการผลิตสื่อโรคเอดส์เอง โดยสื่อทุกประเภทที่โครงการฯ ใช้ในการให้ข้อมูลความรู้ในด้านโรคเอดส์ได้ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่างๆ เช่น กองกรมโรคกระทรวงสาธารณสุข โครงการโรคเอดส์ สภากาชาดไทย ฯลฯ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ก็ได้ทำการผลิตสื่อต่างๆ ในลักษณะการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทั่วไปคือไม่เฉพาะเจาะจงสำหรับกลุ่มหญิงเหล่านี้ จึงทำให้ผู้เข้ารับฯ ไม่สามารถเข้าใจข้อมูลข่าวสารในบางส่วนของคำบรรยายหรือการอธิบายต่างๆ ในสื่อแผ่นพับและโปสเตอร์ ดังนั้นโครงการฯ จึงได้เน้นการให้ข้อมูลข่าวสารโดยสื่อบุคคลและสื่อวิดีโอเท่านั้นและเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานดังกล่าว จึงขอเสนอวิธีการให้ข้อมูลความรู้โดยแบ่งพิจารณาออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. การให้ข้อมูลความรู้เรื่องโรคเอดส์ผ่านสื่อบุคคล

วิธีการนำเสนอ สำหรับวิธีการนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ โดยใช้สื่อบุคคลนั้นจะให้วิทยากรเป็นผู้บรรยายเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ โดยแบ่งการออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
- 1.2 ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้โรคเอดส์ติดต่อกัน
- 1.3 การป้องกันตัวเองไม่ให้ติดเชื้อเอดส์
- 1.4 การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคเอดส์

ทั้งนี้วิทยากรจะได้บรรยายตามหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น โดยจะให้ข้อมูลความรู้ในช่วงบ่ายวันศุกร์สัปดาห์เว้นสัปดาห์ และใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ขั้นตอนในการนำเสนอ สำหรับขั้นตอนในการนำเสนอจะได้แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 เป็นการเกริ่นนำให้ผู้เข้ารับฯ เห็นถึงประโยชน์ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และจากการบรรยายในครั้งนั้นๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้เกิดความกระตือรือร้นและความสนใจที่จะเปิดรับความรู้ดังกล่าว

ช่วงที่ 2 เป็นการนำเสนอเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ตามหัวข้อในการบรรยาย

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงสรุปเนื้อหาการบรรยายในประเด็นที่สำคัญ รวมทั้งเป็นการสรุปใจความสั้นๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ เข้าใจและจดจำได้ง่าย สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในชีวิตจริง

ช่วงที่ 4 เป็นช่วงที่ให้ผู้เข้ารับฯ ได้ซักถามข้อสงสัยที่เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ โดยให้
วิทยากรเป็นผู้ตอบข้อซักถามนั้นๆ

สำหรับตัวอย่างในการดำเนินงานการให้ความรู้ด้านโรคเอดส์ ก็มีรายละเอียดดังนี้

"ในวันนี้วิทยากรจะมาให้การบรรยายในหัวข้อเรื่อง "โรคเอดส์ติดต่อกันได้อย่างไร" เพื่อที่จะให้พวกเราคลายกังวลว่ามาอยู่ที่บ้านเกร็ดตระการนี้อาจมีเพื่อนผู้เข้ารับฯบางคนติดเชื้อเอดส์แล้วจะมาติดเราได้หรือไม่ คงจะจำกันได้ว่าโรคเอดส์มีอันตรายและความน่ากลัวอย่างไร ซึ่งได้อธิบายไปในคราวที่แล้วว่า โรคเอดส์ คือโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง และเชื้อไวรัสชนิดนี้จะเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาวที่เป็นแหล่งภูมิคุ้มกันโรค ทำให้เกิดการติดเชื้อโรคต่างๆได้ง่าย เช่น ปอดบวม วัณโรค หรือเป็นมะเร็งบางชนิดได้ง่ายกว่าคนปกติ อาการจะรุนแรงและเสียชีวิตได้รวดเร็วและในวันนี้เราก็จะมาดูกันว่าเราจะติดเชื้อโรคเอดส์มาด้วยวิธีใดบ้าง

อย่างไรก็ตามขอให้พวกเราสบายใจเพราะโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ แม้ว่าเชื้อเอดส์จะปะปนในของเหลวที่ออกจากร่างกาย แต่พบว่าโอกาสแพร่ของโรคก็จะมีเฉพาะทางเลือด น้ำอสุจิ และน้ำในช่องคลอดเท่านั้น สำหรับช่องทางการติดต่อโรคเอดส์ที่สำคัญมี 3 ช่องทาง คือ

1. การร่วมเพศกับผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ไม่ว่าจะชายกับชาย ชายกับหญิง หรือหญิงกับหญิง ล้วนมีโอกาสติดโรคได้ทั้งสิ้น และปัจจัยที่ทำให้มีโอกาสติดเชื้อมากขึ้น ได้แก่ การมีแผลเปิด
2. การรับเชื้อทางเลือด ซึ่งพบได้ใน 2 กรณี คือ 1. การใช้เข็มหรือกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ มักพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดเข้าเส้น และ 2. การรับเลือดในขณะผ่าตัดหรือเพื่อรักษาโรคเลือดบางชนิด แต่ในปัจจุบันเลือดที่ได้รับการบริจาคทุกขวดต้องผ่านการตรวจหาการติดเชื้อเอดส์ ซึ่งจะปลอดภัยเกือบ 100 % แล้ว
3. ติดต่อโดยแม่ที่ติดเชื้อเอดส์จากสามีก่อน โดยอาจจะถ่ายทอดไปสู่ลูกได้ และโอกาสที่เด็กจะได้รับเชื้อจากแม่มีประมาณ 30-50 %

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการติดเชื้อเอดส์มาจาก 3 ทางเท่านั้น คือ การร่วมเพศ และทางเลือด และลูกได้รับเชื้อจากแม่ ที่นี้พวกเราก็จะได้ไม่ต้องกลัวว่าจะติดเชื้อเอดส์จากการคุยกันหรือ รับประทานอาหารร่วมกันกับเพื่อนที่ติดเชื้อเอดส์ การบรรยายในวันนี้คงจะทำให้หลายคนหายสงสัยและหายกลัวได้แล้ว ใครมีคำถามที่จะถามเรื่องโรคเอดส์บ้าง

- ผู้เข้ารับฯ : ถ้าหากเลิกประกอบอาชีพโสเภณีแล้วจะหายจากการเป็นโรคหรือไม่
- วิทยากร : ถ้าเกิดติดโรคเอดส์มีเลือดบวกแล้ว ก็จะอยู่อย่างนั้นไปตลอดชีวิต ไม่มีโอกาสที่จะเปลี่ยนเป็นลบได้ ส่วนถ้าเลิกอาชีพเป็นหญิงบริการแล้ว ก็จะมีผลดีต่อร่างกาย คือ จะไม่รับเชื้อเพิ่มเข้ามาอีก โอกาสที่จะกลายเป็นเอดส์ระยะสุดท้ายก็น้อยลงไป หรือเป็นข้างลงทำให้ชีวิตยืนยาวมากขึ้น สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้รับเชื้อโรคเอดส์มา การเลิกการประกอบอาชีพก็เป็นการป้องกันไม่ให้เราติดเชื้อโรคเอดส์ได้
- ผู้เข้ารับฯ : โรคเอดส์มีทางรักษาให้หายได้หรือไม่
- วิทยากร : ในตอนนี้ยังไม่มียารักษาให้หายได้ ที่มีอยู่ในขณะนี้ก็เป็นเพียงยาที่ยับยั้งไม่ให้เชื้อโรคเอดส์เพิ่มจำนวนมากขึ้นในร่างกาย ทำให้คนไข้มีอายุยืนยาวไปในระยะหนึ่งเท่านั้น
- ผู้เข้ารับฯ : คนที่เป็นเอดส์มีชีวิตอยู่นานแค่ไหน
- วิทยากร : เมื่อผู้ที่ติดเชื้อเอดส์กลายเป็นเอดส์แล้วส่วนใหญ่มักจะตายในเวลาอันสั้น ประมาณร้อยละ 50 เสียชีวิตภายใน 1 ปี ร้อยละ 75 เสียชีวิตภายใน 3 ปี และร้อยละ 75 จะเสียชีวิตภายใน 2 ปี และมากกว่าร้อยละ 90 จะเสียชีวิตภายใน 5 ปี

ถ้าไม่มีคำถามเพิ่ม คราวหน้าจะนำวิดีโออาการของโรคเอดส์มาเปิดให้ได้ดูถึงอันตรายของผู้ที่เป็นโรคเอดส์ ถ้าหากใครมีอะไรสงสัยเพิ่มเติมก็สามารถเข้าไปพูดคุยกับวิทยากรได้ในเวลาว่างหรือในช่วงพักผ่อนของผู้เข้ารับ"

เนื้อหาในการนำเสนอ สำหรับเนื้อหาในการนำเสนอเรื่องโรคเอดส์นั้นได้นำเสนอไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ ให้ผู้เข้ารับฯ ได้ทราบถึงอันตรายของโรคเอดส์ ซึ่งได้เน้นเรื่องการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องและต้องทำให้ผู้เข้ารับฯ ตระหนักว่าอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อเอดส์ เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ เกิดการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอีกต่อไป ทั้งนี้ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์ เช่น ประวัติความเป็นมาของโรค เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคเอดส์ คุณสมบัติของเชื้อโรคดังกล่าว ไวรัสเอดส์อาศัยอยู่ส่วนใดของร่างกาย ฯลฯ

ด้านที่ 2 เป็นการนำเสนอว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้อย่างไร และไม่ติดต่อกันได้ด้วยวิธีใด โดยเน้นการติดต่อทางเพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อโดยไม่ได้มีการป้องกัน หรือมีเพศสัมพันธ์กับบุคคล

อื่นที่ไม่ใช่คู่ครองก็มีความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการค้าประเวณีโดยตรง

ด้านที่ 3 เป็นการนำเสนอถึงการป้องกันตัวเองไม่ให้ติดเชื้อเอชไอวี เช่น การไม่สำส่อนทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัยป้องกัน และวิธีการใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี โดยเน้นการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพโสเภณีซึ่งเป็นการป้องกันโรคเอชไอวีได้ดีที่สุด

ด้านที่ 4 เป็นการให้ความรู้ในกรณีของผู้เข้ารับฯ ที่ติดเชื้อโรคเอชไอวีมาแล้วว่าควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไร เช่น รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง และออกกำลังกายสม่ำเสมอ รวมทั้งใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ เพื่อป้องกันการรับหรือแพร่เชื้อเอชไอวี ตลอดจนมีการดื่มน้ำสะอาดทุกชนิดและงดการบริโภคแอลกอฮอล์หรือยาสูบ เป็นต้น ทั้งนี้ได้เน้นว่าผู้ติดเชื้อไม่ควรวิตกกังวลเกินไป และผู้ที่ยังไม่มีอาการสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในโรงพยาบาล แต่สำหรับผู้ที่มีอาการแล้ว ถ้าดูแลสุขภาพให้ดีไม่มีโรคแทรกซ้อนก็จะมีชีวิตที่ยืนยาวไปได้หลายปี ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอชไอวี เช่น โรงพยาบาลบางรัก สถานกามโรคและโรคเอชไอวี คลินิกนรีนาม และโรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุขของรัฐบาล ฯลฯ รวมทั้งการให้ข้อควรปฏิบัติตนสำหรับผู้ติดเชื้อ

กลยุทธ์ในการนำเสนอ สำหรับกลยุทธ์ในการนำเสนอ นั้น โครงการฯ ไม่ได้มีการกำหนดกลยุทธ์ขึ้นมาอย่างเป็นทางการ แต่จากการที่ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสารด้านโรคเอชไอวี สามารถนำมาสรุปเป็นกลยุทธ์ต่างๆ ที่วิทยากรนำมาใช้ในการบรรยาย ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เป็นการให้ผู้เข้ารับฯ ทราบถึงสภาวะการณที่น่ากลัวของโรคเอชไอวีและได้ตระหนักว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ เกิดความกลัวและตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพโสเภณีโดยเด็ดขาด เช่น "ในประเทศไทยโรคเอชไอวีกำลังเป็นภัยที่ร้ายแรงมาก และถึงขั้นวิกฤติแล้ว ในขณะที่ โดยจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีผู้ติดเชื้อแล้วโดยประมาณ 3-4 แสนคน และคาดว่าในปี พ.ศ.2543 จะมีผู้ที่ตายด้วยเชื้อโรคเอชไอวีนี้กว่า 180,000 คน โดยที่โรคดังกล่าวมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากผู้ที่ไปเที่ยวบริการทางเพศ จึงทำให้แหล่งการค้าประเวณีเป็นแหล่งการแพร่กระจายโรคเอชไอวีที่สำคัญแห่งหนึ่ง ถ้ายังคงมีการประกอบอาชีพโสเภณีเช่นนี้ต่อไป ก็ย่อมจะส่งผลทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณสูงขึ้นเรื่อยๆ "

กลยุทธ์ที่ 2 เป็นการนำเสนอตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงของผู้ที่เป็นโรคเอชไอวี ว่าการที่ถูกสังคมรังเกียจหรือถูกกีดกัน มีความร้ายแรงและได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจเพียงใด เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้เกิดความกลัวจากการติดเชื้อเอชไอวี เช่น "มีกรณีอดีตผู้เข้ารับฯ คนหนึ่งของ

บ้านเกร็ดตระการเล่าว่าเมื่อตนเองได้สิ้นสุดการฝึกอบรมและออกจากบ้านเกร็ดตระการไปแล้ว ก็กลับเข้าไปประกอบอาชีพค้าประเวณีทางภาคใต้ ทำรายได้ได้ดีมาก ส่งเงินกลับมาให้ทางบ้านจนพ่อแม่สามารถสร้างบ้านอยู่ได้อย่างดี มีเงินมีทองใช้ ต่อมาปรากฏว่าหญิงผู้นี้ป่วยเป็นโรคเอดส์และอยากกลับมาเสียชีวิตที่บ้านใกล้ๆพ่อแม่ แต่ปรากฏว่าพ่อแม่ปฏิเสธไม่ยอมให้หญิงคนนี้กลับเข้ามาอยู่บ้าน เพราะกลัวชาวบ้านจะรังเกียจตนเองไปด้วย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้น่าหดหู่ใจมาก และเป็นบทเรียนชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้เข้ารับฯจะหารายได้จากการประกอบอาชีพโสเภณีได้จำนวนมาก แต่ก็ไม่คุ้มกับการที่ต้องเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์และต้องได้รับความทุกข์ทรมานทั้งสภาพร่างกายและสภาพจิตใจเช่นนี้”

กลยุทธ์ที่ 3 เป็นการให้ผู้เข้ารับฯซักถามข้อข้องใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งจะสามารถประเมินและรับทราบถึงระดับความรู้และความเข้าใจของผู้เข้ารับฯที่มีต่อโรคเอดส์ เพื่อหาแนวทางการนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าตระหนกถึงอย่างยิ่งว่า มีผู้เข้ารับฯบางส่วนที่ไม่ทราบถึงเรื่องราวหรือภัยจากโรคเอดส์ และบางคนคิดว่าเป็นเพียงข่าวลือหรือเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อหลอกให้คนทั่วไปเกิดความกลัวในเรื่องการล่วงประเวณี จากการสัมภาษณ์วิทยากรที่รับผิดชอบในการบรรยายเรื่องนี้กล่าวว่า “...ในกรณีที่ผู้เข้ารับฯบางส่วนไม่ทราบเกี่ยวกับโรคเอดส์ เพราะบางคนมาจากชนบทที่กันดารไม่ได้รับการศึกษาและมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกน้อยหรือเป็นชาวเขาที่มีอุปสรรคในการติดต่อหรือการได้รับข้อมูลความรู้ต่างๆจากสังคมภายนอก ดังนั้นจึงต้องมีการให้ข้อมูลความรู้ในเรื่องโรคเอดส์อย่างจริงจัง โดยต้องพยายามทำให้เชื่อว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน รวมทั้งชี้ให้เห็นว่า การได้เงินจากการประกอบอาชีพนี้ ถึงแม้จะสบายและได้รายได้ดีแต่ก็ไม่คุ้มกับการเสี่ยงติดเชื้อเอดส์ เพราะไม่สามารถนำเงินที่ได้มานั้นไปใช้ประโยชน์ได้หากตนเองเกิดเคราะห์ร้ายต้องติดโรคร้ายแรงนี้ และวิทยากรเห็นว่าการอบรมในเรื่องนี้เพียงช่วงบ่ายวันศุกร์ย่อมไม่เพียงพอในการให้ความรู้ในเรื่องนี้ จึงได้พยายามหาเวลาพูดคุยกับผู้เข้ารับฯชี้ให้เห็นภัยและวิธีการป้องกันต่างๆหรือตอบข้อสงสัยในช่วงเวลาว่างที่ผู้เข้ารับฯเข้ามาพูดคุยกับวิทยากร...” (สุมาลี กอบจิตติ, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2540)

สำหรับช่วงเวลาในการซักถามข้อสงสัยนั้น จะอยู่ในช่วงท้ายของการบรรยายทุกครั้งรวมทั้งวิทยากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ภายในซึ่งทำหน้าที่อยู่ประจำที่บ้านเกร็ดตระการ ดังนั้นจึงเป็นการสะดวกต่อผู้เข้ารับฯที่สามารถจะเข้าไปพบปรึกษาพูดคุยตามข้อข้องใจเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ได้ตลอดเวลาในช่วงที่ผู้เข้ารับฯว่างจากการฝึกอบรมด้านอื่นๆ

ประสบการณ์และความสามารถของวิทยากร เนื่องจากวิทยากรที่ให้การฝึกอบรมเรื่องโรคเอดส์ เป็นเจ้าหน้าที่พยาบาลของสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ ซึ่งมีงานหลักในส่วนที่ตนเอง

ต้องรับผิดชอบอยู่มาก ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในด้านเวลาที่ใช้ในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ได้นำมาใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพในการนำเสนอมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการเสาะแสวงหา และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ เช่น เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในวงการแพทย์ที่ศึกษาวิจัยค้นคว้าในงานด้านโรคเอดส์ จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในขณะนี้ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เข้ารับฯเกิดความสนใจอันจะส่งผลต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากขึ้น

นอกจากนั้นวิทยากรยังไม่ได้จบการศึกษาหรือมีประสบการณ์ในด้านการเป็นวิทยากรมาก่อน จึงขาดทักษะในด้านการบรรยายให้ข้อมูลความรู้ ซึ่งเป็นการยากที่วิทยากรจะสามารถดึงดูดใจให้ผู้เข้ารับฯเกิดการติดตาม ปรับเปลี่ยนทัศนคติไปตามสิ่งที่ผู้บรรยายต้องการได้

ทั้งนี้การให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์สามารถนำเสนอได้อย่างน่าสนใจ เนื่องจากภัยที่ได้รับจากโรคเอดส์มีความร้ายแรงและน่าสพรึงกลัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า วิทยากรมีลักษณะขาดความกระตือรือร้นในการบรรยายและมีบุคลิกที่ค่อนข้างเฉื่อยชา ไม่ดึงดูดใจ ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆดูเสมือนว่าขาดความน่าสนใจ จนส่งผลให้ผู้เข้ารับฯเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งบรรยายภาคโดยทั่วไปพบว่าผู้เข้ารับฯส่วนใหญ่มักจะนั่งคุยกัน หรือมีลักษณะเหม่อลอย ไม่ตั้งใจที่จะเปิดรับข้อมูลความรู้ต่างๆเท่าที่ควร ดังนั้นจึงทำให้การให้ข้อมูลข่าวสารในด้านนี้ไม่สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้เข้ารับฯเกิดการตระหนักรู้ถึงภัยอันร้ายแรงของโรคเอดส์จนกระทั่งสามารถตัดสินใจที่จะเลิกประกอบอาชีพโสเภณีโดยเด็ดขาด

ปัญหาในการดำเนินงาน สำหรับปัญหาในการดำเนินงานนั้นสามารถวิเคราะห์แบ่งแยกออกเป็น 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ปัญหาในด้านการขาดบุคลากรที่เป็นวิทยากรด้านโรคเอดส์โดยตรง ซึ่งหากมีวิทยากรที่รับผิดชอบในงานด้านนี้ ก็จะทำให้วิทยากรสามารถใช้เวลาทุ่มเทให้กับการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลความรู้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาและการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจเช่น วิทยากรที่ทันสมัยในการรักษาโรคเอดส์ หรือการหาสื่ออื่นๆมาใช้ประกอบในการบรรยาย เช่น รูปภาพของผู้ที่ติดเชื้อ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะของภาพวาดการ์ตูน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและเป็นการง่ายต่อการสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับฯ เป็นต้น
2. ปัญหาในด้านการขาดสื่อที่ใช้ในการให้ข้อมูลข่าวสาร สื่อโรคเอดส์ที่ใช้ในบ้านเกร็ดตระการในขณะนี้ เป็นสื่อที่ได้รับการบริจาคจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข โครงการโรคเอดส์สภากาชาดไทย ฯลฯ ซึ่งสื่อต่างๆเหล่านี้เป็นสื่อที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการเผยแพร่ไปยังประชาชนทั่วไป ดังนั้นแผ่นพับหรือ

โปสเตอร์รวมไปถึงวีดีโอจึงมีลักษณะในการนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นปัญหาอย่างกว้างๆ โดยไม่ได้ผลิิตมาเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้เข้ารับฯเป็นการเฉพาะโดยตรง ดังนั้นจึงมีการพบว่าสื่อที่ใช้ในบางครั้งมีเนื้อหาและข้อความที่ยากเกินกว่าที่ผู้เข้ารับฯจะสามารถเข้าใจได้ ตลอดจนสื่อต่างๆก็มีลักษณะการนำเสนอที่มีลักษณะขาดความน่าสนใจ เช่น ภาพถ่ายที่มีการนำเสนอตามคำบรรยายและเป็นลักษณะที่ล้าสมัย นอกจากนี้ภาพที่นำเสนออย่างขาดศิลปะในการจัดองค์ประกอบให้เกิดความสวยงามดึงดูดใจ ดังนั้นจึงทำให้ผู้เข้ารับฯไม่สนใจเปิดรับข้อมูลความรู้ดังกล่าวเท่าที่ควร

3. ปัญหาในด้านเนื้อหาของการนำเสนอ ในด้านที่เกี่ยวกับวิธีการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ซึ่งได้เน้นในด้านการมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่ครอง หากมีเพศสัมพันธ์ก็มีความจำเป็นต้องใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับฯที่มีความต้องการจะกลับไปประกอบอาชีพเดิม สามารถรู้จักป้องกันตัวเองจากการติดเชื้อด้วยการใช้ถุงยางอนามัย ดังนั้นการให้ข้อมูลข่าวสารในด้านนี้จึงไม่สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้เข้ารับฯเกิดการตัดสินใจที่จะเลิกประกอบอาชีพค้าประเวณีได้อย่างเด็ดขาด

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์วิทยากรผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยของโรคเอดส์ถึงการประเมินผลผู้เข้ารับฯว่าต้องการที่จะกลับไปประกอบอาชีพเดิมอีกหรือไม่ ได้ให้ความเห็นว่า "ในส่วนตัวมีความเห็นว่าผู้เข้ารับฯมักกลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอีกประมาณร้อยละ 80-90 ได้ เนื่องจากยังไม่ตระหนักเห็นถึงภัยอันตรายที่ได้รับจากโรคเอดส์อย่างเพียงพอ และมักจะอ้างถึงความจำเป็นที่ต้องหันกลับไปประกอบอาชีพมากกว่าความกลัวในการติดเชื้อเอดส์ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้เข้ารับฯต้องการหาเงินให้กับทางบ้านโดยต้องเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวอีกหลายคน ซึ่งหากตนเองต้องเสียชีวิตก็เพียงคนเดียว แต่หากไม่ประกอบอาชีพโสเภณีก็ขาดรายได้สมาชิกในครอบครัวก็ต้องอดตายกันหมด จะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับฯส่วนใหญ่ยังคงคำนึงถึงเรื่องเศรษฐกิจและความอยู่รอดของครอบครัวมากกว่าชีวิตของตัวเอง และมีหลายรายที่ดูเหมือนจะเชื่อวิทยากรและเกิดความกลัวในขณะที่ให้การอบรม แต่พอออกไปอยู่ในสังคมภายนอก ต้องเจอสภาพแวดล้อมเดิมๆ กลุ่มเพื่อนเดิมก็มักจะหันกลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอีก"(สุมาลี กอบจิตติ)

จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์วิทยากรได้พบว่า การดำเนินงานด้านการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามการให้ข้อมูลข่าวสารด้านโรคเอดส์โดยสื่อวีดีโอ ก็อาจถึงเป็นส่วนเสริมให้การดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2 การให้ความรู้เกี่ยวกับภัยของโรคเอดส์โดยผ่านสื่อวีดีโอ

วิธีการนำเสนอ สำหรับวิธีการนำเสนอเรื่องโรคเอดส์โดยผ่านสื่อวีดิโอ นั้น วิทยากรได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับฯดูวีดิโอก่อน จากนั้นจึงบรรยายสรุปเนื้อหาข่าวสารในวีดิโอเรื่องนั้นๆ โดยมีขั้นตอนในการนำเสนอแบ่งเป็นช่วง ดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงเกริ่นนำให้เห็นถึงความสำคัญของการรับรู้ข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ เพื่อให้ผู้เข้ารับฯมีความสนใจที่จะเปิดรับความรู้เรื่องดังกล่าว

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงการนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงสรุปเนื้อหาสาระในการนำเสนอในตอนนั้นๆ

ช่วงที่ 4 เป็นช่วงที่วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับฯซักถามถึงข้อสงสัยในเนื้อหาจากสื่อวีดิโอเรื่องนั้นๆ หลังจากที่ผู้เข้ารับฯชมวีดิโอเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ตัวอย่างสื่อวีดิโอ

ภาพ	เสียงผู้บรรยาย
1. ผู้ป่วยนอนอยู่บนเตียงในโรงพยาบาลและภาพผู้ป่วยพักผ่อนในโรงพยาบาล	เอดส์ เป็นมหันตภัยที่กำลังคุกคามสังคมและจิตใจของคนทุกระดับ โดยเฉพาะจิตใจและร่างกายของคนที่ยึดเชื่อหรือป่วยเป็นโรคนี้ ซึ่งมักถูกผู้คนรังเกียจและกีดกันออกจากสังคม ดังนั้นจึงต้องทำการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทั่วไปว่าโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ
2. ภาพที่ถ่ายในสถานบริการอบอาบชนิดที่มีหญิงให้บริการนั่งในตู้กระจก และมีผู้ใช้บริการมาเลือกหญิงที่ตนพอใจและภาพกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดกำลังฉีดยาเสพติดเข้าทางเส้นเลือด	ทั้งนี้จะติดต่อโดยการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ยึดเชื่อรวมทั้งมีโอกาสรับเชื้อเอดส์ทางเลือด ซึ่งพบอยู่ใน 2 กรณี คือ การใช้เข็มหรือกระบอกฉีดยากับผู้ติดเชื้อ มักพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดเข้าเส้น และรับเลือดในขณะที่ผ่าตัดหรือเพื่อรักษาโรคเลือดบางชนิด
3. ภาพผู้หญิงและชายผู้ป่วยเดินเล่นในสนามหญ้า และนั่งเล่นหมากรุกหน้าบ้าน รวมทั้งรับประทานอาหารร่วมโต๊ะอาหารเดียวกัน	เราจะเห็นได้ว่าโอกาสที่เราจะรับเชื้อเอดส์นั้นยากมาก ดังนั้นหากเรารู้จักระมัดระวังและรู้จักวิธีปฏิบัติตนได้ถูกต้องก็จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อได้อย่างปลอดภัย ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติตนดังต่อไปนี้
ผู้ป่วยนั่งอยู่บนเก้าอี้รับแขก เล่นผู้หญิงเดินเข้า	1. คบหาสมาคมกับผู้ป่วยได้ตามปกติ สามารถ

มาจับหลัง และนั่งพูดคุยใกล้ชิดกันตามปกติ	พูดคุยแต่เนื้อต้องตัวกันได้ตามธรรมดา โรคนี้ไม่ติดต่อกันทางลมหายใจ
มีภาพถึงขยะแบบมีฝาปิดและใช้ถุงดำใส่ไว้ในถังขยะเพื่อรองรับเสมหะหรือสิ่งปนเปื้อนต่างๆของผู้ป่วย	2. ควรระวังมิให้น้ำหลังต่างๆ เช่น น้ำมูก น้ำลาย น้ำเหลือง ปัสสาวะและสิ่งขับถ่ายต่างๆของผู้ป่วย กระเด็นหรือเปื้อนเปื้อนมาถูกตัวเรา เพราะอาจมีเชื้อเอดส์ปะปนออกมา ควรใช้ภาชนะรองรับที่สามารถนำไปทิ้งหรือทำความสะอาดได้สะดวก
ผู้หญิงสวมถุงมือทำความสะอาดห้องน้ำ ชักและถูห้องน้ำ ด้วยน้ำยาล้างห้องน้ำ	3. ใช้ห้องน้ำร่วมกับผู้ป่วยได้ตามปกติแต่ควรระมัดระวังอย่าให้สิ่งขับถ่ายเช่น อุจจาระ ปัสสาวะ เสมหะ อาเจียน เปราะเปื้อนพื้น โถส้วม อ่างล้างมือ ควรจะล้างด้วยผงซักฟอกหรือน้ำยาล้างห้องน้ำที่มีส่วนผสมของคลอรีนอยู่ด้วยเป็นประจำทุกวัน และล้างมือทุกครั้งที่ใช้ห้องน้ำห้องส้วม
ผู้ป่วยและผู้หญิงช่วยกันตัดหญ้า เล่นกับลูกสุนัข แสดงถึงการมีกิจกรรมต่างๆที่ไม่ได้เปลี่ยนไปจากชีวิตความเป็นอยู่เดิม	...ที่นี้พวกเราก็คงจะเข้าใจถึงวิธีป้องกันการติดเชื้อเอดส์กันแล้ว ซึ่งอย่าลืมว่าผู้ใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อเอดส์มีโอกาสติดเชื้อน้อยมาก แต่หากบอกว่าไม่ต้องป้องกันอะไรเลยผู้ชมก็อาจจะไม่สบายใจ ดังนั้นคำแนะนำที่กล่าวมาคงจะเพิ่มความมั่นใจในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อได้มากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าการลำดับและการนำเสนอภาพแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1.เกริ่นนำ 2.เนื้อหาสาระ และ 3.บทสรุป ซึ่งวิธีใดที่ทุกม้วนที่นำเสนอในการให้ความรู้ต่างๆก็จะมีขั้นตอนตามที่ได้กล่าวมานี้

เนื้อหาสาระ สำหรับเนื้อหาสาระในเรื่องโรคเอดส์ก็ได้มีการนำเสนอโดยเน้นให้ผู้เข้ารับฯ ตระหนักถึงภัยจากโรคเอดส์ และอธิบายว่าโรคนี้มีความน่ากลัวอย่างไร เป็นโรคซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายได้ โดยเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและมีผลกระทบต่อตนเองและคนรอบข้างอย่างยิ่ง รวมทั้งได้เน้นถึงความร้ายแรงและความทุกข์ทรมานที่เกิดจากการเป็นโรคดังกล่าว นอกจากนั้นก็ได้ให้ความรู้เกี่ยว

กับวิธีการติดต่อของโรค และวิธีการป้องกัน เช่น การใช้ถุงยางอนามัยก่อนมีเพศสัมพันธ์ การห้ามใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ฯลฯ

ปัญหาในการนำเสนอ เนื่องจากบ้านเกร็ดตระการขาดงบประมาณในการผลิตสื่อวีดีโอในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ดังนั้นสื่อที่ใช้โดยส่วนใหญ่จะเป็นสื่อวีดีโอที่ได้รับจากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งผลิตวีดีโอชุดโรคเอดส์นี้เพื่อใช้รณรงค์เผยแพร่แก่กับประชาชนทั่วไป ไม่ได้ผลิตมาเพื่อให้กลุ่มผู้เข้ารับฯ โดยเฉพาะ จึงทำให้เนื้อหาบางส่วนมีความยากต่อความเข้าใจสำหรับผู้เข้ารับฯเกินไป

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับฯ ไม่นิยมเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อวีดีโอก็คือ การนำเสนอภาพไม่น่าสนใจเพียงพอต่อการเปิดรับ ซึ่งจะมีลักษณะที่น่าเบื่อ โดยภาพทุกภาพจะสอดคล้องกับคำบรรยาย เช่น คำบรรยายมีว่า "การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เกิดมาจากการค้าประเวณี การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่ครอง" ก็จะเป็นภาพในสถานโรงแรม แหล่งค้าประเวณี มีการถ่ายภาพผู้หญิงที่ให้บริการและมีแขกมาใช้บริการ ซึ่งเป็นภาพที่ผู้เข้ารับฯ เห็นจนเคยชินและอาจจะเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อสื่อ เนื่องจากเปรียบเสมือนว่าเป็นการตอกย้ำความรู้สึกที่ไม่ดีของผู้เข้ารับฯ นั้นเอง

สำหรับองค์ประกอบของภาพที่น่าเสนอนั้นก็เป็นในลักษณะของสารคดีหน่วยงานราชการคือ ขาดความประณีตหรือความสวยงามในการถ่ายทำ ไม่มีการจัดแสงและฉากให้มีความน่าสนใจ ทำให้ภาพที่ปรากฏออกมาขาดความดึงดูดใจ ส่วนเพลงหรือเสียงประกอบที่ใช้ก็เป็นเพลงบรรเลงธรรมดา ไม่มี Sound Affect หรือ ดนตรีที่น่าตื่นเต้นหรือเข้าใจในช่วงการบรรยายเรื่องภัยของโรค

จากการสัมภาษณ์วิทยากรถึงความสนใจของผู้เข้ารับฯ ที่มีต่อสื่อวีดีโอโรคเอดส์ วิทยากรกล่าวว่า "ผู้เข้าไม่ค่อยมีความสนใจเปิดรับสื่อวีดีโอ เนื่องจาก การนำเสนอของสื่อดังกล่าวขาดความน่าสนใจ และความน่าติดตาม ผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่จึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเปิดรับสื่อประเภทนี้โดยการพูดคุยหรือไม่ดูวีดีโอ นอกจากนั้นลักษณะหรือนิสัยส่วนตัวของผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่จะมีสมาธิในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารในระยะเวลาล้าน เมื่อสื่อไม่น่าสนใจก็ยิ่งเป็นตัวเสริมให้เกิดการปิดกั้นการรับสื่อมากขึ้น รวมทั้งไม่มีการนำเสนอภาพที่น่าสะพรึงกลัวของการติดเชื้อในขั้นสุดท้าย ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เข้ารับฯ ไม่กล้าเสี่ยงกลับไปประกอบอาชีพค้าประเวณี ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดหรือความรู้สึกที่ว่าเงินที่ได้มานั้นต้องแลกกับชีวิตของตัวเอง โดยภาพในวีดีโอจะเป็นภาพของผู้ที่ติดเชื้อที่มีอาการไม่รุนแรงหรือมีฉะนั้นก็จะเป็นการยกตัวอย่างของบุคคลที่ติดเชื้อ แต่ให้นั่งหันหลังและพูดคุยสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าไม่น่ากลัวและไม่ดึงดูดใจ จึงคิดว่าสื่อวีดีโอที่น่าเสนออยู่ในปัจจุบันไม่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ผู้เข้ารับฯ เกิดความรู้สึกกลัวจนกระทั่งเกิดการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอีกต่อไป" (สุมาลี กอบจิตติ)

จากการสัมภาษณ์วิทยากรและการเข้าร่วมสังเกตการณ์พบว่า การดำเนินงานในด้านการให้ความรู้ด้านโรคเอดส์จากสื่อวิดีโอนี้ไม่ประสบผลสำเร็จเช่นเดียวกับสื่อบุคคล จึงทำให้การดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลดังกล่าวในภาพรวมต้องประสบกับความล้มเหลว

แต่อย่างไรก็ตามยังมีการดำเนินงานอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันกับการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร นั่นคือด้านการฝึกอบรมวิชาชีพ เนื่องจากหากผู้เข้ารับการอบรมมีความสนใจและเกิดความชื่นชอบตลอดจนเห็นคุณค่าในงานที่ตนได้รับจากการฝึกอบรมแล้ว ก็จะมีแนวโน้มต่อการที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้นไปประกอบอาชีพอื่นแทนการประกอบอาชีพโสเภณี หรือช่วยเป็นส่วนที่ผลักดันให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพค้าประเวณีในอีกด้านหนึ่ง

3. การให้การฝึกอบรมทางอาชีพ สำหรับการดำเนินงานด้านนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความสามารถในงานด้านวิชาชีพสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นสถานสงเคราะห์ไปแล้ว โดยมีการเปิดฝึกอบรม 10 สาขา เช่น ตัดผมชาย เสริมสวย คหกรรม ฯลฯ ซึ่งสาขาดังกล่าวเป็นสาขาวิชาพื้นฐานที่ผู้เข้ารับการอบรมในสถานสงเคราะห์สามารถจะไปประกอบอาชีพ อิสระได้อีกด้วย เช่น เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

ทั้งนี้การดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับขั้นตอนและองค์ประกอบในการดำเนินงานด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

วิธีการ สำหรับวิธีการในการให้การฝึกอบรมอาชีพ จะให้ผู้เข้ารับการอบรมทั้ง 126 คนเลือกเข้ารับการฝึกอาชีพตามความพึงพอใจและความถนัดของตนเอง และในแต่ละสาขาก็จะมีครูผู้ฝึกสอนประจำสาขานั้นๆ โดยจะมีการให้การอบรมทุกวัน ซึ่งในภาคเช้า 9.00-12.00น. ก็จะเป็นการฝึกทฤษฎี ส่วนในช่วง 13.00-15.00น. จะเป็นการฝึกปฏิบัติ

ขั้นตอนในการฝึกอบรม สำหรับขั้นตอนในการฝึกอบรมได้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงที่ให้ผู้เข้ารับการอบรมเลือกว่าตนเองมีความสนใจที่จะฝึกอบรมในสาขาวิชาใด โดยในช่วงแรกที่เข้ามารับการฝึกอบรมที่สถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ เจ้าหน้าที่จะนำผู้เข้ารับการเข้าเยี่ยมชมการฝึกงานในสาขาอาชีพต่างๆ และให้ผู้เข้ารับการพิจารณาว่าตนเองถนัดหรือมีความสนใจในด้านใด ก็จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพในด้านนั้น

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงของการฝึกอบรม ซึ่งครูผู้ให้การฝึกอบรมอาชีพจะทำการให้ความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการอบรมคนหนึ่งกล่าวว่า "หนูเรียนคหกรรมในตอนเช้าครูจะมาสอนวิธีการจัดห้องรับแขกและห้องทานข้าว และในช่วงบ่ายก็จะลองจัดห้องรับแขกที่อยู่ใน

อาคารเรียน และมีการเย็บปลอกหมอนจัดแต่งให้สวยงาม มีการสอนวิธีการจัดโต๊ะอาหาร จัดช้อน และแก้วน้ำว่าจะวางอย่างไร ก็สนุกดีค่ะ สบายใจดีเหมือนอยู่บ้านตัวเอง ชอบสาขาที่เรียนอยู่นี้ เพราะไม่น่าเบื่อ และถ้าได้ออกจากบ้านเกร็ดตระการ ก็จะไปทำงานเป็นแม่บ้านอยู่ตามบ้าน เพราะไม่ชอบทำงานร่วมกับคนเยอะๆ” แต่จากการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีกิจกรรม ในด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพมากเกินไปจึงทำให้เกิดความน่าเบื่อ “ในการทำกิจกรรมต่างๆ ฝน ชอบการทำกลุ่มบำบัดมากที่สุด เพราะไม่ต้องทำอะไรมาก แต่การฝึกอบรมอาชีพนี้ต้องฝึกทุกวัน น่าเบื่อมาก”

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงทดสอบความสามารถในการปฏิบัติตามทฤษฎีที่ได้มีการฝึกอบรมให้ และเมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็จะมีการให้ประกาศนียบัตรแก่ผู้เข้ารับฯ จากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ นำไปใช้ในการสมัครงานเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมและออกจากสถานสงเคราะห์บ้าน เกร็ดตระการไปแล้ว ในบางสาขาวิชาชีพก็ได้มีการจัดการทดสอบนอกสถานที่ จากการสัมภาษณ์ วิทยากรกล่าวว่า “การฝึกอบรมนอกสถานที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ดัดผมชาย และเสริมสวย ในการ ทดสอบความสามารถของผู้เข้ารับฯ จะมีการทดสอบ 2 เดือน ต่อ 1 ครั้ง โดยจะให้ผู้เข้ารับฯ ได้ออก นอกสถานที่ ให้ความรู้ความสามารถตามที่ได้รับ การฝึกอบรมมา”(จำปี รัศมี)

กลยุทธ์ในการฝึกอบรม สำหรับกลยุทธ์ในการฝึกอบรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นการให้การฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การให้การฝึกอบรมจะต้องมีการฝึก ปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้เกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าใจกรรมวิธีการปฏิบัติต่างๆ ได้ดี ยิ่งขึ้น
2. มีการจัดสถานที่ให้เหมือนสภาพที่ทำงานหรือสถานประกอบการในสาขาวิชาชีพนั้นๆ เช่น สาขาคหกรรม มีการจัดห้องเรียนให้มีสภาพคล้ายบ้านพักอาศัย โดยมีห้องนอน ห้องรับแขก และห้องรับประทานอาหาร เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ได้ฝึกปฏิบัติในสภาพใกล้เคียง กับความเป็นจริงมากที่สุด หรือ สาขาวิชาชีพด้านเสริมสวย ก็จะมีการจัดห้องเป็นร้าน เสริมสวย โดยมีเก้าอี้ตัดผมและมีการจัดตกแต่งองค์ประกอบและรายละเอียดต่างๆ เหมือนในร้านเสริมสวย เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้ารับฯ เกิดความตั้งใจและกระตือ รือร้นที่อยากจะฝึกอาชีพมากขึ้น
3. มีการเปิดให้การฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย เนื่องจากโครงการฯ ได้เห็นว่า ผู้ เข้ารับฯ มาจากสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย รวมทั้งมีประสบการณ์และความสามารถ เฉพาะตัวที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีการฝึกอบรมหลายสาขาวิชา เพื่อให้ผู้เข้ารับฯ ตัดสิน ใจเลือกเข้ารับการฝึกอบรมตามความถนัดของตนเอง

ประสบการณ์และความสามารถของครูผู้ให้การฝึกอบรม ครูผู้ฝึกอบรมฯโดยส่วนใหญ่จะเข้ามาปฏิบัติงานในด้านนี้มาเป็นระยะเวลาานาน จึงทำให้มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพที่ตนให้การฝึกอบรม รวมทั้งมีความรู้หลากหลายสามารถให้การฝึกอบรมได้ในหลายสาขาวิชา จากการสัมภาษณ์ครูผู้ฝึกอบรมฯกล่าวว่า "สำหรับตัวพี่เองมาอยู่ที่บ้านเกร็ดตระการตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 ตอนนั้นบ้านเกร็ดตระการได้เปิดรับสมัครครูผู้ให้การฝึกอบรมวิชาชีพแผนกตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ก็เลยมาสอนอยู่ที่นั่นแล้วเปลี่ยนเป็นโภชนาการ แล้วมาทอพรหม เจ้าหน้าที่ผู้ให้การฝึกอาชีพที่นี้ต้องทำได้หลายอย่าง" (สุวณี มากเกต,สัมภาษณ์,22 มีนาคม 2540)

แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติของครูผู้ฝึกอาชีพที่มีต่อผู้เข้ารับฯโดยส่วนใหญ่ มีความเห็นว่ามีผู้เข้ารับฯจำนวนมากที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพใฝ่ฝันได้ และผู้เข้ารับฯมีความประสงค์ที่จะกลับไปประกอบอาชีพเดิมอีก จากการสัมภาษณ์ครูผู้ฝึกอบรมฯกล่าวว่า "ในส่วนตัวมีความเห็นว่า ผู้เข้ารับฯโดยส่วนใหญ่เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมและออกจากบ้านเกร็ดตระการก็หันกลับไปประกอบอาชีพใฝ่ฝัน เพราะโดยส่วนมากผู้เข้ารับฯจะมีจิตใจที่มุ่งประกอบอาชีพเดิมกลับไปทีเดิม มีผู้เข้ารับฯจำนวนน้อยมากที่คิดจะประกอบอาชีพใหม่ คิดว่ามีประมาณ 20 % ที่ไม่กลับไปประกอบอาชีพเดิม และก็มีผู้เข้ารับฯจำนวนมากอีกเหมือนกันที่ถูกจับกลับเข้ามารับการฝึกอบรมที่บ้านเกร็ดตระการอีก ซึ่งมีประมาณ 30 %" (สุวณี มากเกต)

"ในการให้ผู้เข้ารับฯเลิกประกอบอาชีพค้าประเวณีที่คิดว่าคงยาก เพราะหญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเกียจคร้านชอบงานสบายๆ รายได้ดี และเคยหาเงินได้ง่ายๆให้ผู้เข้ารับฯเปลี่ยนไปประกอบอาชีพสุจริตนี้คงยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนที่หญิงเหล่านี้อายุน้อยๆจะเลิกเลยยอมเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าอายุเยอะแล้วผู้ชายเขาไม่ต้องการแล้วอาจจะเลิกเอง" (เจริญจิต ณ สงขลา,สัมภาษณ์,21 มีนาคม 2540)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูผู้ฝึกอบรมฯมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้เข้ารับฯ โดยมีความเห็นว่าหญิงเหล่านี้ยังคงมีความประสงค์ที่จะกลับไปประกอบอาชีพค้าประเวณี จึงทำให้ขาดการทุ่มเทและความกระตือรือร้นในการให้การฝึกอบรมทางอาชีพ การให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงมีลักษณะการสอนไปตามหน้าที่ โดยไม่ได้เน้นให้ผู้เข้ารับฯเห็นความสำคัญถึงการที่ต้องมีความรู้ติดตัวในด้านวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหลังจากสิ้นสุดการเข้ารับการฝึกอบรมที่สถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการไปแล้ว

ปัญหาในการดำเนินงาน ถึงแม้ว่าการดำเนินงานในด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพจะมีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์และบุคลากร แต่อย่างไรก็ตามหากครูผู้ฝึกอบรมฯมีทัศนคติ หรือความเชื่อว่าหญิงเหล่านี้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อการประกอบอาชีพใฝ่ฝันได้ ก็ย่อมจะส่งผลต่อการถ่ายทอดความรู้อย่างไม่เต็มที่ รวมทั้งการขาดความใส่ใจหรือชักจูงให้ผู้เข้ารับฯ

เกิดความสนใจในการฝึกอบรมทางอาชีพ ประกอบกับหญิงเหล่านี้ยังคงมีความต้องการที่จะหันกลับไปประกอบอาชีพโสเภณีอีก จึงทำให้ผู้เข้ารับฯขาดความกระตือรือร้น หรือถึงกับไม่สนใจเปิดรับความรู้ในด้านวิชาชีพเท่าที่ควร จึงได้ส่งผลให้หญิงเหล่านี้ขาดความรู้ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานในด้านนี้ต้องประสบกับความล้มเหลวตามที่พบในการดำเนินงานด้านกลุ่มบำบัดและในการให้ข้อมูลความรู้ต่างๆ

จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงาน รวมทั้งการประเมินถึงประสิทธิภาพของปัจจัยหรือองค์ประกอบในการดำเนินการ พบว่าการดำเนินงานทั้ง 3 ด้านของโครงการไม่ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือ ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อในการที่จะไม่กลับไปประกอบอาชีพโสเภณีของผู้เข้ารับฯได้

เนื่องจากนโยบายของโครงการได้เน้นการดำเนินงานในการให้การฝึกอบรมทางอาชีพมากเกินไป โดยทุ่มเททั้งด้านเวลาในการฝึกอบรม บุคลากร และงบประมาณให้กับการดำเนินงานด้านนี้ จึงได้ส่งผลให้การดำเนินงานในด้านอื่นๆต้องขาดประสิทธิภาพไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานในด้านการทำกลุ่มบำบัด ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นหัวใจในการดำเนินงานทั้งหมดของโครงการ คือการมีส่วนร่วมสำคัญในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ของผู้เข้ารับฯให้ตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพโสเภณี อันจะส่งผลให้ผู้เข้ารับฯมีความต้องการที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและการเปิดรับการฝึกอบรมด้านอาชีพ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของโครงการฯสามารถบรรลุผลสำเร็จในทุกๆด้านตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ทั้งนี้โดยสรุปแล้วสามารถแสดงองค์ประกอบในการดำเนินการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เห็นถึงภาพรวม ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องและปัญหาในการดำเนินงาน ในการให้ความรู้ การทำกลุ่มบำบัด และการให้การฝึกอบรมทางอาชีพ

ตารางที่ 4. 1 แสดงองค์ประกอบของการดำเนินงานปรับเปลี่ยนสุขภาพจิตใจ ของโครงการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์

องค์ประกอบในการ ดำเนินการ	การทำกลุ่มบำบัด	การให้ข้อมูลความรู้	การให้การฝึกอบรม วิชาชีพ
บุคลากร	นักจิตวิทยา	วิทยากรภายในและ ภายนอก	ครูฝึกอบรมวิชาชีพ
วิธีการ	การจัดกลุ่มผู้ที่มี สภาพปัญหาใกล้เคียง กันอยู่กลุ่มเดียวกัน และใช้การสื่อสาร ระหว่างบุคคล โดย อาศัยหลักจิตวิทยาใน ด้านการปรับเปลี่ยน สุขภาพจิตใจ	มีการบรรยาย พร้อม ใช้สื่อวิดีโอในการเสริม สร้างความเข้าใจเรื่อง ที่เกี่ยวกับหัวข้อที่ทำ การบรรยายในครั้ง นั้นๆ	ใช้การบรรยาย สาธิต การใช้เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งให้ฝึกปฏิบัติ จริง
เนื้อหาสาร	การใช้ความคิดในการ แก้ปัญหาในการ ดำเนินชีวิตและปัญหา ครอบครัว การพัฒนา บุคลิกภาพให้ เกิด ความมั่นใจและอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง ปกติสุข	เป็นการให้ข้อมูลที่เน้น ภัยจากโรคเอดส์ แนว ทางการแก้ไขปัญหา ชีวิตด้วยหลักธรรมะ	ความรู้ในการประกอบ อาชีพ
รูปแบบ	ใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก ในการทำ Group Counseling และ Group Dynamics	ใช้ วิทยากรบรรยาย และใช้สื่อวิดีโอเป็นสื่อ เสริม	บรรยายการฝึกอบรม วิชาชีพและให้ผู้เข้า รับฯฝึกปฏิบัติโดยใช้ อุปกรณ์วัสดุจริง
สื่อที่ใช้	เน้นสื่อบุคคลเป็นหลัก ในการทำกิจกรรมกลุ่ม	เน้นสื่อบุคคลเป็นหลัก ใช้สื่อวิดีโอเป็นรอง	สื่อบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงองค์ประกอบของการดำเนินงานปรับเปลี่ยนพหุสภาพจิตใจ ของโครงการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ (ต่อ)

องค์ประกอบในการ ดำเนินการ	การทำกลุ่มบำบัด	การให้ข้อมูลข่าวสาร	การให้การฝึกอบรม วิชาชีพ
ปัญหาและอุปสรรค	จำนวนนักจิตวิทยามี ไม่เพียงพอสำหรับการ ทำกลุ่มบำบัด รวมทั้ง สื่อที่ใช้ขาดความน่า สนใจ	การขาดวิทยากร ภายใน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญรวม ทั้งการขาดสื่อที่มี ประสิทธิภาพ ใช้ใน การดึงดูดใจหรือ โน้มน้าวให้ ผู้เข ารับฯเกิดความเชื่อ และปฏิบัติตาม	ผู้เข้ารับฯ ขาดความ กระตือรือร้นในการฝึก วิชาชีพ เนื่องจากการ ปรับเปลี่ยนพหุสภาพจิตใจ ของโครงการฯ ไม่ สามารถทำให้เกิด ทัศนคติในด้านลบต่อ อาชีพใส่ภาณนี้ จึงทำ ให้ผู้เข้ารับฯ ต้องการที่ จะกลับไปประกอบ อาชีพเดิมต่อไป

นอกจากผลของการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการเข้าร่วมสังเกตการณ์
และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการรวมทั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ซึ่งพบว่าการดำเนินงานของโครงการฯดัง
กล่าวไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังได้ดำเนินการเก็บข้อมูล
เกี่ยวกับทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อการดำเนินงานในด้านต่างๆของโครงการฯว่ามีผลต่อการปรับ
เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อตนเองและการประกอบอาชีพใส่ภาณนี้ได้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ประกอบ
การประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามโครงการฯดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังราย
ละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้เข้ารับฯ มีอายุอยู่ในช่วง 21 -25 ปี ร้อยละ 34.5 และ 16 -20 ปี ร้อยละ 29.9 ทั้งนี้ปัจจัยทางด้านอายุมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกลุ่มผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพโสเภณี ซึ่งจะพบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้เข้ารับฯ จะมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 16- 25 ปี เนื่องจากหากอายุเกิน 25 ปี ก็จะมากเกินไปไม่เป็นที่นิยมของผู้ให้บริการ และหากผู้ประกอบอาชีพมีอายุต่ำกว่า 16 ปี ก็ย่อมเป็นการเสี่ยงต่อการดำเนินการจับกุมของเจ้าหน้าที่ ในกรณีของโสเภณีเด็กซึ่งมีโทษทั้งผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ

โดยส่วนใหญ่ผู้เข้ารับฯ มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 39.1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 20.7 เนื่องจากประชากรโดยส่วนใหญ่ของภาคทั้งสองจะมีระดับการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีประชาชนบางกลุ่มทางภาคเหนือที่มีค่านิยมให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพค้าประเวณี ดังนั้นจึงทำให้มีหญิงที่เข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีมากกว่าภาคอื่นๆ

สำหรับในด้านสถานภาพการสมรสนั้น จากการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพโสด ร้อยละ 41.4 และ แยกกันอยู่ ร้อยละ 26.4 เนื่องจากการประกอบอาชีพในลักษณะนี้ไม่เหมาะสมกับการมีครอบครัว ทั้งในด้านการใช้ชีวิตและด้านความรู้สึกของคู่ครอง

สำหรับตัวแปรการศึกษานั้นพบว่าผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในช่วง ป.5 - ป.6 ร้อยละ 43.7 และ ป.1 - ป.4 ร้อยละ 31.0 เนื่องจากอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษารวมทั้งไม่ต้องใช้ความสามารถในการประกอบอาชีพ จึงทำให้ผู้หญิงกลุ่มหนึ่งที่มีระดับการศึกษาต่ำ ขอบงานสบายและต้องการได้รายได้สูง มีความสนใจและตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีกันมาก

นอกจากนั้นยังพบอีกว่าอาชีพเดิมของผู้เข้ารับฯ ก่อนที่จะเข้ามาประกอบอาชีพค้าประเวณี โดยส่วนใหญ่คือ ทำนาทำไร่ ร้อยละ 35.6 และรับจ้าง ร้อยละ 28.7 เนื่องจากผลตอบแทนจากอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพรับจ้างในประเทศไทยมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำและไม่แน่นอน ส่งผลให้บุคคลกลุ่มนี้ต้องประสบปัญหาด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีรายได้ที่ไม่พอกับการเลี้ยงชีพทั้งตนเองและครอบครัว ประกอบกับการมีระดับการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับฯ หางานทำในอาชีพอื่นค่อนข้างลำบาก ส่งผลให้หญิงกลุ่มหนึ่งได้ตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีมากกว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น

ในด้านความรับผิดชอบของครอบครัว จากการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับฯ จะต้องรับผิดชอบครอบครัว ร้อยละ 43.7 และไม่ต้องรับผิดชอบแต่ต้องส่งเงินให้กับทางบ้าน ร้อยละ 31.0 เนื่องจากครอบครัวของกลุ่มหญิงเหล่านี้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ยากจน และโดยส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่แร้น

แค้น เมื่อหญิงเหล่านี้มีรายได้จากการประกอบอาชีพโสเภณี จึงจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวหาเงินเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว หรือหากไม่ต้องรับผิดชอบก็มักจะส่งเงินให้แก่ที่บ้าน

สาเหตุที่ผู้เข้ารับฯ เข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีโดยส่วนใหญ่มีเหตุผลในเรื่องของความยากจนต้องเลี้ยงตัวเอง ร้อยละ 34.5 และเลี้ยงครอบครัว ร้อยละ 28.7 เนื่องจากหญิงเหล่านี้มีที่มาจากครอบครัวที่ยากจน และโดยส่วนใหญ่ผู้นำในครอบครัวไม่สามารถหารายได้เลี้ยงสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเพียงพอ จึงทำให้ผู้เข้ารับฯ ต้องออกมาประกอบอาชีพตั้งแต่อายุยังน้อย ซึ่งง่ายต่อการถูกหลอกลวงและถูกผู้อื่นชักจูงให้เข้ามาประกอบอาชีพโสเภณี เพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไป

สำหรับระยะเวลาที่ผู้เข้ารับฯ ประกอบอาชีพโสเภณีพบว่าส่วนใหญ่ไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 54 และเกิน 1 ปีแต่ไม่เกิน 2 ปี ร้อยละ 21.8 เนื่องจากธุรกิจการค้าประเวณีในขณะนี้มียอดการค้าประกอบการเพิ่มขึ้นในทุกๆปี ประกอบกับหญิงสาวที่ไม่เคยประกอบอาชีพโสเภณีมาก่อนจะได้รับความสนใจจากผู้ให้บริการและทำให้สร้างรายได้ให้แก่สถานประกอบการเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีธุรกิจการคว้านซื้อหรือจัดหากลุ่มหญิงรายใหม่เข้าสู่วงการค้าประเวณีตลอดเวลา ส่งผลให้มีผู้ถูกจับกุมส่วนใหญ่เป็นหญิงที่เพิ่งเข้ามาประกอบอาชีพนี้ โดยระยะเวลาของผู้ที่เข้ารับฯ ที่เข้ามารับการฝึกอบรมจะอยู่ในช่วง 3 เดือนขึ้นไปถึง 6 เดือน ร้อยละ 37.9 และ 6 เดือนขึ้นไปถึง 12 เดือน ร้อยละ 25.3 (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เข้ารับฯ

อายุ	ร้อยละ
10-15 ปี	3.4
16-20 ปี	29.9
21-25 ปี	34.5
25-30 ปี	9.2
30-30 ปี	10.3
35 ปีขึ้นไป	12.6
รวม	100.0
ภูมิลำเนา	ร้อยละ
ภาคเหนือ	39.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20.7

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เข้ารับฯ (ต่อ)

ภูมิภาค	ร้อยละ
ภาคกลาง	17.2
ภาคตะวันออก	12.6
ภาคใต้	10.3
รวม	100.0
สถานภาพทางการสมรส	ร้อยละ
โสด	41.4
แต่งงาน - อยู่ด้วยกัน	12.6
หม้าย	19.5
แยกกันอยู่	26.4
รวม	100.0
ระดับการศึกษา	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	14.9
ป.1-ป.4	31.0
ป.5-ป.6	43.7
ม.1-ม.3	8
ม.3-ม.6	2.3
รวม	100.0
อาชีพเดิมก่อนค้าประเวณี	ร้อยละ
ทำนา ทำไร่	35.6
รับจ้าง	28.7
ค้าขาย	27.6
อื่นๆ	8
รวม	100.0
ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	ร้อยละ
ต้องรับผิดชอบครอบครัว	43.7
ไม่ต้องรับผิดชอบแต่ส่งเงินให้ที่บ้าน	31.0

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้เข้ารับฯ (ต่อ)

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	ร้อยละ
ไม่ต้องรับผิดชอบและไม่ต้องส่งเงินให้ที่บ้าน	25.3
รวม	100.0
สาเหตุที่เข้ามาประกอบอาชีพโสเภณี	ร้อยละ
เลี้ยงครอบครัว	28.7
ปัญหาที่บ้าน	12.6
หาเงินเที่ยว	8.0
ยากจน - เลี้ยงตัวเอง	34.5
เพื่อนชวน	4.6
ถูกหลอก	3.4
ไม่ระบุสาเหตุ	8.0
รวม	100.0
ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพโสเภณี	ร้อยละ
1 - 3 ปี	87.4
3 ปีขึ้นไปถึง 5 ปี	5.7
เกิน 5 ปีขึ้นไป	6.9
รวม	100.0
ระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรม	ร้อยละ
1-3 เดือน	3.5
4 -6 เดือน	18.4
7-12เดือน	78.1
รวม	100.0

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯ

สำหรับพฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯ ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯ จากสื่อมวลชน โดยจะทำการเปรียบเทียบประเภทของรายการและสื่อที่เปิดรับก่อนและในขณะที่ยังไม่เห็นเหล่านี้ เข้ามารับการฝึกอบรมที่สถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯ จากสื่อที่ได้รับจากโครงการฯ โดยจะทำการเปรียบเทียบความเข้าใจในความรู้ที่ได้รับและสื่อที่ใช้ในขณะที่ยังไม่เห็นเหล่านี้เข้ามารับการฝึกอบรมในโครงการ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯ จากสื่อมวลชน

จากผลการวิเคราะห์พบว่าก่อนและในขณะที่ยังไม่เห็นเหล่านี้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ นิยมเปิดรับรายการประเภทละครจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.30 และ 2.20 ตามลำดับ เนื่องจากผู้เข้ารับฯ โดยส่วนใหญ่ได้ผ่านประสบการณ์ที่เลวร้าย ซึ่งส่งผลให้เกิดความตึงเครียดของสภาพจิตใจ จึงทำให้ผู้เข้ารับฯ มักเปิดรับข้อมูลข่าวสารในด้านของความบันเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการประเภทละครซึ่งมีรูปแบบการนำเสนอที่เน้นความสนุกสนานรวมทั้งมีเรื่องราวที่น่าติดตามและสมจริง ทำให้ผู้เข้ารับฯ สามารถสร้างจินตนาการเข้าไปสู่โลกของละครและดึงตัวเองออกจากสภาพความตึงเครียดและปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ในเวลาหนึ่ง ส่งผลให้พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของผู้เข้ารับฯ ให้นิยมเปิดรับรายการประเภทละครจากสื่อโทรทัศน์โดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงทั้งก่อนและในขณะที่ยังเข้ารับการฝึกอบรม (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบของรายการและสื่อที่เปิดรับก่อนและขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม

ประเภทรายการ ประเภทสื่อ	โทรทัศน์		วิทยุ		หนังสือพิมพ์	
	ก่อน	ในขณะที่ยัง เข้ารับฯ	ก่อน	ในขณะที่ยัง เข้ารับฯ	ก่อน	ในขณะที่ยัง เข้ารับฯ
ข่าว	2.22	2.13	1.15	0.76	0.85	0.33
สารคดี	1.46	1.20	0.67	0.48	0.48	0.26
ละคร	2.30	2.20	0.86	0.62	0.59	0.40
เพลง	2.14	1.74	1.36	1.23	0.33	0.16

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯจากสื่อที่ได้รับจากโครงการฯ

สำหรับสื่อประเภทวิดีโอที่นำมาใช้ในการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เข้ารับฯมากที่สุด คือ เรื่องโรคเอดส์ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.25 เนื่องจากการดำเนินงานในด้านต่างๆของโครงการฯได้เน้นการใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก จึงมีการใช้สื่อวิดีโอเรื่องโรคเอดส์ในการให้ข้อมูลข่าวสารจากการดำเนินงานในด้านนี้เพียงด้านเดียวเท่านั้น

สำหรับการดำเนินงานในการให้ความรู้ข้อมูลโดยสื่อบุคคล ผู้เข้ารับฯมีความเข้าใจในเนื้อหาในการใช้ชีวิตกับผู้อื่น และการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นผลจากการทำกลุ่มบำบัดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.98 และ 2.95 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโครงการฯได้ใช้นักจิตวิทยาที่มีความรู้ความสามารถตรงกับการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัด ซึ่งได้นำหลักจิตวิทยามาปรับใช้กับการปฏิบัติ ตั้งแต่ขั้นตอนของการจัดกลุ่มผู้เข้ารับฯที่มีสภาพจิตใจที่คล้ายกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงสามารถนำวิธีการและกลยุทธ์การปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้เข้ารับฯมีความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารจากการทำกลุ่มบำบัดและนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4. 4 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความเข้าใจในประเภทของความรู้และสื่อที่ใช้ ในขณะที่ผู้เข้ารับฯ รับการฝึกอบรม

ประเภทของความรู้	ประเภทของสื่อ	
	วิดีโอ	บุคคล
1 ด้านการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร		
- โรคเอดส์	1.25	2.66
- ศิลธรรม	0.48	2.85
2 การทำกลุ่มบำบัด		
- การใช้ชีวิตกับผู้อื่น	0	2.98
- การแก้ปัญหาส่วนตัว	0	2.80
- พัฒนาบุคลิกภาพ	0	2.95
3 การให้การฝึกอบรมอาชีพ	0	2.13

ตอนที่ 3 ทักษะคิดของผู้เข้ารับที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในการดำเนินงานของโครงการทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ การทำกลุ่มบำบัด การให้ข้อมูลความรู้ และการให้การฝึกอาชีพนั้น ผู้เข้ารับมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการดำเนินงานด้วยกลุ่มบำบัดมากที่สุด คือร้อยละ 73.6 รองมาคือการให้ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 70.0 และผู้เข้ารับส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับการให้การฝึกอบรมอาชีพ โดยมีผู้ไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานในด้านนี้เพียง ร้อยละ 17.2 ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่ต่ำมาก

จากผลการวิจัยที่ผู้เข้ารับมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการทำกลุ่มบำบัดมากที่สุด เนื่องจากได้นักจิตวิทยาที่ดูแลรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านนี้โดยตรง และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความสามารถในวิชาการทำกลุ่มบำบัด โดยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีในด้านการปรับและฟื้นฟูสภาพจิตใจมาใช้ในการดำเนินงาน จึงทำให้ผู้เข้ารับมีความเข้าใจในเนื้อหาและข้อมูลความรู้ ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง เพื่อใช้แก้ไขปัญหาสภาพจิตและปัญหาส่วนตัวในด้านต่างๆของผู้เข้ารับ รวมทั้งยังมีการพัฒนาทางบุคลิกภาพและเทคนิคการสื่อสารสัมพันธ์ให้ผู้เข้ารับสามารถอยู่กับคนรอบข้างได้ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เข้ารับเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญในการทำกลุ่มบำบัด ส่งผลให้ผู้เข้ารับมีความรู้สึกที่ดีต่อการดำเนินงานในด้านนี้

นอกเหนือจากนั้นกิจกรรมที่ใช้ในกลุ่มบำบัด เช่น การเล่นเกมส์ การอภิปรายกลุ่ม การแสดงละคร ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับได้เข้าไปมีส่วนร่วมและได้แสดงออก ยังเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ในรูปแบบของความสนุกสนาน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับมีทัศนคติที่ดีต่อการทำกลุ่มบำบัด

นอกจากนี้นักจิตวิทยายังได้ใช้หลักจิตวิทยาในการสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้ารับ โดยมีความเชื่อว่าผู้เข้ารับมีพื้นฐานทางจิตใจที่ดีและมีความต้องการที่จะปรับตัวเป็นคนดีดังนั้นนักจิตวิทยาจึงได้ใช้การสื่อสารในด้านบวก โดยให้กำลังใจและมีความอดทนต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆของผู้เข้ารับ รวมทั้งยังให้ความสนใจเอาใจใส่ดูแลและให้ความเป็นกันเองแก่ผู้เข้ารับ จนกระทั่งหญิงเหล่านี้เกิดความไว้วางใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อนักจิตวิทยา ซึ่งได้ส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดีต่อการทำกลุ่มบำบัดไปด้วย

สำหรับผู้เข้ารับที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยกับการให้การฝึกอบรมอาชีพนั้น เนื่องจากครูผู้ให้การฝึกอบรมมีทัศนคติ หรือความเชื่อว่าการหญิงเหล่านี้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อการประกอบอาชีพใฝ่ฝันได้ ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการให้การฝึกอบรม ประกอบกับหญิงเหล่านี้ยังมีความต้องการที่จะหันกลับไปประกอบอาชีพใฝ่ฝันอีก ส่งผลให้ผู้เข้ารับขาดความ

สนใจในการฝึกอบรม และมีความเห็นว่าการฝึกอบรมด้านอาชีพเป็นกิจกรรมที่เสียเวลาและน่าเบื่อหน่ายอย่างยิ่ง(ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่4.5)

ตารางที่ 4.5 แสดงทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากร

การดำเนินงานในด้านต่างๆ ของโครงการ	ทัศนคติที่มีโครงการฯ	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
การทำกลุ่มบำบัด	73.6	26.4
การให้ข้อมูลข่าวสาร	70.0	30.0
การให้การฝึกอบรมอาชีพ	17.2	82.8
ภาพรวมการดำเนินงานของ โครงการฯ	62.1	37.9

ตอนที่ 4 ผลจากการทดสอบสมมุติฐานลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี

ผลการวิจัยพบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์โดยส่วนใหญ่ของผู้เข้ารับฯ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อตนเองและอาชีพโสเภณี เนื่องจากถึงแม้ว่าผู้เข้ารับฯ จะมีภูมิลำเนาของความเป็นมาอย่างไร แต่เมื่อตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีแล้ว ก็เกิดกระบวนการหล่อหลอมละลายทัศนคติและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลให้กลมกลืนกันเป็นหนึ่งเดียว เกิดเป็นสังคมใหม่ที่สมาชิกในสังคม มีความกลมเกลียวกันและความเป็นระเบียบแบบแผน ค่านิยม ทัศนคติที่อยู่ในกรอบเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อยกเว้นในด้านภูมิลำเนา และความรับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งผู้เข้ารับฯ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ในขณะที่ผู้เข้ารับฯ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอื่นมีทัศนคติในด้านลบต่อตนเอง

ทั้งนี้จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของโครงการฯ พบว่า ผู้เข้ารับฯ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่แตกแยก ส่งผลให้กลายเป็นเด็กที่มีปัญหา และมีลักษณะนิสัยชอบที่เที่ยวเตร่ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ประกอบกับมีรายได้ไม่พอกับการใช้จ่าย จึงส่งผลให้หญิงกลุ่มนี้ตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณีเพื่อนำรายได้จากการประกอบอาชีพไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยส่วนตัว โดยมีต้องนำเงินจากรายได้ไปหาเลี้ยงครอบครัวหรือต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ทั้งนี้เป็นกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีความคิดสมัยใหม่ไม่เห็นความสำคัญของการรักษานวลสงวนตัว จึงไม่รู้สึกผิดต่อการที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้ ดังนั้นจึงทำให้ยังคงมีทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง

ในขณะที่ผู้เข้ารับฯ ที่มีภูมิลำเนาในภาคอื่น โดยส่วนใหญ่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน จึงทำให้ต้องตัดสินใจเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณี เพื่อนำรายได้เลี้ยงครอบครัวต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ทั้งๆที่ตนเองมีความรู้สึกอายและมีความรู้สึกผิดบาปที่ต้องเข้ามาประกอบอาชีพนี้ จึงทำให้เกิดทัศนคติในด้านลบที่มีต่อตนเอง (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.6 -4.21)

ตารางที่ 4.6 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับอายุ

อายุ (ปี)	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
10-15	33.3	66.7
16-20	50.0	50.0
21-25	43.3	56.7
26-30	25.0	75.0
31-35	44.4	55.6
36 ปีขึ้นไป	27.3	72.7

$$X^2 = 2.75 \quad df = 5 \quad P > .74$$

ระดับอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 2.75 \quad df = 5 \quad P > .74$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.7 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี กับอายุ

อายุ (ปี)	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
10-15	33.3	66.7
16-20	7.7	92.3
21-25	6.7	93.3
26-30	0	100
31-35	11.1	88.9
36 ปีขึ้นไป	18.2	81.8

$$X^2 = 4.31 \quad df = 5 \quad P > .51$$

ระดับอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณีที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 4.31 \quad df = 5 \quad P > .51$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.8 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับภูมิ
ลำเนา

ภูมิลำเนา	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เหนือ	31.6	68.4
กลาง	72.7	27.3
ใต้	40.0	60.0
ตะวันออก	30.0	70.0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	53.3	46.7

$$X^2 = 13.08 \quad df = 6 \quad P > .04$$

ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการ
ทดสอบ ค่า $X^2 = 13.08 \quad df = 6 \quad P > .04$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.9 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี กับ
ภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เหนือ	0	100
กลาง	9.1	90.9
ใต้	0	100
ตะวันออก	20.0	80.0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	10.0	90.0

$$X^2 = 5.15 \quad df = 6 \quad P > .52$$

ภูมิลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณีที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่อง
จากการทดสอบ ค่า $X^2 = 5.15 \quad df = 6 \quad P > .52$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4. 10 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับ
สถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
โสด	44.4	55.6
แต่งงานแล้ว - อยู่ด้วยกัน	18.2	81.8
หม้าย	52.9	47.1
แยกกันอยู่	39.1	60.9

$$X^2 = 3.56 \quad df = 3 \quad P > .31$$

สถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05
เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 3.56 \quad df = 3 \quad P > .31$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4. 11 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพใฝ่ฝัน กับ
สถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพใฝ่ฝัน	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
โสด	5.6	94.4
แต่งงานแล้ว - อยู่ด้วยกัน	18.2	81.8
หม้าย	11.8	88.2
แยกกันอยู่	8.7	91.3

$$X^2 = 1.77 \quad df = 3 \quad P > .62$$

สถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพใฝ่ฝันที่ระดับนัยสำคัญ
.05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 1.77 \quad df = 3 \quad P > .62$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่
4.11)

ตารางที่ 4. 12 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่ได้เรียน	23.1	76.9
ป.1 - ป.4	44.4	55.6
ป.5 - ป.6	44.7	55.3
ม.1 - ม.3	57.1	42.9
ม.3 - ม.6	0	100

$$X^2 = 4.20 \quad df = 4 \quad P > .37$$

ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 4.20 \quad df = 4 \quad P > .37$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4. 13 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพใโสภณี กับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพใโสภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่ได้เรียน	15.4	84.6
ป.1 - ป.4	7.4	92.6
ป.5 - ป.6	10.5	89.5
ม.1 - ม.3	0	100
ม.3 - ม.6	0	100

$$X^2 = 1.69 \quad df = 4 \quad P > .79$$

ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพใโสภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 1.69 \quad df = 4 \quad P > .79$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4. 14 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับอาชีพเดิมก่อนการประกอบอาชีพค้าประเวณี

อาชีพเดิม	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ทำนาทำไร่	29.0	71.0
รับจ้าง	40.0	60.0
ค้าขาย	54.2	45.8

$$X^2 = 4.30 \quad df = 3 \quad P > .23$$

อาชีพเดิม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 4.30 \quad df = 3 \quad P > .23$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4. 15 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี กับอาชีพเดิมก่อนการประกอบอาชีพค้าประเวณี

อาชีพเดิม	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ทำนาทำไร่	12.9	87.1
รับจ้าง	16.0	84.0
ค้าขาย	0	100

$$X^2 = 5.03 \quad df = 3 \quad P > .16$$

อาชีพเดิม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 5.03 \quad df = 3 \quad P > .16$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4. 16 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับความ
 รับผิดชอบต่อครอบครัว

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ต้องรับผิดชอบ	36.5	63.5
ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ส่งเงินให้ที่บ้าน	36.0	64.0
ไม่ต้องรับผิดชอบ และไม่ต้องส่งเงินให้ที่บ้าน	80.0	20.0

$$X^2 = 6.95 \quad df = 2 \quad P > .03$$

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่อง
 จากการทดสอบ ค่า $X^2 = 6.95 \quad df = 2 \quad P > .03$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4. 17 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพ
 โสเภณี กับความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ต้องรับผิดชอบ	9.6	90.4
ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ส่งเงินให้ที่บ้าน	12.0	88.0
ไม่ต้องรับผิดชอบ และไม่ต้องส่งเงินให้ที่บ้าน	0	100

$$X^2 = 1.25 \quad df = 2 \quad P > .53$$

ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05
 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 1.25 \quad df = 2 \quad P > .53$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4. 18 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเองกับสาเหตุที่เข้ามาเป็นโสเภณี

สาเหตุที่เข้ามาเป็นโสเภณี	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เลี้ยงครอบครัว	44.0	56.0
มีปัญหาทางบ้าน	36.4	63.6
หาเงินเที่ยว	57.1	42.9
ยากจนและเลี้ยงตัวเอง	30.0	70.0

$$X^2 = 6.88 \quad df = 6 \quad P > .33$$

สาเหตุที่เข้ามาเป็นโสเภณี ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 6.88 \quad df = 6 \quad P > .33$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4. 19 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณีกับสาเหตุที่เข้ามาเป็นโสเภณี

สาเหตุที่เข้ามาเป็นโสเภณี	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เลี้ยงครอบครัว	8.0	92.0
มีปัญหาทางบ้าน	9.1	90.9
หาเงินเที่ยว	0	100
ยากจนและเลี้ยงตัวเอง	10.0	90.0

$$X^2 = 3.49 \quad df = 6 \quad P > .74$$

สาเหตุที่เข้ามาเป็นโสเภณี ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 3.49 \quad df = 6 \quad P > .74$. (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4. 20 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเองกับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพโสเภณี

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
1-3 ปี	42.1	57.9
3 ปีขึ้นไปถึง 5 ปี	20.0	80.0
เกิน 5 ปีขึ้นไป	50.0	50.0

$$X^2 = 1.14 \quad df = 2 \quad P > .56$$

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 1.14 \quad df = 2 \quad P > .56$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4. 21 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณีกับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพโสเภณี

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
1-3 ปี	7.9	92.1
3 ปีขึ้นไปถึง 5 ปี	20.0	80.0
เกิน 5 ปีขึ้นไป	16.7	83.3

$$X^2 = 1.25 \quad df = 2 \quad P > .53$$

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 1.25 \quad df = 2 \quad P > .53$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.21)

ตอนที่ 5 แสดงพฤติกรรมการบริโภคสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับละครก่อนและในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี เนื่องจากโดยธรรมชาติของผู้เข้ารับการอบรม จะนิยมเปิดรับสื่อที่ให้ความบันเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อประเภทรายการละคร เนื่องจากมีเนื้อหาที่สนุกสนานและผู้เข้ารับการอบรมสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ตรงตามกระบวนการเลือกในทางจิตวิทยาที่ผู้รับสารมักมีแนวโน้มในการเลือกรับสารที่มีเนื้อหาที่ตนเองสามารถเข้าใจได้ ทั้งนี้ละครจะมีอิทธิพลเข้าไปครอบงำความคิดทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม โดยที่ผู้เข้ารับการอบรมมีการติดตามเปิดรับสารดังกล่าวเป็นประจำ และมีความรู้สึกคล้อยตาม จนกระทั่งพฤติกรรมของตัวแสดง กลายมาเป็นแบบแผนของผู้เข้ารับการอบรมที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิต

เป็นที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งว่า ละครที่นำเสนอในบ้านเรานั้นส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำ หรือที่เรียกว่าละครน้ำเน่า ซึ่งละครประเภทดังกล่าวไม่ได้ช่วยยกระดับสติปัญญาความคิดของผู้ชม แต่มีเนื้อหาที่ไร้สาระ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการชิงรักหักสวาทหรือแย่งผู้ชายจนเกิดการทะเลาะวิวาท ตลอดจนการใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหา รวมไปถึงการแสดงให้เห็นถึงสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงในด้านที่ไม่ถูกต้อง เช่น การไม่รักจนลงจนตัว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานหรือกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่ครอง ซึ่งนำเสนอในลักษณะที่เป็นเรื่องปกติไปแล้วสำหรับสังคมในยุคสมัยปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมาเปรียบเทียบกับตนเองและเกิดความรู้สึกว่าการที่ตนเองเข้ามาประกอบอาชีพโสเภณี ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเท่ากับในอดีตที่ผ่านมา โดยจะเห็นชัดเจนจากการที่ผู้เข้ารับการอบรมที่เปิดรับสื่อประเภทละครมาก จะมีทัศนคติในด้านบวกต่อตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้เข้ารับการอบรมที่เปิดรับสื่อประเภทละครน้อย ก็ยังคงมีทัศนคติในด้านลบต่อตนเอง อันจะเห็นได้จากการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อและทัศนคติที่มีต่อตนเอง

นอกจากนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีพฤติกรรมในการเปิดรับสารก่อน และในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่ไม่เปลี่ยนแปลง อันเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าอิทธิพลของรายการประเภทละครมีผลต่อการก่อตัวของทัศนคติ ความเชื่อ และส่งผลถึงพฤติกรรมของผู้เข้ารับได้อย่างถาวร แต่อย่างไรก็ตาม ทางโครงการฯมิได้มีการปิดกั้นการรับสื่อประเภทนี้ เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่าการปิดกั้นสื่อมวลชนในช่วงระยะเวลา 1 ปี ที่ผู้เข้ารับการอบรมที่บ้านเกร็ดตระการนั้น ไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ของผู้เข้ารับการอบรมที่สะสมมาเป็นระยะเวลานานได้ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.22-4.29)

ตารางที่ 4. 22 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อน เข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	42.9	57.1
เปิดรับน้อยที่สุด	20.0	80.0
เปิดรับปานกลาง	52.9	47.1
เปิดรับมากที่สุด	43.8	56.2

$$X^2 = 3.88 \quad df = 3 \quad P > .27$$

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 3.88 \quad df = 3 \quad P > .27$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4. 23 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพใโสภาคี กับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อนที่เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อน เข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพใโสภาคี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	28.6	71.4
เปิดรับน้อยที่สุด	26.7	73.3
เปิดรับปานกลาง	29.4	70.6
เปิดรับมากที่สุด	22.9	77.1

$$X^2 = .35 \quad df = 3 \quad P > .95$$

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพใโสภาคี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = .35 \quad df = 3 \quad P > .95$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4. 24 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับ พฤติกรรมการเปิดรับละครก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับละคร ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	6.7	83.3
เปิดรับน้อยที่สุด	20.0	80.0
เปิดรับปานกลาง	66.7	33.3
เปิดรับมากที่สุด	41.8	58.2

$$X^2 = 7.92 \quad df = 3 \quad P > .04$$

พฤติกรรมการเปิดรับละครก่อนเข้ารับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 7.92 \quad df = 3 \quad P > .04$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4. 25 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี กับ พฤติกรรมการเปิดรับละครก่อนที่เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับละคร ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	41.7	58.3
เปิดรับน้อยที่สุด	40.0	60.0
เปิดรับปานกลาง	33.3	66.7
เปิดรับมากที่สุด	18.2	81.8

$$X^2 = 4.26 \quad df = 3 \quad P > .23$$

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 4.26 \quad df = 3 \quad P > .23$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4. 26 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวใน ขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	33.3	66.7
เปิดรับน้อยที่สุด	40.0	60.0
เปิดรับปานกลาง	60.0	40.0
เปิดรับมากที่สุด	35.6	64.4

$$X^2 = 3.81 \quad df = 3 \quad P > .28$$

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 3.81 \quad df = 3 \quad P > .28$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4. 27 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี กับ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวใน ขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	41.7	58.3
เปิดรับน้อยที่สุด	20.0	80.0
เปิดรับปานกลาง	30.0	70.0
เปิดรับมากที่สุด	20.0	80.0

$$X^2 = 2.75 \quad df = 3 \quad P > .43$$

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 2.75 \quad df = 3 \quad P > .43$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4. 28 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง กับ พฤติกรรมการเปิดรับละครในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับละครใน ขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	12.5	87.5
เปิดรับน้อยที่สุด	28.6	71.4
เปิดรับปานกลาง	50.0	50.0
เปิดรับมากที่สุด	50.0	50.0

$$X^2 = 7.93 \quad df = 3 \quad P > .04$$

พฤติกรรมการเปิดรับละครในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 7.93 \quad df = 3 \quad P > .04$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4. 29 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี กับ พฤติกรรมการเปิดรับละครในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมการเปิดรับละครใน ขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
ไม่เปิดรับ	43.8	56.3
เปิดรับน้อยที่สุด	0	100
เปิดรับปานกลาง	25.0	75.0
เปิดรับมากที่สุด	23.2	76.8

$$X^2 = 5.38 \quad df = 3 \quad P > .14$$

พฤติกรรมการเปิดรับละครในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 5.38 \quad df = 3 \quad P > .14$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.29)

ตอนที่ 6 แสดงทัศนคติของผู้เข้ารับที่มีต่อโครงการที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน ไม่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อของผู้เข้ารับที่มีต่อตนเองและการประกอบอาชีพโสเภณี โดยจากการทดสอบค่าความสัมพันธ์การดำเนินงานในด้านต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี ทั้งนี้ตรงกับรายงานผลในส่วนที่ 1 ซึ่งสามารถยืนยันให้เห็นว่าการดำเนินงานของโครงการไม่ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ดังที่ได้ตั้งไว้ จึงจำเป็นต้องนำการดำเนินงานมาวิเคราะห์หรืออภิปรายถึงสาเหตุปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบความสำเร็จล้มเหลวในขั้นต่อไป (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.30-4.37)

ตารางที่ 4. 30 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับที่มีต่อตนเอง ต่อทัศนคติในการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัด

ทัศนคติที่มีต่อการทำกลุ่มบำบัด	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	39.1	60.9
ไม่เห็นด้วย	47.8	52.2

$$X^2 = .53 \quad df = 1 \quad P > .46$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯ ในด้านกลุ่มบำบัด ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = .53 \quad df = 1 \quad P > .46$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4. 31 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี ต่อทัศนคติในการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัด

ทัศนคติที่มีต่อการทำกลุ่มบำบัด	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	9.4	90.6
ไม่เห็นด้วย	8.7	91.3

$$X^2 = .43 \quad df = 1 \quad P > .50$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการทำกลุ่มบำบัด ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณีที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = .43 \quad df = 1 \quad P > .50$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.31)

ตารางที่ 4. 32 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง ต่อทัศนคติในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร

ทัศนคติที่มีต่อการให้ข้อมูลข่าวสาร	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	40.3	59.7
ไม่เห็นด้วย	47.8	52.2

$$X^2 = 1.83 \quad df = 2 \quad P > .40$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 1.83 \quad df = 2 \quad P > .40$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.32)

ตารางที่ 4. 33 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี ต่อทัศนคติในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร

ทัศนคติที่มีต่อการให้ข้อมูลข่าวสาร	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	8.1	91.9
ไม่เห็นด้วย	13.0	87.0

$$X^2 = .70 \quad df = 2 \quad P > .70$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณีที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = .70 \quad df = 2 \quad P > .70$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.33)

ตารางที่ 4. 34 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง ต่อทัศนคติที่มีในการดำเนินงานด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพ

ทัศนคติที่มีต่อการให้การฝึกอบรมอาชีพ	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	13.3	86.7
ไม่เห็นด้วย	31.9	68.1

$$X^2 = 15.3 \quad df = 1 \quad P > .20$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = 15.3 \quad df = 1 \quad P > .20$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.34)

ตารางที่ 4. 35 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่ออาชีพโสเภณี ต่อทัศนคติในการดำเนินงานด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพ

ทัศนคติที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพ	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	6.7	93.3
ไม่เห็นด้วย	9.7	90.3

$$X^2 = .13 \quad df = 1 \quad P > .70$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการฝึกอบรมอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณีที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = .13 \quad df = 1 \quad P > .70$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.35)

ตารางที่ 4. 36 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับฯที่มีต่อตนเอง ต่อทัศนคติในด้านการดำเนินงานของโครงการฯในภาพรวม

ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการฯในภาพรวม	ทัศนคติที่มีต่อตนเอง	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	38.9	61.1
ไม่เห็นด้วย	45.5	54.5

$$X^2 = .36 \quad df = 1 \quad P > .54$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการดำเนินงานของโครงการฯในภาพรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ ค่า $X^2 = .36 \quad df = 1 \quad P > .54$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.36)

ตารางที่ 4. 37 แสดงผลทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้เข้ารับที่มีต่ออาชีพโสเภณี ต่อทัศนคติในการดำเนินงานของโครงการฯในภาพรวม

ทัศนคติที่มีต่อ การดำเนินงานของโครงการฯ ในภาพรวม	ทัศนคติที่มีต่ออาชีพโสเภณี	
	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
เห็นด้วย	7.4	92.6
ไม่เห็นด้วย	12.1	87.9

$$X^2 = .54 \quad df = 1 \quad P > .46$$

ทัศนคติที่มีต่อโครงการฯในด้านการดำเนินงานของโครงการฯในภาพรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากการทดสอบ $X^2 = .54 \quad df = 1 \quad P > .46$ (ดูรายละเอียดประกอบในตารางที่ 4.37)

สรุปการรายงานผลการวิจัยในส่วนตัว 2

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 25 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือรวมทั้งยังเป็นโสด ตลอดจนมีการศึกษาในระดับประถม 5 - 6 ซึ่งอาชีพเดิมของผู้เข้ารับฯ ส่วนใหญ่ทำไร่ทำนา และจะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยสาเหตุที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้เนื่องจากความยากจน และสำหรับระยะเวลาในการเข้ามาประกอบอาชีพโลเลภายในส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 - 3 ปี และส่วนใหญ่ผู้เข้ารับฯ จะเข้ามารับการฝึกอบรมอยู่ในช่วง 7-12 เดือน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯ

พฤติกรรมการบริโภคสารในด้านสื่อมวลชนของผู้เข้ารับฯ พบว่าก่อนและในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับฯ มีความสนใจในรายการประเภทละครมากที่สุด และในส่วนของ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากโครงการฯ ผู้เข้ารับฯ มีความเข้าใจสื่อวิดีโอเรื่องโรคเอดส์มากที่สุด และสำหรับสื่อที่สร้างความเข้าใจประเภทสื่อบุคคลผู้เข้ารับฯ มีความเข้าใจในสื่อด้านการทำกลุ่มบำบัดมากที่สุด

ตอนที่ 3 ทักษะของผู้เข้ารับฯ ที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับฯ มีทักษะที่เห็นด้วยต่อการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัดมากที่สุด รองมาคือ การให้ข้อมูลข่าวสาร และมีความไม่เห็นด้วยกับการฝึกอบรมอาชีพ

ตอนที่ 4 แสดงลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโลเล

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยในด้าน ระดับอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพเดิมก่อนการประกอบอาชีพค้าประเวณี สาเหตุที่เข้ามาประกอบอาชีพ และระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อตนเองและอาชีพโลเล แต่ในขณะที่ปัจจัยในด้านภูมิลำเนา และความรับผิดชอบต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อตนเองและอาชีพโลเล

ตอนที่ 5 แสดงพฤติกรรมการบริโภคสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโลเล

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับละครของผู้เข้ารับฯ ทั้งก่อนและใน
ขณะที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี

ตอนที่ 6 แสดงทัศนคติของผู้เข้ารับฯ ที่มีต่อโครงการที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและ
อาชีพโสเภณี

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทัศนคติที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่มีความ
สัมพันธ์การรับรู้ต่อตนเองอาชีพโสเภณีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย